

889.59
AMT

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΑΝΤΕΡΑ
Κριτες και Βενετοι
(Αρχηαι εις Κρητην Γεωγραφικη)

889.59
AMT

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΟΣ ΑΜΠΕΛΑ

ΚΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΤΕΣΣΑΡΑ

ΔΙΔΑΧΘΕΝ ΜΕΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΣΥΡΩ ΣΚΗΝΗΣ ΤΩ 1873
ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝ ΔΕ ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΥΡΩΝΟΣ»

Handwritten text in cursive script, likely a library or collection stamp, partially obscured by the circular watermark.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

1879

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΟΣ ΑΜΠΕΛΑ

ΚΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΤΕΣΣΑΡΑ

ΔΙΔΑΧΘΕΝ ΜΕΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΣΥΡΩ ΣΚΗΝΗΣ ΤΩ 1873

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝ ΔΕ ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΥΡΩΝΟΣ»

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Λογ. έριθ. 19352

Χρονολ. Εισαγ. 8.3.1963

Ειδικότης Π.Ε.Υ. Κρήτης

Αριθ. 889.50 / 1963

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

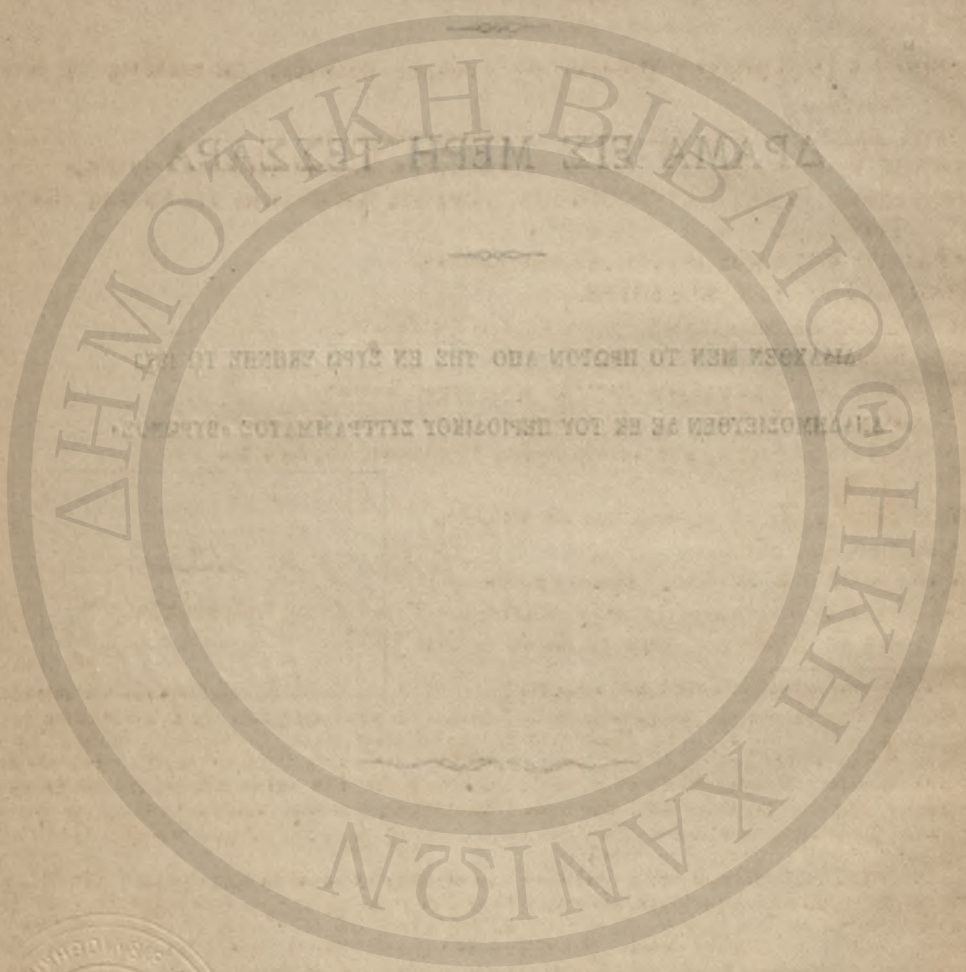
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

• 1879

889 59
AMP

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΚΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΙ

ΕΝ ΧΑΝΙΩΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΥ

1853

ΚΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΤΕΣΣΑΡΑ *)

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΛΩΟΣ Πρύτανης τῆς Κρητικῆς πολιτείας καὶ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΛΩΟΣ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὑπασπιστής.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ, μέλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Κρήτης, (Πρωτομάγιστρος).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΑΠΑΣ ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, μέλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Κρήτης, (Καγκελλάριος).

Ι. ΦΡΑΓΓΟΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ στρατάρχης τῶν Κρητῶν.

ΕΛΕΝΗ θυγάτηρ τοῦ **Ι. ΜΟΥΣΟΥΡΗ**.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΔΑ ΜΟΛΛΙΝΗΣ, γέρων εὐπατρίδης Βενετῶς.

ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ τοῦ **ΔΑ ΜΟΛΛΙΝΗ**.

ΓΑΒΟΥΤΙΟΣ ΔΕ ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ, Βενετὸς φρούραρχος Χανίων.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ κόμης, αὐτάρχης τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ ἱερεὺς, μυστικισὺμβουλος τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης.

ΡΑΨΩΛΟΣ, Κρής.

ΠΕΠΟΣ ὑπὸ κρητὴς ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ **Δα Μολλίνη**.

ΦΡΑΣΚΩ σύζυγος αὐτοῦ.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΝΤΟΣ, Σύνδικος (ἄφωνον πρόσωπον).

Ἄξιωματικοὶ Βενετοί.—Ὀπλαρχηγοὶ Κρητῆς.—Στρατιῶται, Κρησσοὶ κλπ.

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀλικιανοῦ, παρά τὰ Χανία ἐν ἔτει 1570.

*) Σημ. Διευθ. «Βόρυνος».—Τὸ δράμα τοῦτο ἐγράφη τὸ 1870, ὑπεβλήθη εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1871 καὶ ἐπληρώθη, οὐδενὸς βραβευθέντος τότε. Διασκευασθὲν κατὰ προτροπὴν τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ὑπεβλήθη ἐν ἔτει 1872 καὶ αὖθις, ἀξιώθην τοῦ πρώτου καὶ μόνου, κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν, ἔπαινον. Ἐδιδάχθη δὲ τὸ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ἐν Σύρῳ σκηνῆς τῷ 1873, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπανειλημμένως ἀπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρῃ, Ἀλεξανδρείᾳ, κατ' Αὐγούστον δὲ τοῦ 1878 καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν ἡνωμένων Οὐάσων Ἀλεξιάδη καὶ Γαβουλάρη. Πρὸ τινων ἑτῶν ἠγγέλθη ἡ ἐκδοσις αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐν τῷ ἐτέρῳ διαγωνισμῷ βραβεύσεως Κ λ ε ο π ἄ τ ρ α ς τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐπραγματοποιήθη, τραπέντος ἔκτοτε αὐτοῦ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Θέμιδος.

Ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1872 ἐκθέσεως τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἀνεγνωσκόμεν τὰ ἑξῆς σχετικὰ: «Τὸ δράμα τοῦτο παριστάνει μίαν σελίδα τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐθνικοῦ βίου κατὰ τὴν ζωφερὰν ἐκείνην ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων ἐνουϊζέτο παντελῶς ἐσθερμένον ἀπὸ τοῦ πίνακος τῶν ἔθνων. Μὲν οὖν ἐν Κρήτῃ, ἴσως δὲ καὶ ἐν Μάνῃ παρουσιάζετο εἶδος τι ἀνεξαρτητίας ἐθνικῆς...» «Τὸ δράμα τοῦτο, ἐκ τῶν δοκιμασιῶν τοῦ παρόντος ἀγωνοῦ εἶναι ὀκλαδῶς κατεσκευασμένον. Ἡ παράστασις φαίνεται φυσικὴ ἐν τοῖς πλείστοις, οἱ χαρακτήρες εἶναι σαφεῖς, ἡ κατατροπὴ ἐπέρχεται βαρβαρῶς, ἡ καθαροὶ εἶναι καλῆ. Σχετικῶς κράτιστα εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ἔσχατον μέρος τοῦ δράματος» (ἐπεται ἀνάλυσις τοῦ δράματος κατὰ σκηνῆς καὶ πράξεις). «Ἐπιπλέον ὅμως ἡ πράξις εἶναι γοργή, αἱ δὲ ἀλλεπάλληλοι καταστροφαὶ συνκινῶσι τὸν ἀναγνώστην, πιστεῦομεν δὲ ὅτι εἰ μάλλον θὰ συγχινοῦσαι τοὺς θεατὰς, ὄντος τοῦ δράματος λίαν ἐπιτηδείου εἰς διδασκαλίαν.»—Ἐκ τῶν τραγωδιῶν ἔκρινεν ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι δύο μάλιστα δύνανται νὰ ἐρίσωσι περὶ τοῦ βραβείου, ὁ «Ἰγίς» καὶ «οἱ Κρητῆς καὶ Βενετοί». Ὁ ποιητὴς τῶν Κρητῶν καὶ Βενετῶν ἐκρίθη ἀξιώτατος ἔπαινον διὰ τὴν ἐντεχνον καὶ ζωερὰν τοῦ μύθου πλοκίον, τὴν κατάλληλον σκηνογραφίαν, τὴν σύγκρουσιν καὶ ἀντίθεσιν τῶν παθῶν καὶ τὸ εὐστοχώτατον τῆς καθάρσεως» κλπ. «διὰ ταῦτα ἡ Ἐπιτροπὴ τὸν πρῶτον καὶ μόνον ἔπαινον ἀπονέμει τῷ ποιητῇ τῶν Κρητῶν καὶ Βενετῶν».

Διαφέρει δὲ τὸ ἐπαινεθὲν τοῦ νῦν δημοσιευομένου δράματος κατὰ πολλὰ μὲν ἄλλα, μάλιστα δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι, λυθέντων τῶν μέτρων χάριν τῆς ἀπὸ σκηνῆς φυσικωτέρας ἀπαγγελίας, δημοσιεύεται ἐν πεζῷ ὡς ἐιδιάχθη. Τὸ θέμα ἐλήφθη ἐκ τῶν «Κρητικῶν γάμων» τοῦ Σπ. Ζαμπελίου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Αΐθουσα ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Δα Μολ-
λίη ἐν Ἀλικιατοῦ. Ἄνωθεν τῆς μεσαίας
αὐτῆς θύρας εἰκονίζεται τὸ οἰκόσημον τῆς
οικογενείας Δα Μολλίη, ἦτοι ἀνεμόμυ-
λος μετὰ δύο συμπλεγμένῳ Μ. περίξ
δὲ δύο πτερωτοὶ λέοντες. Δεξιόθεν ἡ εἰ-
κὼν τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας, ἀριστερόθεν
ἡ τοῦ Πασχάλη Σιγώνη, Δουκὸς τῆς Κρή-
της. Εἰς τὰς πρὸς τὸ βάθος γωνίας τῆς
αἰθούσης ὑφ'οὔνται δύο ὀπλοθῆκαι ἐν εἶδει
τροπαίων, ἐφ' ὧν διασταυροῦνται σημαῖαι

Σημείωσις περὶ τῶν προσώπων
τοῦ δράματος.

Κ ρ ἦ τ ε ς.

1) Ὁ Γεώργιος Κανταολέος, κατήγετο
ἐκ Κρουστογεράκου τῆς Κρήτης, ἐκ τῆς οἰ-
κογενείας τῶν Σκορδυλῶν. Ἐξελέχθη δὲ κα-
τὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1570 Πρύτανις
τῆς Πολιτείας καὶ Πρόεδρος τῆς πενταμε-
λοῦς Κυβερνήσεως (Μέγας Ραιτούρης ἢ Ραι-
κτωρ, Rettore).

2) Πέτρος Κανταολέος, πρὸ τῆς ἐπα-
ναστάσεως ταύτης διετέλεσε ἀξιωματικὸς
ἐν τῇ Βενετικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ σηματοφόρος
τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος· μετ' αὐτὴν δὲ ὑπα-
σπιστὴς τοῦ πατρὸς του Προέδρου.

3) Ἰωάννης Μουσοῦρης, κατήγετο ἐκ
Προσνέρου τῶν Ἀποκωρώνων καὶ ἦτο ῥι-
ζάρχης (ἀρχηγὸς τῶν οἰκογενειῶν) τῶν
Μουσοῦρων, ἐξελέχθη μέλος τῆς Κρητικῆς
Κυβερνήσεως (Γαμίης, Πρωτομάγιστος).

4) Ἀναστάσιος Ζάππας Πατερόπουλος
(ἢ Πατέρος) ἐκ Σφακίων, ἀρχηγὸς τῶν Πα-
τεροπούλων. Καγκελλάριος τῆς αὐτῆς Κυ-
βερνήσεως,

5) Ἰωάννης Φράγγος Φωτεινός, ἐκ Φω-
τεινιακοῦ τῆς Κρήτης, ἀρχηγὸς τῶν Φωτει-
νῶν. Στρατάρχης (Gran Capitano della con-
tre-fosse).

6) Μιχαὴλ Θεριστὴς Κορτὸς ἐκ Μαρου-

τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας. Ἐν τῷ μίσῳ
πολυτελεῖς τράπεζα, ἐφ' ἧς ἔγγραφα.

Πρῶτα. Ὑφ'ουμένης τῆς αὐλαίας φαίνε-
ται ὁ ΠΕΠΟΣ καθήμενος ἐπὶ ἔδρας, κρα-
τῶν ἔτι σάρωθρον καὶ χασιμώμενος· βαθ-
μηδὸν ἀποκοιμᾶται, ἐν ᾧ μετὰ τινὰς στιγ-
μὰς εἰσέρχεται ἡ Φρασκῶ, ἥτις, πρὶν ἔτι
παρατήρησιν τὸν Πέπον, ἀρχίζει διευθε-
τοῦσα τὰ ἐπιπλα· στραφεῖσα δὲ καὶ ἰδοῦ-
σα τὸν Πέπον κοιμώμενον ποιᾷ σημεῖά
τινα ἀπορίας.

ΠΕΠΟΣ καὶ ΦΡΑΣΚΩ.

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά μου! . . Καλὲ
Πέπο! . . αἶ . . Πέπο! . . Μεθυσμένος ἢ κοι-
μισμένος εἶναι ; Ἀγκαλὰ, τὸ ἴδιο εἶναι. Νά,

λᾶ, ἀρχηγὸς τῶν οἰκογενειῶν τῶν Κορτῶν.
Σύνδικος (Sindaco). Ἀστυνόμος, ἐξελεγκτὴς
τῶν πράξεων τῆς Κυβερνήσεως. (Πρόσωπον
ἄφρων ἐν τῷ δράματι).

Βενετοί.

1) Φραγκῖσκος Μολλίης (Da Mollini)
Βενετὸς τιμαριούχος ἐν Ἀλικιατοῦ τῆς
Κρήτης, ἔκγονος τοῦ στρατηγοῦ καὶ τιμα-
ριούχου Μάρκου Μολλίη ἐγκατασταθέντος
ἐν Κρήτῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17. αἰῶνος.

2) Πανσαρίας Ἀβογάδος, κόμης τῆς
Μόττας καὶ αὐλάρχης τοῦ Δουκὸς τῆς Κρή-
της Πασχάλη Σιγώνη.

3) Γαβούτιος Δὲ Καλλάλτος, Βενετὸς
στρατηγὸς καὶ Φρούραρχος Χανίων.

4) Σογία Μολλίη, νεαρὰ κόρη τοῦ ὁ-
μωνύμου Βενετοῦ

Περὶ τῶν λοιπῶν ἐπιφανῶν Κρητῶν τῶν
ἀναφερομένων ἐν τῷ δράματι ἴδε τὴν σχε-
τικὴν συγγραφὴν «Κρητικοὶ γάμοι» τοῦ κ.
Σπ. Ζαμπελίου. Ρητέον ἐνταῦθα, πρὸς ὁ-
δηγίαν τοῦ σκηνογράφου, ὅτι τὸ οἰκόσημον
τῶν μὲν Κανταολέων παρίστα λέοντα ὄρ-
θουστατοῦντα καὶ ἐστεμμένον βασιλικῷ στέμ-
ματι, τοῦ δὲ οἴκου τοῦ Φ. Μολλίη ἀνεμό-
μυλον μὲ λατινικὸν περίξ ἀπόφθεγμα Cir-
cumago, non flecto (ἦτοι ἀνακυκλῶ, δὲν
κάμπτομαι).

καὶ ῥοχαλίσματα! Καλὲ, ὅπου βρεθῆ, ἀποκοιμᾶται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Δὲν τὸν ἐφθασε ὅλη ἡ νύκτα. Ἐδῶ δὲ, δόξα νὰ 'χῆ ὁ θεὸς, κοιμούμεθα σ' ἂν τῆς κόπταις ἀπὸ τῆς ξε... τῶρα κοντεύει μεσημέρι... τὸ σπῆτι ἀσκούπιστο ἀκόμη! Τέτοια μέρα, Κυριακὴ καὶ ἀποκρῆνὰ καὶ ὁ Πέπος... Καλὲ τί καμώματα εἶνε αὐτά; Αὐτὸς θ' ἀποκουτιαθῆ ἀπὸ τὸ ὕπνο καὶ τὸ κρασί...

(Πλησιάζει πρὸς τὸν κοιμώμενον Πέπον καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τὸ μελανοδοχτεῖον τὸν ἐκ πτεροῦ κάλαμον κεντᾷ αὐτὸ, ὅτε μὲν ἐπὶ τῆς ρινός, ὅτε δ' ἐπὶ τῶν ὠτων ἐπὶ τέλους ἐξεγείρεται ἐντρομος ὁ)

ΠΕΠΟΣ (ὕψῳ τὸ σάρωθρον).

'Σ τὸν τόπο!

ΦΡΑΣΚΩ

(κρυπτομένη ὀπισθεν τῆς ἔδρας).

Τζά... .

ΠΕΠΟΣ.

'Σ τὸν τόπο, σοῦ λέγω, ὅποιος κ' ἂν εἶσαι, δολοφόνε!

ΦΡΑΣΚΩ

(ἀνακλύπτουσα ἀπὸ τῆς ἔδρας καὶ γελῶσα).

'Εσκότωσες πολλοὺς ὡς τώρα μ' αὐτὸ τὸ κοπτερὸ σπαθί;

ΠΕΠΟΣ

Μωρέ, ἐοῦ ἦσαι κ' ἐτρόμαξα. Νά! πῶς γίνονται τὰ φονικά καμμιά φορὰ. Λίγο σκοτάδι γὰ 'τανε, σὲ ἄφινα στὸ τόπο... .

ΦΡΑΣΚΩ.

Ξιναπέσε νὰ κοιμηθῆς... . Σὰ δὲν ντρέπεσαι, μέρα μεσημέρι, ξαπλωμένος, ὕπνα ρά... .

ΠΕΠΟΣ.

'Ὅση βλέπεις, τόση ξεύρεις. Σὺ με εἶδες πῶς ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ χθὲς τὸ βράδυ καὶ ἐθάρρεφες πῶς ξεράθηκα 'ς τὸν ὕπνο ἕως τὸ πρᾶτ'. Μ' αὐτὸ τὸ νοῦ νὰ κοιμηθῆς καὶ οἴ μερα, κ' ἔννοια σου... .

ΦΡΑΣΚΩ.

Καὶ ποῦ ἐγύριζες τὴν νύκτα; Βρυκόλακας ἔγεινες καὶ πέρνεις τὴν νύκτα τὰ βουνά;

ΠΕΠΟΣ.

Κάτι χειρότερο ἀκόμη... .

ΦΡΑΣΚΩ.

'Ἐτσι λοιπόν, παραλυμένε; Κ' ἐγὼ ἡ δύστυχη νὰ σε 'νοιάζωμαι νύκτα καὶ ἡμέ-

ρα... . Καλὰ λοιπόν, πέρνω κ' ἐγὼ τοὺς δρόμους τὴν νύκτα.

ΠΕΠΟΣ.

Πέρνεις τοὺς δρόμους, μὰ σὲ πέρνει καὶ σένα ὁ διάβολος. Μὴ σοῦ φύγη ἀπὸ τὸ στόμα σου πῶς φεύγω τὴν νύκτα, γιὰτὶ χιθίκαμε κ' ἐγὼ καὶ σὺ καὶ μιὰ ἄλλη ψυχί... .

ΦΡΑΣΚΩ.

'Αδιάντροπε, φανερά, φανερά μοῦ τὸ λές;... . Ἄχ, μάννα μου, μανοῦλά μου, σὲ τί χέρια μ' ἔρριξες! (κλαίει).

ΠΕΠΟΣ.

Νά τα! Τὰ κλάμματα μᾶς ἔλειψαν! Μωρέ, τί εὐκολα ποῦ τᾶχουνε τα κλάμματα αὐτά τὰ θηλυκά! Ὅ,τι ὦρα θέλουν ἀνοίγουν τῆς δυὸ βρουσοῦλές των, ἔπειτα μιὰ λειποθυμία, κάτι νευρικὰ καὶ κάθου γύρευε γιὰτρό... .

ΦΡΑΣΚΩ.

'Ἐχε γεγὰ λοιπόν, ἄκαρδε! Πήγαινε νὰ εὔρης τὴν ἄλλην σου ψυχί, καὶ ἐγὼ πάνα κλαίω τῆ μοιρά μου. Ἄμ' ἀρνήθηκες ποῖ ν' ἀρνηθῆς τῆ μάννα ποῦ σ' ἐγέννα... . (κινεῖται ἰν' ἀναχωρήσῃ).

ΠΕΠΟΣ.

Στάσου, μωρὲ γυναίκα, μή με σκάς πρῶτ' πρᾶτ'. Ἐγὼ, νὰ σ' ἀρνηθῶ, ποῦ ξεπάγιασα 'ς τῆς πατινάδες, ποῦ ἔκαμα τὸ κόσμον ἀνακάτω γιὰ νὰ σε πάρω. Ἄκόμη καίονται τὸ σωθικά μου ἀπ' τῆ ἀγάπη... .

ΦΡΑΣΚΩ.

Γι' αὐτὸ γυρίζεις τὴν νύκτα; νὰ τὰ σῶσης μὲ τὸ ἀγιάζι; Ἄφησέ με... .

ΠΕΠΟΣ.

Ποῦ μοῦ φεύγεις σὺ! Ἐκατάλαβες τὸ σφυγμὸ μου καὶ μὲ παιδεύεις... . Φρασκά μου... .

ΦΡΑΣΚΩ.

Πές μου, ποῦ ἐξενύχτισες καὶ μένω... .

ΠΕΠΟΣ.

Μόνο αὐτὸ δὲν θὰ σοῦ πῶ. Ἐἶνε κάτ' μυστικά ποῦ ἂν τὰ μάθῃ μιὰ γυναίκα, τὰ 'μαθε τὸ μισὸ χωρὶς, ἂν τὰ μάθουν δρό, τὰ 'μαθε ὅλος ὁ κόσμος.

ΦΡΑΣΚΩ.

Χαρά 'ς τὸ ἀνδρόγυνο ποῦ εἶμεθα! Ὅταν μᾶς ἐστεφάνωνε ὁ παππᾶς, θυμᾶσαι τὸ εὐαγγέλιο;... .

ΠΕΠΟΣ

(προσποιούμενος φωνήν ψάλτου).

«Καί ἡ γυνὴ νὰ ὑπακούῃ τὸν ἄνδρα» . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἦχι αὐτό, τὸ ἄλλο . . . .

ΠΕΠΟΣ.

Βέβαια, αὐτὸ δὲν σὲ συμφέρει . . . .

ΦΡΑΣΚΩ (σκεπτομένη).

Στάσου! . . . πῶς τὸ λέγει τὸ εὐαγγέλιο . . . Καλέ, δὲν θυμάσαι; ἐκεῖ ποῦ λέει πῶς οἱ δύο γίνονται ἓνα, πῶς τάχατες ὅ,τι πῆ ὁ ἄνδρας, εἶνε σὺν νὰ τὸ λέῃ ἡ γυναῖκα . . . Πές μου το; . . . Ἄ! τὸ θυμήθηκα . . . «Οἱ δύο σὰρξ μία» . . .

ΠΕΠΟΣ.

Σὰρξ ξεσὰρξ δὲν ξεύρω. Καμμιά φορὰ αἱ γυναῖκες ἀντὶ νὰ ἦνε σὰρξ, γίνονται σαράκι ἔστους ἄνδρας . . . Μὰ σὺ δὲν εἶσαι ἀπ' ἐκεῖναις . . . Μὴ θέλγῃς ὅμως νὰ τὰ ξέρῃς ὅλα. Μὴ μ' ἐρωτᾷς ποῦ ξενούχησα . . . μή, Φρασκῶ μου, νὰ συχωρεθοῦν τ' ἀποθαμμένα σου! Μὴ με βασανίζῃς νὰ, στὸ πῶ, ἀν θέλγῃς νὰ στέκῃ τὸ κεφάλι μου, στὸ τόπο του . . .

ΦΡΑΣΚΩ. (ὀλοφρομένη).

Ἄοι! μανουῖλα μου, τί μυστήριο νὰ 'νε! Μάγια τοῦκαναν, μάγια, τοῦκαναν! τοῦ ἔδσαν τὴ γλώσσα . . . . Ἄχ! μοῦ τὸν ἐμάγειψαν! Τὸν ἔχασα!

(Πίπτει ἐπὶ τῆς ἔδρας κλαιουσα).

ΠΕΠΟΣ. (ἔτοιμος νὰ διακρούσῃ).

Κακὰ ξημέωσες αὐτὴ ἡ ἡμέρα . . . Φρασκῶ μου, μή με κάνῃς καὶ μοῦ ῥχεταί παρὰπονον . . . (καθ' ἑαυτὸν)—Βάστα, μωρὲ Πέπο, γιατί 'προδόθηκες! . . . Μὰ σ' ἂν ν' ἄχῃ καὶ δικη. Χοντρά τῆς τῶκοψα! Αἱ! Ἡ καυμένη τῶϊξε πῶς μ' ἀγαπᾷ . . . Δὲν τὰ κατάφερα καλά . . . τί ἤθελα νὰ τῆς πῶ . . . Ἔπειτα . . . — νὰ ποῦμε, ἀδερφέ, καὶ τοῦ φτωχοῦ τὸ δίκιο—γυναϊκά μου εἶνε, μὲ χάνει ὅλη τὴ νύκτα, μ' ἐρωτᾷ ποῦ ἤμουν κ' ἐγὼ τῆς λέγω — «Βουδάσου, γιατί ἂν τὸ μάθη κανεῖς, θὰ χαθῶ κ' ἐγὼ καὶ σὺ καὶ μὴ ἄλλη ψυχὴ . . .» Αὐτὸ τὸ τελευταῖο μὰς τὰ ἐμπέρδεψε ὅλα. Τώρα, ποῦ τῆς ῥμπῆε ἡ πετριὰ, καθησαι νὰ τὴν γελάσης καὶ νὰ μὰς τὰ ξεμπερδέψῃς. Θά με τρώγε-

ται, θά με παραμονεύῃ καὶ θά με προδώσῃ καὶ καμμιά νύκτα θά με πιάσουν ἔστὰ πράσα . . . Λοιπὸν ἀπόφασι. Ἐμπρὸς φωτῖὰ καὶ πίσω θάλασσα. Θά τῆς τὸ πῶ καὶ ὅ,τι βρέξῃ, ἄς κατεβάσῃ . . . Φρασκῶ, ξύπνησε, Φρασκῶ μου, περιστέρα μου . . .

ΦΡΑΣΚΩ. (ἐγειρομένη).

Θά με πεθάνῃς μ' αὐτὰ σου καὶ μ' αὐτὰ σου . . . Πές μου . . . .

ΠΕΠΟΣ.

Θά ἔστὸ πῶ, μὰ με τρόπο, μὴ σοῦρθη κανένα ξαφνικό. Τώρα εἰσύ, τί ἰδέα ἔχεις γιὰ τὸ τὸ ἀρχονικό σπῆτι ποῦ δουλεύομε τόσα χρόνια; Πῶς εἶνε τὸ ποῦ εὐτυχημένο σπῆτι; . . . Ὁ ἀφέντης ὁ Σερ Φρατζέσκος εἶνε ὁ πρῶτος ἔστὰ πλούτη ἀπ' ὅλους τοὺς Βενετζιάνους, ἔχει τὴν ὡμορφότερη Βενετσιάνα κόρη, τὴν ἀρχόντισσα Σοφοῦλα . . . Αἱ, μάθε τὸ λοιπὸν, πῶς εἶνε τὸ πῶ δυστυχημένο σπῆτι. Τὸ ποτάμι ποῦ δὲν ἔχει τὴν ταραχὴ ἀπάνω νὰ τὸ φοβᾷσαι. Σὺ κοιμᾷσαι ἀπὸ τῆς ἔξ καὶ δὲν ξέρεις τί σοῦ γίνεται. Σὲ τοῦτο τὸ σπῆτι γίνονται μεγάλα καὶ τρομερὰ πράγματα αὐταῖς ταῖς ἡμέραις . . . καὶ σὺ! . . .

ΦΡΑΣΚΩ. (σταυροκοπομένη).

Ἔλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά μου . . .

ΠΕΠΟΣ. (ἐξακολουθεῖ).

Μεγαλειτέα ἡσυχία ἔχουν ὅσοι κοιμοῦνται ἔς τὸ Βουλκάνο ἀπάνω . . . Μ' ἐκατάλαβες; . . .

ΦΡΑΣΚΩ (περίτρομος).

Φαντάσματα; . . .

ΠΕΠΟΣ.

Κάτι περισσότερο ἀπὸ φαντάσματα . . . Εἶνε καὶ δὲν εἶνε . . . Τί νὰ σοῦ πῶ; . . . Ἡ ἀρχοντοῦλα, ἡ Σοφοῦλα, μὲ ἄλλους λόγους . . . μ' ἐκατάλαβες! . . . Ἄς ἀλλάξωμε τὴν ὁμιλία . . . Πῶς σοῦ φαίνεται ἡ Σοφοῦλα . . . Δὲν εἶνε σ' ἂν κίτρινη, σὺν φοβισμένη, σ' ἂν νὰ θέλῃ . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Γαμπρό; Φυσικό εἶνε, σὲ τέτοια ἡλικία . . .

ΠΕΠΟΣ.

Ἦ γαμπρό ἢ γιατρό . . . Δὲν εἶδες πῶς κίτρινας . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Ὁ γαμπρὸς καμμιά φορὰ εἶνε ὁ καλλι-
τρεπὸς γιάτρος . . .

ΠΕΠΟΣ (ὡς στενοχωρούμενος).

Ἄχ! νὰ ἔξερεις καὶ νὰ ἔλεγες . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Καλέ, αὐτὸ εἶνε τὸ μυστήριον ; Κρυολο-
γημένο εἶνε τὸ κορίτσι καὶ ἀδυνατήσῃ ! με-
γάλη σοφία καὶ αὐτὸ !

ΠΕΠΟΣ.

Οὐ! μακρὰ πού εἶσαι ! Ἀκόμη δὲν κα-
τάλαβες πῶς ἔχει καμίνι στὴ καρδιά ;
Ἐκείνο κοντεύει νὰ λιοιώσῃ ὅσ' ἂν τὸ κερύ...

ΦΡΑΣΚΩ.

Φτύσε ἴστο κόλπο σου, Πέπο ! Τί εἶν'
αὐτὰ πού λέγεις σήμερα ; Ἐπειτα τί ἔχει
νὰ κάμῃ ἡ ἀρχόντισσα Σοφοῦλα μὲ τὰ δι-
κά σου τὰ ξενυχτίσματα ;

ΠΕΠΟΣ.

Φτοῦ ! . . . Μωρέ, δὲν κόβει τίποτε αὐτὸ
τὸ μπράλο σου ; Θέλεις νὰ ἴστ' ἂν πῶ μὲ τὸ
γῆ καὶ μὲ τὸ σίμα ; Ἐδῶ, καράδια χάνον-
ται, καὶ σύ, βαρκοῦλά μου πού πᾶς ! Ὑ-
στερα ἀπὸ δῆθ' ἡμέραις, τὰ λογαριάζομε !
Ὡ! γίνῃ τὸ ἀ' Ἀνάστα ὁ θεὸς ἐδῶ μέσα !
Τὰ πράγματα ἔφθασαν ἔς τὸ κόμπο καὶ ὁ
θεὸς βοηθός ! Ἄκουσε λοιπόν ! Ἀπὸ τὸ ἕνα
μέρος, τοῦ ἀφέντη τοῦ Σέρ Φρατζέσκου τοῦ
μυρίζεται νὰ γίνῃ Δούκας τῆς Κρήτης, τώρα
πού φεύγει ὁ ἄλλος, καὶ κάνει τῆς μεσι-
ταίαις μὲ τὴν Βενετιὰ ὁ κόντης Ἀβουγάρδος,
ὁ αὐλάρχης, πού λένε, ἔς τὰ Χανιά, πού ἐ-
ζήτησε γιὰ γυναῖκα τὴ Σοφοῦλά μας. Ἀπὸ
τὸ ἄλλο μέρος, οἱ ἀντάρτες Κρητικοὶ ἐπια-
σαν ὅλα τὰ χωριὰ καὶ τὰ βουνὰ τριγύρω.
Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ἡ ἀρχόντισσα
Σοφοῦλα ἀγαπάει ὅσ' ἂν τρελλή καὶ συνα-
παντιέται κάθε μεσάνυχτα, μὲ ποζόν, νομί-
ζεις ; Μὲ τὸ φοβερότερο ἔχθρὸ τοῦ Σέρ
Φρατζέσκου καὶ ὄλων τῶν Βενετζιάνων, μὲ
τὸ πρῶτο ἀρχοντόπουλο τῆς Κρήτης, μὲ
τὸν ἀρχηγὸ τῶν ἀνταρτῶν πού θὰ μᾶς σφά-
ξουνε !

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἄχ! πιάστηκε ἡ καρδιά μου . . . Τί
εἶν' αὐτὰ πού λές . . .

ΠΕΠΟΣ.

Καὶ ἀκόμη πού εἶσαι . . . Ἄκουσε τώρα
καὶ γιὰ τὰ ξενυχτίσματά μου καὶ θὰ ἴδῃς

πῶς ὄλοι ἐδῶ μέσα, θηλυκοὶ καὶ ἀρσενι-
κοὶ, Βενετζιάνοι καὶ Κρητικοὶ, εἴμεθα μπερ-
δευμένοι ὅσ' ἂν τῆς τρελλῆς τὰ μαλλιά.

ΦΡΑΣΚΩ.

Λέγε κ' ἐλιγόθηκα μὲ τὰ μαντάτα σου.

ΠΕΠΟΣ.

Ποῖος νομίζεις ἀνοίγει τὴ πόρτα τοῦ πε-
ριβολιοῦ μας καὶ μπαίνει τὰ μεσάνυχτα ὁ
ἀρχηγὸς τῶν ἀνταρτῶν ; Ποῖος πέρνει τὴν
ἀρχόντισσα Σοφοῦλα καὶ τὴ κατεβάζῃ ἔς
τὸ περιβόλι γιὰ τὸ συναπάντημα ; Ποῖος
ξενυκτίζει καὶ ξεπαγιάζει κοντὰ τους ;
Ποῖος μεσιτεύει, ποῖος βάζει τὸ κεφάλι του
κάθε στιγμὴ ἔς τὴ κρεμάλα γιὰ τοὺς δύο
ἀγαπημένους ; Ποῖος ; . . . — Ἡ εὐγενεία
μου!

ΦΡΑΣΚΩ (ὡς λειπόθυμος).

Βάστα με, βάστα με ! Μὲ ἔχασε, σὲ ἔ-
χασα ! Πέπο, ἐχαθήκαμε.

ΠΕΠΟΣ.

Ἦθελές τα, ἐπαθές τα. — Ὁ! τῆς πε-
ράσῃ καὶ χωρὶς ζεῖδι μάλιστα. Ἄδελφέ,
τῆς τῶπα καὶ ξεθύμανα. Μ' ἔσκασε ὡς νὰ
τὸ μάθῃ. Καλλίτερα, γιὰτὶ ἂν τὰ μάθαινε
καὶ τὰ βλεπε ὅλα μαζὺ καὶ ἔξαφνα, θὰ
τῆς ἤρχετο ἔξαφνικὸ ἀπ' ἐκεῖνα πού δὲν ση-
κώνεται ποιά . . . — Ἐλα, σῆκω, Φρασκώ.
Ἄς κάμουν καλά. Καθ' ἕνα μὲ τὴν τύχη
του εἶνε σ' αὐτὸ τὸ κόσμο.

ΦΡΑΣΚΩ.

Ναί, μὰ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι ἀφεντάδες πέρ-
νουν κ' ἐμᾶς τὴ φτωχολογιά ἔστο λαϊμὸ
τους.

ΠΕΠΟΣ.

Τί νὰ σοῦ κάμω, πού λυποῦμε αὐτὸ τὸ
δύστυχο τὸ κορίτσι, γιὰτὶ ἔχει ὄλαις τῆς
χάρες τοῦ κόσμου. Ὡμορφο, ἔξυπνο, πλού-
σιο, γραμματισμένο . . . Εἶδὲ σ' ἔπερνα
ἀπ' ἐδῶ μέσα κ' ἐπέρναμε τὸ φύσημά μας
ἀλλοῦ. Ἄχ! καὶ πόσο τὸν ἀγαπάει . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Αἶ; καὶ τί τέλος θὰ ἔχῃ αὐτὴ ἡ δου-
λειά ;

ΠΕΠΟΣ.

Ξέρω κ' ἐγώ ; Ἡ νύχτα βγάζ' ἐπίσκοπο
κ' ἡ αὐγὴ μητροπολίτη . . . Εἶνε ἐκεῖνος ὁ
μίζερὸς πατέρας τῆς πού δὲν ξέρει τί νὰ
τῆς κάμῃ καθεται καὶ κοπανίζει ἀγέρα, τῆς

φέρνει καναρίνια, φορέματα, μαντολίνα και θαρρεί πώς μ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ γιζτρέψῃ τὸν πόνο τῆς καρδιάς της. Βάλτου ὅμως ρίγανη, κυρὰ φρασκώ, ἅμα ὁ ἔρωτας μπῆ ὡς τὸ μεδοῦλι τοῦ κοκκάλου.

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἄχ! νὰ ζοῦσε ἡ μακαρίτισσα ἡ μάνα της! Ἄμα χάσῃ τὸ μονάκριβο κορίτσι του, τύφλα νὰ ᾿χη καὶ αὐτὸς καὶ τὰ ὑποστατικά του καὶ τὰ φερούδά του. Δὲν τὸν εἶδα νὰ γελάσῃ μιὰ μέρα μετὰ τὴν καρδιά του. Τί ἄνθρωπος! . . .

ΠΕΠΟΣ.

Κουτὴ ποῦ εἶσαι! Δὲν ξέρεις πῶς αὐτοὶ, οἱ γέροι αὐτῆς τῆς πάστας εἶνε ποῖο δυστυχισμένοι ἀπὸ μᾶς, τὴ φτωχολογία; Ἐχει τὴ μισὴ Κρήτη δική του καὶ δὲν καταλαβαίνει πῶς θὰ τὸν θάψουνε σὲ δὺο πῆχες τόπο. Ξημερώνει μετὰ τὴ γκρίνια, βραδιάζῃ κ' ἡ μύτη του στάζει φαρμάκι. Τί νὰ σοῦ πῶ, γυναῖκα. Νὰ ἴμωνα ἴστῃ θέσι τῆς ἀρχοντοῦλας Σοφίας θὰ ἔπερνα τὸν Κρητικὸ ἐκεῖνο, τὸ ὠραιότερο ἀρχοντόπουλο τῆς Κρήτης καὶ θ' ἄφινε τὸ Σέρ Φρατζέσκο μόνον τοῦ ἐδῶ μέσα νὰ βρυκολακιάσῃ ζωντανός. Δὲν εἶνε ζωὴ αὐτή. Εἶνε μαρτύριο.

(Ἀκούονται ἐκ τοῦ βάθους ἄσθενεῖς ἤχοι ἄσματος, συνοδευομένου ὑπὸ μουσικοῦ ὄργάνου—μανδολίνου).

Νά τινε. Αὐτὴ εἶνε ἡ δουλειὰ της πρῶτῃ πρῶτῃ. Νά με πάρῃ ὁ διάβολος, ἂν ἔκλεισε τὸ μάτι της ἀπὸ χθές.

(Ἐν ᾧ ἀφηρημένοι ἀκροάζονται, εἰσέρχονται ὁ Κολλάλιος καὶ ὁ Ἀβογάρδος βραδέως, ἀκροαζόμενοι καὶ αὐτοί).

Ὁ νοῦς της, τὰ τραγούδια της . . . ὄλα διὰ τὸ Πέτρο της. Νὰ τὴν ἴδῃς τὴν νύκτα ὅταν κρυφομιλῇ ἐπὶ περιδῶλι μετὰ τὸ Πέτρο της . . .

ΦΡΑΣΚΩ (Ἰδοῦσα ἀφῆρη τὸν Ἀβογάρδον)
Σοῦτ . . . ἴδεις ἀπὸ πίσω σου.

ΠΕΠΟΣ (ἐκπεπληγμένος).

Ἄναθεματισμένη, δέν μου τὸ ἔλεγες; . .

ΣΚΗΝΗ Β'.

Οἱ ἄνω καὶ ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ καὶ ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ.
ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ. (τῷ Πέτρω).

Εἰδοποίησον τὸν Κύριόν σου, τὸν εὐγενέστατον Σέρ Φρατζέσκον ὅτι εἴμεθα ἐδῶ.
ΠΕΠΟΣ.

Νὰ εἶπω ὅτι ὁ εὐγενέστατος . . .
ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ (δεικνύων τὸν Ἀβογάρδον)
Κόμης Πausανίας Ἀβογάρδος, αὐλαρχῆς τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ (δεικνύων τὸν Κολλάλιον).
Καὶ ὁ φρούραρχος τῶν Χανίων, Γαβούτιος Δὲ Κολλάλιος!

ΠΕΠΟΣ.

Εἰς τοὺς ὀρισμούς σας, ἐκλαμπρότατοι...
(Ἐν ᾧ ἀναχωρεῖ—πρὸς τὴν Φρασκώ).
Μωρέ, τί ἔν' τοῦτο σήμερα πρῶτῃ, πρῶτῃ;
ΦΡΑΣΚΩ (τῷ Πέτρω, κατ' ἰδίαν).

Πῶς τὸν συχαίνεται αὐτὸν τὸν ξεππασμένον αὐλαρχὴν ἢ Σοφοῦλα! Δές τον πως κορδόνεται! Νὰ σε χαρῶ, πουλάκι μου!

ΠΕΠΟΣ (ἀναχωρῶν μετ' αὐτῆς).

Σοῦτ . . . Πᾶμε! — Κάτι λάκκον ἔχ' ἡ φάβα . . .

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ καὶ ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ.
ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Ἦκουσας τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ ἡλίθιου τούτου;

ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ.

Ὅτι ἡ Σοφία συναντᾷ τὴν νύκτα εἰς τὸν κῆπον τὸν Πέτρον της . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ (εἰρωνικῶς)

Τὸν ἐπίδοξον ἡγεμόνα τῆς Κρήτης . . .

ΚΟΛΛΑΛΙΟΣ.

Ἀηλαδῆ—μὴ ἐντρέπεσαι νὰ τὸ εἶπῃς—τὸν φοβερὸν σου ἀντίζηλον . . . Βλέπεις λοιπὸν ὅτι οὔτε τὰ χρυσᾶ σου σειρήτια, οὔτε οἱ τίτλοι σου, οὔτε ὁ ἐστριμμένος μύσταξ σου, οὔτε τὰ μύρα τῆς κεφαλῆς σου, κατώρθωσαν νὰ σαγηνεύσουν τὴν ὠραίαν κόρην τοῦ Σέρ Φρατζέσκου. Ἐκείνη ἀγαπᾷ, ἀφωσιώθη εἰς τὸν νεαρὸν Κρήτα!

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Παιδικαὶ ἐλαφρότητες ! . . Δὲν εἶνε ἔρωσ βαθὺς τὰ πρῶτα παίγνια, τὰ πρῶτα μειδιάματα τῶν ἀπείρων παρθένων. Καὶ πιστεύεις ἀκόμη ὅτι θὰ μείνῃ μὲ τὰς πρῶτας ἐντυπώσεις, ὅτι θὰ ἐπιμείνῃ μέχρι τέλους, προτιμῶσα τὸν ὄρεινόν ἐκεῖνον Κρήτα, τὸν ἄλλοτε ἀπλοῦν σημαιοφόρον τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ἐμοῦ, ὅστις . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ (διακόπτων αὐτόν).

Ἐχεις τίτλους, δι' ὧν εἰσάγεσαι εἰς αἰθούσας Δουκῶν, ἀλλ' ὄχι εἰς καρδίας παρθένων. Ἐπειτα νομίζεις ὅτι ἡ Σοφία Μολλίνη ἠγάπησεν αὐτόν ὡς σημαιοφόρον τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος ; Ἀπατάσαι ! ἠγάπησεν αὐτόν, ὡς ὠραῖον καὶ γενναῖον νεανίαν, ὅστις ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας ἐπεσκίασε τὴν φήμην πολλῶν ναρκίσσων Βενετῶν. Σήμερον ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ὁ Πέτρος Καντανολέος, εἶνε ὁ ἐπίφοβος ἐχθρὸς τῆς Βενετίας καὶ ἴσως ὁ ἐπίδοξος τῆς Κρήτης ἡγεμῶν.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Γαβούτις Κολλάλτε . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ἐδείχθημεν ἀδρανεῖς . . Ἡ ἐπανάστασις αὐτὴ ὡς κεφαλὴ Μεδούσης, μᾶς ἀπελίθωσεν. Κατέλαβον τὰ ὄρη, ἐκυρίευσαν τὰς πόλεις, καὶ ἡμεῖς, οἱ ἐν Κρήτῃ Βενετοὶ, ἐκλείσθημεν εἰς τὰ Χανία. Εἷς πύργος Βενετικὸς ἔμεινεν ἀπόρθητος, ὁ πύργος οὗτος τοῦ Μολλίνῃ. Ἀλλὰ καὶ οὗτος πίπτει σήμερον ἢ αὔριον. Ἐν βῆμα ἔτι κ' ἐφθασαν πρὸ τῶν Χανίων . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Λοιπὸν ;

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Καιρὸς πραγμάτων, ἀποφάσεων ἐκτάκτων. Ἀλλέως θ' ἀπολέσωμεν οἱ Βενετοὶ τὴν Κρήτην, ὁ Σέρ Φρατζέσκος τὸ ζητούμενον Δουκάτον καὶ σὺ τὴν πολύφερνον Σοφίαν του.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Πάλιν πολύφερνον . . . Εἶναι πλαγία προσβολή. Σὺ εἰξέυρεις πόσον ἀγαπῶ . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ (ὑπομειδιῶν).

Τὰς γαίας καὶ τὰ φέουδα τοῦ γέροντος τιμαριόχου. Εὖγε ! Εἶσαι πρακτικὸς. Ἄν-

θρωπος τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν, ἀναγκαζόμενος νὰ βῆγῃς τινὰς τρίχας, αἵτινες ἀρχίζουν νὰ . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Αἶ, Κολλάλτε, ἄφες τ' ἀστεῖα . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ἄστεῖα ; ἀστεῖον εἶνε νὰ ἐπιμένῃς ὅ,τι ἐρᾷσαι πλατωνικῶς τῆς τρυφερᾶς αὐτῆς κόρης. Λάλει καθαρῶς. Σὺ, κόμης, εὐπατριδῆς Βενετός, ἀυλάρχης τοῦ Δουκῆς, ἐξαντλήσας ὀλόκληρον θησαυρόν εἰς βίον παράλυτον εἰς τὴν Βενετίαν καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον, πῶς θὰ ζήσης ἄνευ βαρείας προικὸς καὶ βαρυτέρας κληρονομίας ; Ἄλλη ἐν Κρήτῃ νύμφη, ἐκτὸς τῆς Σοφίας, καμμία . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Ὡστε . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Τῶν φρονίμων ὀλίγα. Μὴ βλέπῃς ἐμέ. Ἐγώ, ἀπλοῦς Γαβούτις Κολλάλτος, μισθωτὸς φρουράρχος Χανίων καὶ τίποτε περὶ σσότερον ! Δύναμαι νὰ ζήσω ὡς στρατιώτης, ἀλλὰ μὲ μέτωπον ὑψωμένον Βενετοῦ. Τρέμω μὴ ἀποθάνω ἀπὸ γῆρας καὶ εἰς τὴν κλίνην, ἀλλὰ πλειότερον ἔτι θὰ αἰσχύνωμαι ἔὰν μὲ συλλάβωσιν οἱ Κρήτες, ὡς γυναικα, ἐντὸς τῶν Χανίων. Αὔριον φεύγει ὁ φιλῶ ὀνόματι Δουξ τῆς Κρήτης, σήμερον δὲ δεσπύζουσι ταύτης μὲν οἱ βίζαρχοὶ Γραικοὶ, τῆς δὲ Σοφίας σου ὁ Πέτρος Καντανολέος !

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Δὲν παρεδέχθητε ἐγκαίρως ὅσα ὑπέδειξα. Σεῖς ζητεῖτε νὰ καταβάλητε μόνον διὰ τῶν ὄπλων τὰ ἀκατάβλητα θηρία τῆς Ἰδῆς καὶ τῶν Σφακίων, ἐγὼ σὰς ὑπέδειξα εὐστοχώτερα ὄπλα : Διανομὴν τίτλων καὶ τιμαριῶν, τὸ δηλητήριο, τὴν διαίρεσιν . . . Ἀνάγκωτε τὴν ἱστορίαν . . . διὰ τούτων ἐδεσπόσαμεν.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Τώρα ὠμίλησας ὡς Βενετός· θυσίασον τὸν ἐρωμένον εἰς τὸν Βενετὸν καὶ θὰ θριαμβεύσωμεν.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Τὸν συγχωνεύω κάλλιον. Εἶνε ἡ πολιτικὴ μου αὕτη, μείνε ἥσυχος εἰς θὰ μὲ

βοηθήσῃ μόνον, ὁ Δὸν Πλάτσιδος, πνευματικὸς τῆς Σοφίας καὶ μυστικοσύμβουλος τοῦ Σέρ Φρατζέσκου.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ὁ Σέρ Φρατζέσκος !

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΦΡ. ΜΟΛΛΙΝΗΣ.
ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Συγγνώμην, εὐγενεῖς μου φίλοι· ἐβράδυναν ὀλίγον . . . Καθήσατε, Κολλάλτε μου ἀγαπητὲ πῶς ἔχεις ; Ἄβογάρδε φίλτατε;..

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ἡμεῖς καλῶς, ὁ Δοῦξ κακῶς, ἡ Βενετία δὲ κάκιστα ἐν Κρήτῃ.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ὁ Δοῦξ Σιγώνης ; . . .

ΛΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του προσεκλήθη εἰς Βενετίαν . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Μὴ κρυπτόμεθα, κόμη. Ἡ Βενετικὴ δημοκρατία ἐπιθυμεῖ ν' ἀναθέσῃ τὴν Διοίκησιν τῆς ἀνησούχου Κρήτης εἰς χεῖρας στιβαροτέρας. Γράμματα ἐπίσημα ἔφθασαν χθές. Οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Γερουσιαστῶν προτίθενται ν' ἀναδείξωσι Δοῦκα τῆς Κρήτης ἐκεῖνον, ὅστις διὰ τολμηροῦ πραξικοπήματος κατασυντρίψῃ τὴν ὕδραν τῆς ἐπαναστάσεως. Δύνασαι ν' ἀναδεχθῆς τὸ ἐπιχειρημα ; Ὁ πύργος σου οὗτος, ὁ μόνος, ὅστις ἴσταται μεταξύ Χανίων καὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν ἀνταρτῶν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὀρμητήριον, σαγήνην, ὑπόνομος κατ' ἐκείνων . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ὁ πύργος μου μόνον ; αἱ γαῖαι μου πᾶσαι, ἅπας μου ὁ χρυσὸς καὶ ἡ χεὶρ αὐτῇ, ὅ,τι μοὶ ἀνήκει, ὅ,τι δύναμαι, διατίθενται ὑπὲρ τῆς Γαλινοτάτης Δημοκρατίας, ὑπὲρ τοῦ Καθολικισμοῦ. Ἄμοιβή μου ἔστω ἡ πλήρωσις ἐνός μου πόθου . . .

ΛΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Ὁ δουκικὸς τῆς Κρήτης θρόνος σὲ ἀναμένει νικητῆν θριαμβεύοντα . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τὸν Βενετὸν ἴσως Μολλίνην· ἀλλὰ τὸν δυστυχῆ πατέρα, τὸν γέροντα Σέρ Φρατζέσκον, τὸν γονεα τῆς Σοφίας θὰ πληρώσῃ χαρὰς ἡ σπαιρούσα κεφαλὴ τοῦ Πέτρου Καντανολέου, τοῦ ἀγερώχου ἐκείνου Κρητός, ὅστις ἤρπασε τὴν ἡσυχίαν μου, τὴν εὐτυχίαν μου, τὴν καρδίαν τῆς μόνης μου κόρης, μαιίνων τὰ χεῖλη της διὰ τῶν ἐνόχων φιλημάτων του.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ὅταν ἱππότης περιβλεπτός, Βενετὸς ἐπιφανής, ἐζήτει τὴν χεῖρά της . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (τῷ Ἄβογάρδῳ).

Ἄγαπητὲ κόμη· μάρτυς ὁ Θεὸς πόσον μετενόησα, μὴ ὀνομάσας σε υἱόν μου . . .

Ἦδη ἀργά.

(Εἰσέρχεται αἶφνης ὁ Δὸν Πλάτσιδος).

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Οἱ ἄνω καὶ ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἄργά, πολὺ ἀργά !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Μάρτυς μου καὶ ὁ Δὸν Πλάτσιδος.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Βίρηνη ὑμῖν ! Ὅταν ὁ θεὸς μεθ' ἡμῶν, ἐλπίζετε. Τὸ ἄκακον ἀρνίον, τὸ λειποτακτῆσαν ἐκ τῆς μάδρας του, ἡ Σοφία σου, θὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς αὐτήν. Περιφράξατε τὰς ὁδοὺς καὶ θὰ ἐπανεῖλθῃ. Τίς οἶδε ποία γραῖα μάγισσα, ποία αἰρετικὴ χριστιανὴ τὴν ἐμαγγάνευσε καὶ ἀπεστάτησεν . . . Οὐδὲ ν' ἀκούσῃ ἤθελε τὰς κατηχήσεις μου. Ἀντὶ τοῦ ἱεροῦ Βύαγγελου εὗρον εἰς τὴν τράπεζάν της ἐπιστολάς, ἐξομολογήσεις ἔρωτος— τί λέγω ; ἐγκλήματος· (ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου δέσμη ἐπιστολῶν). Ἴδῃτε! εἰς τὰς ἐπιστολάς της ταύτης ἢ πρὶν θεοσεβῆς μαθήτριά μου, ἢ προσφιλῆς σου κόρη, ἀπαρνεῖται ὅ,τι χριστιανικὸν τῇ ἐδίδαξα, ἐπικαλεῖται τὴν Παναγίαν τῶν αἰρετικῶν γραικῶν, ἀποκαλεῖ ἑαυτὴν κόρην Κηῖσσαν καὶ Ἑλληνίδα.

(ὄριπται ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰς ἐπιστολάς, ὡς ἐν τάχει λαβόντες οἱ Κολλάλτος καὶ Ἄβογάρδος διατρέχουσι ἐν ταραχῇ).

Μὴ βαρυθύμει. Ἄν θέλῃς νὰ τὴν σώσῃς, πρὶν πέσῃ θύμα εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ ἀλλοθρήσκου ἐχθροῦ σου, σπεῦσε, κλείσε τὴν εἰς μοναστήριον καὶ προίκισον διὰ τῆς προίκός της ὡς ἄλλην προσφιῆ κόρην, μίαν ἐκκλησίαν. Ἐν αὐτῇ θὰ εὐλογῆτε εἰς αἰῶνας τ' ὠνομά σου . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τί λέγεις, Δὸν Πλάτσιδε ; Νὰ στερηθῶ τῆς κόρης, τῆς μόνης βακτηρίας, ἣτις ἐστήριζε τὸ ἀναιμον καὶ νοσηρὸν γῆράς μου ; . .

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἄτεκνος νὰ ζήσῃς κάλλιον ἢ πατὴρ κόρης ἀμαρτωλῆς. Τίς καλλιτέρα βακτηρία τῆς Ἐκκλησίας ; Κόρη, ἣτις σὲ ἐγκαταλείπει, ἣτις ἀφοσιούται εἰς ἀλλοθρήσκον, εἰς ἐχθρόν σου, ἐχθρόν τῆς Βενετίας καὶ τῆς Πίστewς . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ

(κρατῶν μίαν τῶν ἐπιστολῶν).

Εὐρον, εὐρον !

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ἀγλα δὴ ;

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Τὸν μῖτον τῆς Ἀριάδνης, δι' οὗ θὰ ἐξέλθωμεν τοῦ λαβυρίνθου. Ἐσκεπτόμεθα νὰ ἐνσπεύρωμεν τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν Γραικῶν. Ἰδοὺ τὸ μέσον. Εἶνε ἐπιστολὴ τοῦ Πέτρου Καντανολέου. Ἄκουσατε. Ἄσοφία μου, ὁ ἀλαμπτος πατὴρ μου ἐπιμένει νὰ με νυμφεύσῃ μετὰ τῆς ὀφρανής ἐκείνης κόρης τοῦ συγκυβερνήτου τοῦ Μουσουρῆ, τῆς ἄλλοτε γνωστῆς σου Ἑλένης. Θέλω ἀποκρούσει καὶ αὐθις ἔνωσιν, ἣτις θέλει διαρρήξει τοὺς μετὰ σοῦ ἀρρήκτους δεσμούς. « Ἐλπίζε εἰς ἐμέ. »

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἀλαμπρά !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἦ ! ἂν ἠδυνάμην νὰ τὴν μισήσω, ἂν ἠδυνάμην νὰ λησμονήσω ὅτι εἶμαι πατὴρ της . . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Καιρὸς δὲν εἶνε λόγων. Ἄς πέσῃ ταχὺς, ὡς κεραιὸς, ὁ δαυλὸς τῆς διχονοίας μεταξὺ τῶν Γραικῶν. Εἰς ἰππεὺς μὲ ἀστραπῆς ταχύτητα, ἂν μεταφέρῃ, ἂν ῥίψῃ μεταξὺ τῶν ἐπιτηδείως τὸν δαυλὸν τοῦτον. — Δὸν Πλάτσιδε διαβίβασον ἀνωνύμως πρὸς τὸν

γέροντα Μουσουρῆν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, σημειῶν ὅτι φρονεῖς κατάλληλον.

(Ὁ Δὸν Πλάτσιδος γράφει ἐπὶ χάρτου τινας λέξεις, ἐσακλείει ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν παραδίδει τῷ Κολλάλτῳ).

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Εἰς τῶν ἰππέων μου θέλει τὴν παραδώσει εἰς χωρικὸν καὶ ἐκεῖνος, πρὸς τὸν Μουσουρῆν αὐθωρεῖ.

(Ἐξέρχεται ὁ Κολλάλτος).

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἀ ! καὶ θὰ μείνωμεν ἡμεῖς μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας ; Οἱ γνωρίζοντες τὸν χαρακτῆρα τῶν Γραικῶν εὐρίσκουσιν ἠρωϊκώτερα μέσα. Θέλετε νὰ διασπάσῃτε τὴν φαινομένην ἔνωσιν αὐτῶν ; Πάντες ἐρίζουσι περὶ τῶν πρωτείων· οἱ μὴ ἐπιτυχόντες γίνονται εὐχερῶς ἀντίπαλοι. Δὲν εἶνε μία κυβερνώσα κεφαλὴ. Ἀνέχονται τὸν γηραιὸν Καντανολέον, ἀλλ' οἱ λοιποὶ ριζάρχαί, ὁ Ἰωάννης Μουσουρός, ὁ Πατερόπουλος, ὁ Μιχαὴλ Θεριστής, τόσοι ἀλαζόνες γραικορρωμαῖοι ὑποβλέπουσιν αὐτόν. Εἶναι παράδοξο δημοκράται οἱ λεγόμενοι ἀπόγονοι τοῦ Περικλέους· ἢ ὅλοι ἴσοι καὶ οὐδεὶς ἀρχηγός, ἢ πάντες ἀρχηγοί ! Δότε μου πληρεξουσιότητα· ἀναλαμβάνω νὰ ἐνσπεύρω τὴν δυσπιστίαν μεταξὺ αὐτῶν, νὰ καταστήσω αὐτοὺς ἀμειλικτους ἐχθρούς. Ἐν μέσῳ τῆς διαίρέσεως καὶ τῆς ἐμφυλίου πάλης ἂν προβάλλῃ ὁ λέων τῆς Βενετίας. Ὁ θρίαμβος βέβαιος, ἢ λεία ἄφθονος.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Ἐξ ὀνόματός μου, ὀμιλοῦντος ἐν ὀνόματι τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης καὶ αὐτῆς τῆς Βενετικῆς γερουσίας, προσφέρω εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀνταρτῶν, τὸν Γεώργιον Καντανολέον, πλήρη ἀμνηστειῶν, τὸν τίτλον Δουκὸς καὶ ἐν τιμάριον εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς Κρήτης.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δεκάκις χίλια φλωρία ἐκ μέρους μου εἰς τὸν Μουσουρῆν ἢ τὸν Πατερόπουλον, ἀρκεῖ . . .

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἦ νόσησ' ἀλλ' ἢ κεραλὴ τοῦ Πέτρου Καντανολέου βαρύνει πλεονέκρον.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τοῦ Πέτρου ; ἀλλὰ μετὰ τὴν διαίρεσιν

αὐτῶν, ὁ ἀπομονούμενος ὁ ἀγέρωχος νεανίας θὰ πέσῃ εἰς πλεκτάνην, εὐρίσκων θάνακτον χειρότερον τοῦ Λεόντος Καλλέργου.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ·

Περὶ τοῦ Πέτρου εἶπατε; Ἄφῃτε εἰς ἐμὲ τὴν ἐξημένην ταύτην κεφαλὴν. Τὴν νύκτα ταύτην ἴσως θὰ ἀποτίσῃ τὴν ποινήν τοῦ θράσους της.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τί λέγεις, κόμη;

(*Εἰσέρχεται ὁ Κολλάλιος*).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Εἰς στιγμὴν ἐπίκαιρον ὁ κεραυνὸς θὰ πέσῃ χωρικός ἐκεῖθεν φθᾶς — ὁ μυστικός κατάσκοπός σου; σεβαστὲ Δὸν Πλάτσειδε — βεβαοὶ ὅτι τὴν ὥραν ταύτην συναθροίζονται ἐκεῖ, εἰς τὸ Κυβερνεῖον τῶν Κρητῶν, οἱ ριζάρχαι καὶ ἀρχηγοὶ τῶν ἀνταρτῶν. Φήμη περιέτρεχεν ἐκεῖ ὅτι σήμερον μνηστεύεται ὁ Πέτρος Κανταναλὸς τὴν κόρην τοῦ Μουσούρη εἰς ἔνδειξιν συμποίας καὶ ἐνώσεως τῶν ἀντιζήλων ριζαρχῶν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἄριστα. Δὸν Πλάτσειδε, εἰς τὴν ἀποστολήν σου σπεύσε πάραυτα.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΑΔΟΣ.

Νῦ ἀκούσω πρῶτον τί διὰ τὸν Πέτρον ἔλεγεν ὁ κόμης.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Δὲν σχετίζεται πρὸς τὴν ἀποστολήν σου. Σὺ θὰ σπεύσῃς νὰ ἐνσπεύρησ τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν, ἡμεῖς θὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο τὸ σῶμα τοῦ ἐπιδόξου νεανίου ἡγεμόνος των, τοῦ Πέτρου. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δηλὰ δὴ;

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Περὶ τὰς μέσας νύκτας εἰσχωρεῖ ἐντὸς τῶν κτήσεών σου, εἰς τὸν περιβολόν σου, εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ πλέκει τοὺς αὐθάδεις ἔρωτάς του αὐτός ὁ Πέτρος. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ὁ Κανταναλὸς εἰς τὸν οἶκόν μου;

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΑΔΟΣ.

Θεέ μου! καὶ ἀκόμη λέγεσθε Βενετοί;

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

* Ἄς ἐνεδρεύσωμεν τὴν νύκτα ταύτην. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ. (*τῷ Ἀβογάρδῳ*.)

* Ὡ! δός μοι σπαίρουσαν τὴν κεφαλὴν νὰ ἴδω τοῦ μιαιοῦ Γραικοῦ καὶ ἔχεις εἰς ἀντάλλαγμα τοὺς θησαυροὺς, αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν μου.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Μοὶ ἀρκεῖ ἡ δεξιὰ τῆς εὐγενοῦς Σοφίας σου.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σὲ ὀνομάζω ἀπὸ τοῦδε τέκνον μου. . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Καὶ αὐλάρχην σου, ὡς ἐπιδόξου Δουκὸς τῆς Κρήτης.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δουξ τῆς Κρήτης, ἄνευ τοῦ Κολλάλτου ὡς στρατάρχου του; . . .

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΑΔΟΣ.

(*καθ' ἑαυτὸν τριβῶν τὰς χεῖράς του*).

* Ἀρχίζω ν' ἀναπνέω. . . ἀρχιερεὺς ἐν Κρήτῃ τῇ πανίσχυρος καὶ πάμπλουτος.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Λοιπὸν ἐπὶ τὰ ἔργα! — Δὸν Πλάτσειδε,

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΑΔΟΣ.

(*ἀναχωρεῖ καὶ χαιρετῶν*).

Καλὴν ἐπιτυχίαν. . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

(*πρὸς τὸν ἀναχωροῦντα Πλάτσειδον*)

Ἐἴμεθα σύμφωνοι. . . τὰ εἶπομεν. . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

* Ἄς κατοσπεύσωμεν ἀπὸ τοῦδε τὰ μέρη τῆς ἐνέδρας. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Καταθῶμεν εἰς τὸν κήπον· ἀλλὰ σιωπή. . . καὶ ἀδιαφορία. . . Ἄ! ἡ Σοφία. . .

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Διάβολε!

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Τίς συνάντησιν!

(*Ἐν ᾧ ἐξερχόμενοι εὐρίσκονται πρὸ τοῦ οὐδοῦ τίς θύρας, εἰσέρχεται δὲ ἄλλης θύρας πλήρης ὀργῆς ἡ Σοφία. Ὁ Μολλίνης σπεύδει πρὸς αὐτήν, ὁ Κολλάλιος καὶ ὁ Ἀβογάρδος ἀποσύρονται ἀντιθέτως. Ἡ*

Σοφία, μὴ παρατηρήσασα αὐτοὺς, ἀποτείνεται πρὸς τὸν Μολλίτην).

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Οἱ ἄνω, ἦτοι ΜΟΛΛΙΝΗΣ, ΣΟΦΙΑ, ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ, καὶ ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

ΣΟΦΙΑ.

Ἦναι ἀνυπόφορον. Οὔτε εἰς αὐτὸ τὸ ἐρημητήριον, οὔτε ἐδῶ, μακρὰν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πόλεως εὐρίσκομεν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν. Ἐντὸς τοῦ μεγάρου, ἐντὸς τοῦ ἰδιαιτέρου δωματίου μου εἰσέρχονται θρασεῖς κλέπται τῶν ἀπορρήτων μου καὶ τῆς ἡσυχίας μου... Ἀπώλεσα σήμερον ὅ,τι ἔκρυπτον καὶ ἐτήρουν πλειότερον τῶν τιμαλφῶν κοσμημάτων μου... Τίς εἰσέδυσεν θραοὺς ἄρπαξ; ..

ΑΒΟΓΑΥΔΟΣ.

(Ἰδιαιτέρως τῷ Κολλάλτῳ).

Ἐνοοεῖ τὰς ἐπιστολάς... .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (σῆς Σοφίας)

Μὴ ἀπώλεσας τὸν μικρὸν ἐκεῖνον σταυρὸν, ἢ τὸ φυλακτὸν ἢ ἄλλο τι ἐνθύμημα; Πλὴν τί λυπεῖσαι; χιλιοπλάσια σοι προμηθεύω ἄλλα.

ΣΟΦΙΑ.

Δὲν ἀντικαθίστανται. Ἄλλ' ἀνέχεσαι λοιπὸν, νὰ εἰσχωρῶσι ἄρπαγες; Δὲν συμμερίζεσαι τὴν ταραχὴν μου; ..

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Κατάλληλος φρουρὸς τοιούτων κοσμημάτων δὲν εἶμαι. Τῶν ἀπορρήτων σου νὰ γίνω θεματοφύλαξ δύναμαι καὶ πρέπει. Τοιαῦτα δὲν σοι ἤρπασαν, οὐδ' ἔχεις, ὡς πιστεύω. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἐὰν εἰσῆλθε κλέπτης εἰς τὸν οἶκον σήμερον, ἰδὲ, δὲν εἶνε ἄλλος, ἢ ἐγώ, ὁ κόμης Ἀβογάρδος καὶ ὁ ἱππότης Κολλάλτος.

(Ἡ Σοφία στραφεῖσα βλέπει μετ' ἐκπλήξιας τοὺς ἄνω, οἵτινες χαιρετᾶσι δι' ὑποκλίσεως).

Εὐέξαπτε μου κόρη, βλέπεις πῶς προσέβαλες τοὺς εὐγενεῖς μας φίλους;

(Ἡ Σοφία ἀποδοῦσα τεταραγμένη τὸν χαιρετισμὸν δι' ὑποκλίσεως, μένει ὡς ἐν ἀφαιρέσει).

Σύνελθε, Σοφία μου. Σήμερον ἄς φαιδρῶ θῆ τὸ πρόσωπόν σου. Οἱ εὐγενεῖς εὐπάταρδαι, οἵτινες ἐτίμησαν τὸν οἶκόν μας τὴν ὥραν ταύτην, μοι ἐκόμισαν εἰδήσεις εὐχρηστούς.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Θὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν ἐντὸς βραχέος χρόνου, νὰ ἀσπασθῶμεν ἐν σεβασμῷ τῆς χειρᾶς σου, ὡς ὑψηλοτάτης κόρης τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης, τοῦ Φραγκίσκου Δὲ Μολλίτη... .

ΣΟΦΙΑ (τῷ Μολλίτῳ).

Εὐχάριστοι εἰδήσεις, εἶπατε; Ἦθελ εὐγνωμονεῖ πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ἱππότης ἐάν σοι ἔφερον ἄλλην εὐτυχίαν, τὴν γαλήνην ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τὴν πολύτιμον τὴν βακτηρίαν τοῦ γῆρατός σου, καὶ ἐπὶ τὸ βαρὺ στέμμα τοῦ Δουκὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ταύτης κεφαλῆς. Τὸ στέμμα τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης εἶνε βαρύτερον μολύβδου ἢ ἡγεμονικῆ πορφύρα του δὲν ἐχρωματίζεται διὰ τῶν χρωμάτων τῆς τέχνης καὶ τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἐβαπτίσθη εἰς αἵματα μαρτυρῶν... .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σοφία μου, τί λέγεις;

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ (ἐκπομπληγμένος).

Εὐγενεστάτη... .

ΣΟΦΙΑ.

Εἰς ποῖον ναυάγιον ζητεῖτε νὰ ρίψω τὸν γηραιὸν πατέρα μου; Ὁ ξένος ὁμοῦ τῆς βίας καὶ ἀπάτης δεσποζῶν τοιοῦτο ἤρωμα λαοῦ εἶνε τύραννος. Ἡ αἰθουσὰ ἀντηχεῖ ἐκ τῶν διηνεκῶν μαρτυριῶν. Χρυσὰ φάσματα θυμάτων θὰ ταραττώσι τὸν ὕπνον σου, θὰ πιέζωσι, ὡς ἐφιάλται, τὸ στήθος σου.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ (τῷ Μολλίτῳ).

Ἡ δεσποσύνη μᾶς ὑβρίζει... .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ

(πίπτων ἀδρανῆς ἐπὶ τῆς ἔδρας).

Ἀφῆτέ με! Ἰδοὺ ἡ ἀμοιβὴ τῆς τόμου στοργῆς! Ὡ! ἂν ἤκουον ἐγκαίρως Δὸν Πλάταιδον!

ΣΟΦΙΑ (αἰφνης ἀναπολοῦσά τι).

Τὸν Δὸν Πλάταιδον; Ἄ! τὸν εἶδα τὸν ἐρχόμενον... .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ (ὑποκλίων).

Εὐγενεστάτη, εὐρήτε ἄλλους ἀκροα-

ων λόγων σας. Ἡμεῖς δὲν θὰ χειροκροτή-
ωμεν . . .

ΣΟΦΙΑ.

Μίαν στιγμήν ἀκόμη, εὐγενέστατοι. Οἱ
ενετοὶ δύνανται νὰ εὕρωσι πολλοὺς διὰ
τὴν Κρήτην Δουκας, ἀλλ' ἡ Σοφία δὲν εὐ-
σκει ἄλλον πατέρα. Ἐγεννήθην εἰς τὴν
ρήτην καὶ μήτηρ μου ὑπῆρξεν ἡ Σκορδύ-
λαινα . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ

(ἀναγινωσκόμενος ἀπὸ τῆς ἔδρας).

Τὸ λάθος μου τὸ μέγιστον μὴ ἐνθυμίζης
λέον. Σκορδύλαινα ἡ μήτηρ σου ὑπῆρξεν
ἐν τοῦ Βενετοῦ Μολλίνη γίνῃ σύζυγος.
Ὁ σχέδιόν μας ἦτο τοῦτο, νὰ ἐκβενετίσω-
ν τὴν Κρήτην πᾶσαν . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἔγρις πρὸς τὴν μνήμην τῆς μητροῦ
σου . . . Δὲν ἔσθυσεν ἀκόμη τῆς κηδείας τῆ
μπὰς καὶ δι' αὐτῆς τὰ σπλάγγνα κατα-
λείπει τοῦ τέκνου τῆς τοῦ μόνου . . . τοῦ
κνου σου, ὅπερ προσφέρεις θῦμα εἰς τοῦ
λοδοξοῦς σκοποῦς καὶ εἰς τὰ μίση των.
Ὁ δὲν προεδρεύει τῆς συνωμοσίας σας ὁ
εβὴς Δὸν Πλάτσιδος; Εἰξεύρετε ποῦ ὄδη-
τε σήμερον τὸν γηραιὸν πατέρα μου; Ἐν
τῇ Κρήτῃ πᾶσα φλέγεται ἀνάστατος, καὶ
ὁ δὲν σας τὰ Χανία ἔμειναν, ἀνακηρῶ-
σθε ὑμεῖς τῆς Κρήτης Δουκά τὸν πατέρα
μου, ἵνα τὸν ὀδηγήσῃτε εἰς τὸ σφαγεῖον . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σοφία . . . εἶνε πολὺ . . . εἶμι πατὴρ
καὶ ἔτι πλεον, Βενετός. Πρὶν προβῆς
καιτέρω, μάθε τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπό-
σιν μου. Μετὰ τινος ἡμέρας εἰσερχόμεθα
τὰ Χανία, ἐγὼ μὲν Βενετός καὶ ἄκαμ-
τος πατὴρ, σὺ δὲ μνηστή τοῦ κόμητος
ουσανίου Ἀβογάρδου!

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Σὲρ Φραγκίσκε . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἐἶνε ἡ ἀμοιβὴ τῶν εἰδήσεων, ἅς ἐκομῆ-
σε σήμερον; Ἐσπεύσατε πολὺ . . . Τίς
ἐμποδίζει νὰ σπεύσω καὶ ἐγὼ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τίς; Ὁ πατὴρ σου, εἰς ὃν ὀφείλεις τὴν
ἀρχὴν, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν οἶκον ζῆς καὶ
θὰ κληρονομήσῃς. Ἡ μήτηρ σου ἡ ἄλ-

λοτε Σκορδύλαινα δὲν ζῆ. Διὰ σὲ εἶμαι καὶ
πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ προστατίας . . . τὸ
πᾶν . . .

ΣΟΦΙΑ.

Τὸ πᾶν; . . . Ἀλλὰ ἡ προστασία τοῦ
πατρὸς δὲν εἶναι τυραννία; λήγει ὅπου ἄρ-
χεται τὸ δικαίωμα τοῦ τέκνου . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τολμηρὰ, τίς σ' ἐδίδαξε ταῦτα;

ΣΟΦΙΑ.

Ὅστις μοι ἔδωκε τὴν καρδίαν καὶ τὸν
νοῦν . . . ἄτινα δὲν εἶναι μέρος τῶν κτη-
μάτων σου. Ἡ νόησα τὰ πάντα καὶ διὰ νὰ
διακόψω τὰς ματαίας διαπραγματεύσεις
σας, ὀνομάζω ἐνώπιον πάντων ἐκείνων, εἰς
ὃν ἀνήκει ἡ καρδία μου. Ὑπερεπληρώθη ἡ
κύλιξ τῶν συμφορῶν καὶ τῆς ὑπομονῆς.
Προδιατεθῆτε καλῶς νὰ τὸν ἀκούσητε καὶ
ὑμεῖς οἱ ξένοι. Τὸ ὄνομά του θὰ πέσῃ ὡς
κεραυνὸς ἐπὶ τῆς αἰθούρας ταύτης. Ἐἶνε διὰ
σας, διὰ τὴν Βενετίαν πᾶσαν μισητὸν καὶ
ιποτρόπιον, δι' ἐμὲ ὅμως λαμπρὸν καὶ
γλυκὺ . . . Θέλετε νὰ τὸ ἀκούσητε; Ἀῦ-
ριον ἴσως οὔτε ὁ πύργος οὗτος, οὔτε ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ, οὔτε ἡμεῖς, οὔτε ὁ Δουξ ἴσως
τῆς Κρήτης θὰ ζῆ ἵνα τὸ ἀκούσῃ . . . —
Ἐἶνε ὁ ἐπίδοξος τῆς Κρήτης ἡγεμὼν καὶ
δυναστίης τῆς καρδίας μου, εἶνε ὁ Πέτρος
ὁ Καντανολός . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ὡ τὸλμη!

ΣΟΦΙΑ (ἀναχωροῦσα).

Ἄκούετε; . . . Ὁ Πέτρος ὁ Καντανολός . . .

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Συνέλθετε ὁ δαίμων ὁ ταραξίας τὴν ἡ-
συχίαν, τὴν γαλήνην μας θὰ εὕρῃ τὸν τά-
φον του σήμερον ἐκεῖ ὅπου ἐπλεξε τοὺς
χρυσίους ἔρωτάς του. Καταβῶμεν εἰς τὸν
κῆπον ἐκεῖ θὰ ἀναπνεύσῃς ἀνετώτερον ἢ
μεῖς ὀρίζομεν τὰ μέρη τῆς ἐνέδρας.

(Ἀναχωροῦσι, στηριζομένου τοῦ Μολ-
λίνου ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ἀβογάρδου).

ΣΚΗΝΗ Η'.

(Ἀπελθόντων τῶν ἀνωτέρω, εἰσέρχον-
ται μετὰ τινος στιγμῆς ἐξ ἀντιθέτων πα-
ρασκηλίων ἀκροποδητὲ καὶ συνιστώμεντες

ἀλλήλοις σιωπῆν διὰ τοῦ δακτύλου ἐπὶ τῶν χειλέων οἱ)

ΠΕΠΟΣ καὶ ΦΡΑΣΚΩ.

ΦΡΑΣΚΩ.

Δὲν σ' τὰ 'πα 'γώ ; Τί ἤθελες νὰ ἀνακατευθῆς, νὰ βάλῃς τὴν οὐρά σου σὲ τέτοιαις μπερδεψοδουλειαῖς ;

ΠΕΠΟΣ.

'Εγὼ ὡς τόσο τὸ φυσῶ καὶ δὲν κρυώνει. Ποῖός ἐτύρωσε πρῶτ' πρῶτ' 'ς τὴν κάμαρα τῆς ἄρχοντούλας καὶ τῆς ἔκλειψε τὰ γράμματα της : 'Αχ ! ἂν τὸν ἔπιανα ἐκεῖνη τὴ ὥρα !. θὰ τὸν ἄρπαζα ἀπὸ τὸ σβέρκο καὶ μὰ καὶ δυὸ θὰ τὸν ἐξεσκοιλίαζα.

(*Αἶφνης στραφεὶς καὶ βλέπων τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης γράμματα*).

Μωρὲ, νὰ τα ! εἶνε αὐτά ! τὰ καταλαβαίνω ἀπὸ τὸ τσακισμά των. Πᾶω νὰ πάρω τὰ βρεθίκια μου.

ΦΡΑΣΚΩ.

Φθάνει σου ὡς ἐδῶ μὴ μπερδεύεσαι πιά. 'Εκεῖ ποῦ δὲν σε σπέρνουνε, νὰ μὴ φουτρώνῃς.

ΠΕΠΟΣ.

Πῶς δὲν με σπέρνουνε ; Καὶ μποροῦσε νὰ κάμῃ πάτημα ἡ ἄρχοντοῦλά μας χωρὶς ἐμένα ;

ΦΡΑΣΚΩ.

'Ορατο πάτημα. Τώρα νὰ 'δοῦμε τί θὰ γίνῃ ; Τὰ ὕστερὰ τιμῶν τὰ πρῶτα.

ΠΕΠΟΣ.

Μωρὲ, μὴ χάνεσαι, γυναῖκα. Τοῦ κἀθενός εἶνε γραμμένη ἡ τύχη καὶ τὸ τέλος, πρὶν νὰ γεννηθῇ. 'Ὡς τὸ ὕστερο ὕστερο, μὰ ζωὴ εἶνε αὐτή . . .

ΦΡΑΣΚΩ (*εἰρωνικῶς*).

Σιγὰ δά ! μὰς κάνεις καὶ τὸν ξυλόσοφο!..

ΠΕΠΟΣ (*σοβαρῶς*).

'Οχι παίζομε . . . Καὶ τί 'νε ὁ ἄθρωπος, ἂν τὸ καλοεξετάσης ; 'Ενα καντάρι κρέας καὶ κόκκαλα μ' ὀλίγο αἷμα . . . 'Σ τὰ καλά καθούμενα σπάει μὰ φλέβα, ἢ κόβεται ἡ καρδιά του, ἢ παραπατεῖ καὶ πέφτει . . . καὶ θεὸς 'σχωρέσει τον. Εἴμαστε χειρότεροι ἀπ' τὸ γαλλί, κυρὰ Φρασκῶ . . . ἡ ζωὴ μας κρέμαται σὲ μὰ κλωστή . . . Κατὰλαβες ;

ΦΡΑΣΚΩ (*γελοῶσα*).

Κρίμα τὸν ἄθρωπο ! Δὲν πᾶς νὰ γίνῃ δάσκαλος 'στὸ χωριό ;

ΠΕΠΟΣ.

Καὶ τί ξέρουν οἱ δάσκαλοι ἀπ' αὐτὰ πράγματα τοῦ κόσμου ; 'Εκεῖνοι διαβάζουν καλά τὸ ψαλτῆρι καὶ τὸν 'Απόστολο, μὲ εἰς ποῦ 'μπερδεύομεθα σὲ ὅλα, ποῦ ξέρομε τὰ βάσανα καὶ τοὺς πόνους καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῆς φτωχολογιάς, κρίνομε καμμὴ φορά καλλίτερα ἀπ' ἐκείνους. Πέσμου τώρα εἶνε ζωὴ αὐτῆ τῶν ἀφεντάδων μας ;

ΦΡΑΣΚΩ (*ἐνῶ καρχαζουσα ἀναχωρεῖ*).

Μωρὲ, δὲν πᾶς νὰ κοιμηθῆς πάλι ; λέ 'γώ, Πέπο μου 'ἔχεις δυὸ ὥραις ποῦ ξύπνησες.

ΠΕΠΟΣ (*ἐν ᾧ ἀναχωρεῖ, κατ' ἰδίαν*).

Σὰν νὰ τὸ 'ξερες. Ποῖός ξέρει ἂν τὴν νύχτα θὰ κλείσω πάλι 'μμάτι μὲ τῆς ὄλονυ χταῖς τῆς κυρᾶς Σοφοῦλας . . . Τί γίνεται σ' αὐτὸν τὸν ψεύτικο κόσμο !

(*Ἀναχωροῦσι διὰ ἀντιθέτων παρασκευῶν*)

Μετασκευὴ τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Αἰθουσα τοῦ Κυβερνείου τῶν Κρητῶν παρὰ τὴν 'Αλικιανοῦ. Διὰ τοῦ ἐνός παραθύρου διακρίνεται μακρόθεν ὁ πύργος τοῦ Φρ. Μολλίνη διὰ τοῦ ἑτέρου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν μόλις διακρίνεται ἡ πόλις τῶν Χανίων. Τὰς γωνίας τῆς αἰθούσης κοσμοῦσι οὐστάδες ὀπλων μετὰ σὺν μαιῶν τῆς Κρητικῆς Πολιτείας αὐταὶ ἀπετελοῦσι τὴν μόνην διακόσμωσιν τῆς αἰθούσης. 'Εν τῷ μέσῳ τράπεζα ξυλίνη, ἐφ' ἣν τινα ἔγγραφα. Εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν βαθυπώγων καὶ πολλὸς ὁ 'Αν. Πατεροπούλος μετὰ τοῦ στρατάρχου Κρητὸς 'Ιωάννου Φρ. Φωτεινοῦ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

(*πλησιάζων πρὸς τὸ παράθυρον*).

'Ιδὲ καὶ σὺ, Φωτεινέ. ἴσως μὲ ἀπατᾷ ἡ ὄρασις. 'Ο πύργος τοῦ Μολλίνη ὑψοῦται ἀκόμη ἀγέρωχος μετὰ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν καὶ τῶν Χανίων.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Οὐδὲ διακρίνω πλέον τοὺς προσκόπους
αὐτοὺς καὶ τὸ διαταχθὲν νὰ τὸν ἐκπορθήσῃ
τὸ χθὲς σῶμα τοῦ Πέτρου Καντανολέου.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τί θὰ λέγῳσιν οἱ Φράγγοι μὲ τὴν ἀνεξή-
γητον αὐτὴν ἀναβολὴν μας, Ἐν ᾧ ἔπασαν
οσαῦται πόλεις, πύργοι, φρούρια δυσάλω-
τα, ἐφ' ὧν κυματίζει σήμερον ἡ σημαία τῆς
λευθέρας Κρήτης, μόνον τὰ Χανία καὶ ἡ
οὔδα μένουσιν εἰς τοὺς Βενετοὺς καὶ ὁ πύ-
ργος οὗτος. Ἄλλ' ἡ ἀπόφασίς μας ἦτο ἄλλη·
ἔ μεταφέρωμεν ἐντὸς τοῦ πύργου τούτου
ὁ Κυβερνεῖον τῶν Κρητῶν καὶ ἐκεῖθεν νὰ
ροβῶμεν εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς πρωτευούσης.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἐὰν δὲν πέσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ὁ
ὄργος οὗτος, θὰ μεταβληθῇ εἰς πρόχωμα,
καὶ προπύργιον τῶν Φράγγων ἐπικίνδυνον.
Ὅτὸ θὰ ἀναφέρω εἰς τὸν Πρόεδρον. Ἄς
εἰσέλθῃ ὑστάτη προθεσμία παραδόσεως. Εἰ-
πετε συγκυβερνήτης, Πατερόπουλε, καὶ ἡ ψή-
φος σου πολὺ βαρύνει σήμερον. Ὑποστήρι-
ξτε τὴν πρότασίν μου. Εἶνε σύμφωνα καὶ
τρίτος κυβερνήτης, ὁ Μουσοῦρης.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τῶ ἐμήνυσα· θὰ ἔλθῃ· πρέπει σήμερον
να τελεσφόρα μέτρα νὰ προβῶμεν. Πρὶν
θάσῃ εἰς τοὺς Βενετοὺς ἐπικουρίαι ἐξω-
θεν, ἄς ἀναγκάσωμεν τοὺς ἐν Χανίοις νὰ
απαδοθῶσι. Τότε κύριοι γινόμεθα ἀπάσης
τῆς Κρήτης. Ἰδού! εἰς ὥραν κατάλληλον
θάνατι ὁ Μουσοῦρης.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΟΙ ΑΝΩ καὶ ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (δίδων τὴν δεξιὰν τῷ Φω-
τεινῷ).

Στρατηγέ!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (ἐπίσης τῷ Μουσοῦρη).
Μουσοῦρη!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Πατερόπουλε! χαίρετε. Ὁ Πρόεδρος ποῦ
εἶνε; Ἐμνήσατε νὰ ἔλθω.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἀναμεινῶμεν ὀλίγον· ἐρχόμενοι ἐνταῦθα

εἶδομεν ἐφ' ἵππου εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἀ-
λικιανοῦς ἀπεσταλμένον φέροντα λευκὴν
σημαίαν. Ἠνοήσαμεν ὅτι ἐξήτει τὸν Πρόε-
δρον καὶ ἴσως ἤδη μετ' αὐτοῦ συνομιλεῖ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ὅτι ἦτο ὁ Δὸν Πλάτσειδος, ἱερεὺς καὶ μυ-
στικισμὸς τοῦ Σέρ Φρατζέσκου τοῦ
Μολλίνου. Τὸν διέκρινα καλῶς. Τίς οἶδεν!
ἠπληρίσθη φαίνεται ὁ Σέρ Φρατζέσκος καὶ
προτείνει τὴν παράδοσιν τοῦ πύργου.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Δὲν ἄρκει. Ὁ Σέρ Φρατζέσκος διὰ τῆς
προστασίας τῶν Δουκῶν, διὰ πιέσεων μυ-
ριαν ἑναποταμίευσεν ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ
λαοῦ θησαυρὸν, ὃν χρησιμοποιοῦ ἤδη καθ'
ἡμῶν. Ὁ ὑπερπλοῦτος τιμαριούχος εἶνε πο-
νηρὸς, φανατικὸς, φιλέκδικος. Εἰσερχόμενος
εἰς τὰ Χανία θὰ σκορπίσῃ ἀφθονὸν χρυσὸν
ἐν' ἀνακτήσῃ τὸν προσφιλεῖ του πύργου καὶ
τὰς εὐρυτάτας γαίας του. . . Μὴ λησμο-
νῶμεν ὅτι εἶνε Βενετός, καὶ ἐτι πλέον, ὁ
φανατικώτερος αὐτῶν.

(Εἰσερχεται ὁ Πρόεδρος Γ. Καντανο-
λέος, κρύπτων ὑπὸ μειδιᾶμα μεγάλην τα-
ραχήν).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

ΟΙ ΑΝΩ καὶ Γ. ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τόσον τεταραγμένος; . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Πρόεδρε . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Συγχαρῆτέ με, ἀδελφοί. Ἐσώθην ἀπὸ
ἐγκλημα, ἀνάξιον ἐμοῦ καὶ τῆς σπάθης
ταύτης. Ὁ Θεὸς ἐκράτησε τὴν χεῖρά μου.
Εἰς τὰ γηρατεῖά μου δὲν ἠλπίζον ν' ἀκού-
σω ὅ,τι ἤκουσα . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Μὴ δ' ἀπεσταλμένος; . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Τίς τὸν ἐστειλεν; Μὴ ἦτο ὁ Δὸν Πλά-
τσειδος; . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Δὸν Πλά . . . οὔτ' ἐνθυμοῦμαι πῶς μοι
εἶπε, οὔτε τὸν ἠρώτησα. Ἦρχετο αὐθόρ-
μητος ὡς ἔλεγε· ἤρχισεν μὲ τὰ ῥητὰ τοῦ

Εὐαγγελίου περὶ ὁμοιοῦς καὶ ἀγάπης καὶ κατέληξε . . . εἰζεύρετε τί ἤρχισε νὰ προτείνῃ ; Δις ἐκράτησα τὴν χεῖρά μου ἀπὸ βράπισμα καὶ τὸν πόδα ἀπὸ λάκτισμα . . . Ἄν σὰς ἐγκαταλείψω, εἶπεν, ἔχει ἔτοιμον ἓκ μέρους τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης ἓνα τίτλον δι' ἐμέ, τοῦ κόμητος Κρουστογεράκου καὶ δεκακισχίλια φλωρία παρὰ τοῦ Σερ Φρατζέσκου τοῦ Μολλίνη . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Καὶ ἀπῆλθε ζῶν ἐντεῦθεν ;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Διὰ τοῦτο εἶπον, νὰ με συγχαρῆτε. Ἐπαθε χειρότερον ἀκόμη. Προσῆλωσα τὸ ὄμμα ἐπ' αὐτοῦ . . . Περιεστάλη, ἔπεσε γουκλινῆς καὶ αἰσῶσόν με, μοὶ λέγει, ἤμαρτον. Τί νὰ φονεύσω πλέον ; Ἦτό τι χειρότερον καὶ πτώματος. Τί ἔγεινε τὸ αἷμά του ἠπόρησα· σωρὸς ὀστέων ἐντὸς δέρματος ὠχροῦ· ἀντὶ νὰ τὸν φονεύσω, τὸν ἐρράντισα μὲ ὕδωρ καὶ συνῆλθε. ἀ'Επάνελθε, τῷ εἶπον, ταχέως εἰς τὸν Δουκά σου, εἰπέ τί εἶδες καὶ τί ἔπαθες καὶ . . . φθάνει. Βίς τὸν ἄλλον δέ, τὴν γηραιὰν ἀλώπεκα, τὸν Σερ Φρατζέσκον, κατ' ἀνοχὴν μου ζῶντα ἔτι, εἰπέ ὅτι θὰ τὸν εὐχαριστήσω αὐριον ἐντὸς τοῦ πύργου του. »

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὰ παλαιὰ τῶν δὲν ἐξέμαθον μαθήματα καὶ σήμερον ἀκόμη, ὅτε τοῦ πτερωτοῦ τῶν λέοντος ἐκόψαμεν τὰς πτέρυγας . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Πολλάκις ἔπαισαμεν ἡμεῖς οἱ Κρήτες καὶ ἐν γένει οἱ Γραικοί. Αἱ μέγισταί τῶν ἀρετῶν μας μηδενίζονται πρὸ τῶν ψευδῶν ἐκείνων πόθων, οὓς ἐκμεταλλεύονται οἱ Φράγχοι καὶ οἱ ξένοι. Ἀπελπισθέντες οἱ Βενετοὶ ἐκ τῶν ὄπλων, ἐλπίζουσιν εἰς τὰς φιλοπρωτείας καὶ ἀντιζηλίας μας. Ὅταν ἐπίεζον τὰ στήθη τῆς πατρίδος, ὅταν μετέβαλον τὰ δένδρα εἰς ἀγγύνας καὶ τὰ βάραθρα εἰς τάφους, εἰς μόνας τὰς δυνάμεις τῶν ἐστριζόντο ; Ἐὰν οἱ ὕστερον γινόμενοι Φραγγάρχοντες, οἱ ἐπιφανεῖς ριζάρχαι, οἱ τινες ἐδέχθησαν τοὺς τίτλους, τὰ τιμάρια εἰς προικας καὶ τὰς κόρας τῶν συζύγους, δὲν ἐξουδετεροῦντο, τίς τῶν Φράγκων Δουξ θὰ ἔμεινε ; Ἰδοῦ, πρώτην φοράν συνασπισθέντες οἱ ἐμμείγαντες ἄγνοι καὶ ἀπροσπέ-

λαστοὶ, ἐκλείσαμεν αὐτοὺς εἰς τὰ Χανία, καὶ, ἂν ἐντὸς αὐτῶν δὲν ἦσαν οἱ Φραγγάρχοντες καὶ χθὲς ἀκόμη Κρήτες, ἐπὶ τῶν φρουρίων θὰ ἐκυμάτιζε ὑπερήφανος ἡ κρητικὴ σημαία.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ποτὲ δὲν ἦσαν Κρήτες, ὅσοι εὐχερῶς ἀντήλλαξαν τὴν ἐθνικότητά τῶν ἀντι τίτλων καὶ γαιῶν, ἃς ἤρπασαν διὰ τῆς σπάθης παρὰ τοῦ λαοῦ.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἄς προγραφῶσι πάντες οἱ φραγγάρχοντες . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες θ' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἡγεμονίαν μας. Καὶ ξένοι ἐὰν εἶνε δι' ἡμᾶς, ἡμεῖς ξενήλατοι δὲν εἴμεθα. Ἡ Κρήτη ἐκκηρύχθη ἐλευτέρα· ἃς ὠχρῶσιν ὅσοι ὑπ' ἐλευθερον ὀρίζοντα δὲν δύνανται νὰ θησαυρίζουν καὶ νὰ ὀργιάζωσιν. — Οἱ Φράγχοι δέ — ἰδίως ὁ Σιγώνης καὶ ὁ Σερ Φρατζέσκος — θὰ δώσουν πρῶτοι λόγον δι' ὅσα μοι ἐπρότειναν. Ἠλπίσαν νὰ μ' ἀποσπάσουν ἀφ' ὑμῶν, νὰ κλονίσωσι τὸ οἰκοδόμημά μας, νὰ μᾶς διαιρέσωσι καὶ πότε ; . . . καθ' ἣν ἡμέραν ἀπεφάσισα, εἰς ἔνδειξιν στενοτέρας συνενώσεως ἡμῶν, τὸν υἱὸν μου καὶ ὑπασιπστην, τὸν Πέτρον μου υἱὸν καὶ σοῦ, Μουσοῦρη, ν' ἀναδείξω, ἀσπαζόμενος τὴν κόρην σου Ἐλένην καὶ ὡς κόρην μου.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (ἀσπαζόμενος αὐτόν).

Ἄδελφὲ Καντανολέε . . . Εἴμεθα εὐτυχεῖς πατέρες !

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ποῖον κατὰ τῶν Φράγκων τραῦμα ! Παγιούται σήμερον ἡ ἐνώσις τῶν πλέον ἀδιάσπαστος . . . Συγχαίρω σοι, Μουσοῦρη.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Εὐγνώμων, πλὴν μὴ σπεύδωμεν ἀκόμη. Ὁ Πέτρος ἀπεφάσισε ; . . .

ΜΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Προδιστέθη ἀπὸ χθὲς ἤδη θὰ ἔλθῃ. Δέν μοι εἶνε ἀγνωστος τῆς κόρης σου, Μουσοῦρη, ἡ ἀγάπη.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Σοὶ ἐξομολογοῦμαι πλέον· δεκάκις μέχρι τοῦδε εἶδον αὐτὴν δακρῶσαν καὶ συγκειμένην. Μοὶ ἀπέκρυπτε τὸ πάθος τῆς ἀγάπης, ἀλλ' ἠνόησα τὸ αἴτιον τῶν συγκινή-

σεών της· ἔβλεπε ψυχρὸν καὶ ἀπαθῆ πρὸς ταύτην τὸν υἱὸν σου . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Τὸ ζήτημα δὲν εἶν' ἐκ τῶν δυσλύτων· εἰς μὲν τὸν Πέτρον πάραυτα ἀνακοινῶ τὰς ἀποφάσεις μας, σὺ δὲ προκάλεσον τὴν ἔλευσιν τῆς κόρης σου ἐδῶ.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἐν τῷ μεταξὺ, πρὶν σὰς ἀφήσω μόνους, ἐπεθύμουν νὰ ἐμάνθανον τί περὶ τοῦ πύργου τοῦ Μολλίνη θὰ ἀποφασίσητε. Οἱ στρατιῶται ἀνυπόμονοι με ἀναμένουσιν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἔως νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Μουσούρης, μείνατε· ὁ διαταχθεὶς νὰ κυριεύσῃ τὸν πύργον τοῦτον ὑπασπιστὴς μου φθάνει. (Πρὸς τὸν Μουσούρη). — Σὲ ἀναμένω μετὰ τῆς Ἑλένης σου.

(Ἐν ᾧ ἀναχωρεῖ ὁ Μουσούρης, εἰσέρχεται ἐτέρωθεν ὁ Πέτρος Καντανολέος μετὰ τοῦ Πατεροπούλου).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

**ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ, ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ,
ΦΩΤΕΙΝΟΣ, ΠΕΤΡΟΣ.**

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ (τῷ Πέτρῳ).

Ὁ πύργος τοῦ Μολλίνη μένει ἔτι εἰς τὴν θέσιν του. Ὅταν ἀπεφασίσθῃ ἡ κυριεύσις αὐτοῦ, ἐπρότεινες ἐν σχέδιον ἐκδιάσεως πρὸς παραδόσιν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐδέχθημεν. Ἐν τούτοις ὁ πύργος μένει ἔτι εἰς τοὺς Βενετούς.

ΠΕΤΡΟΣ.

Γενναῖον δὲν ἐνόμισα νὰ μεταβάλω εἰς ἐρείπια πύργον, τοῦ ὁποίου δύναμαι νὰ λάβω τὰς κλειδας, χωρὶς νὰ θυσιάσω ἓνα στρατιώτην μου. Ὁ κύριος τοῦ πύργου εἶνε γέρων ἀσθενής, ὡς ἔμαθον, κ' ἐντὸς τοῦ πύργου ζῶσι καὶ γυναῖκες. Δὲν ἐνόμισα ἀντάξιον τόσων Κρητῶν ἀνδρῶν τὴν κατὰ τοιοῦτου πύργου ἐφοδόν. Ἄν δὲν μοι παραδοθῆ μέχρι τῆς αὔριον, ἀναθέσατε εἰς ἄλλον τὴν ἐκπόρησιν αὐτοῦ. Δι' ἐμὲ, διὰ τοὺς ἀνδρείους στρατιώτας μου τὸ πεδίον τῆς μάχης, τὸ στάδιον τῆς δόξης δὲν εἶν' ἐκεῖ, ἀλλὰ πρὸ τῶν φρουρίων ἢ τῶν στρατευμάτων τοῦ ἐχθροῦ. Ἰδοὺ τὰ τείχη τῶν

Χανίων, θέσατέ μ' ἐκεῖ. — Ὡς πρὸς τὸν πύργον τῆς Ἀλικιανοῦς, ἀναβάλατε μέχρι τῆς αὔριον. Ἐὰν δὲν ὑψώσῃ σημαίαν λευκὴν μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, τάξατε αὐτῷ προθεσμίαν μέχρι τῆς πρωίας. Τοῦτο μόνον παρ' ὑμῶν ζητῶ.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ζητεῖς ; . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Μή σας ἐκπλήττῃ ἀνδρικοτέραν θεωρῶ τὴν λύσιν ταύτην.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Καὶ ἂν διατάξω αὐθωρεὶ τὴν ἄλυσιν τοῦ πύργου ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Θὰ μὲ εὔρητε πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ὑπερασπιστῆν !

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Τῶν Βενετῶν ; . . .

ΠΕΤΡΟΣ :

Τῶν γερόντων καὶ τῶν γυναικῶν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Λησμονεῖς ὅτ' εἶσαι στρατιώτης ; . . .

(Εἰσέρχεται ὁ Πατεροπούλος, κρατῶν ἐπιστολήν).

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

Οἱ ἄνω καὶ **ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.**

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Χωρικός ἀσθμαίνων, φθάσας ἐκ τῆς Ἀλικιανοῦς, ὡς εἶπε, μοι παρέδωκε τὸ γράμμα τοῦτο, καὶ παραχρῆμα σπεύδων ἀνεχώρησε. Ἐπιγράφεται «πρὸς τὸν Ἰωάννην Μουσούρη».

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐντὸς στιγμῆς θὰ φθάσῃ (λαμβάνων τὴν ἐπιστολήν). Πάλιν ἐκ τῆς Ἀλικιανοῦς; Νέαι προτάσεις ἔσω; . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Δὲν πιστεύω· τότε διατὶ πρὸς τὸν Μουσούρη γράφουν ;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ

(βλέπων διὰ τοῦ παραθύρου).

Ἰδοὺ, νομίζω, φθάνει μετὰ τῆς Ἑλένης σου. — Πέτρε, πρὶν εἰσέλθῃ ὁ Μουσούρης σοὶ ἀναγγέλλω ταῦτα· ἀπεφάσισα ὅτι καὶ χθὲς νύχθη. Εἶσαι ὁ μόνος μου υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ὀνόματος, τοῦ ξίφους τοῦ-

του καὶ τῶν πόθων μου. Ἄλλ' εἶμαι γέρων
τόσον, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν θὰ περατώσω
τὸ ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβον, τὴν ἀπελευθέρω-
σιν τῆς Κρήτης. Ἀπὸ πολλοῦ νύχουμην ζῶν
νὰ ἶδω, νὰ μεθέξω τῆς χαρᾶς μεγάλης ἐορ-
τῆς τοῦ οἴκου μας, τῶν γάμων σου. Εἰξέυ-
ρεις πόσον σέβομαι τὸν γηραιὸν Μουσούρη,
πόσον ἀγαπῶ τὴν κόρην του, τὴν σεμνοτέ-
ραν Κρήσσαν, ἣν ἐγνώρισα. Δὲν ἄγνοῶ ὁ-
πόσον ἐγοήτευσαν τὰ κατορθώματά σου
τὴν τρυφερὰν Ἑλένην τοῦ ἀρίστου φίλου
μου καὶ γείτονος Μουσούρη. Καὶ σήμερον
καθ' ἣν ἡμέραν τολμῶσιν οἱ Βενετοὶ νὰ δι-
αιρέσωσιν ἡμᾶς, νὰ μὲ δωροδοκῆσωσι διὰ
χρημάτων καὶ τίτλων, ἵνα μὲ ἀποσπάσω-
σιν τῶν συναδέλφων, ἐπεθύμησα νὰ ἀπο-
δείξω ὅτι συννεοῦμαι μετ' αὐτῶν ἀδιασπά-
στως. Δὲν εὔρον στιγμὴν ἐπικαιροτέραν,
οὔτε ἀπόδειξιν μεγαλειτέραν, ἢ τὴν μνη-
στευσίν σου μετὰ τῆς κόρης τοῦ Μουσούρη,
ἣν ὁ οἶκός μου ξενίζει ἀπὸ χθές. Εἶνε πα-
τρικὴ εὐχὴ καὶ ὄνειρόν μου, εἶνε εὐτυχία
σου, χαρὰ διὰ τὴν Κρήτην πᾶσαν, βλέπου-
σαν συννεομένης σήμερον διὰ σοῦ τοὺς
οἴκους τοῦ Καντανολέου καὶ τοῦ Μουσούρη.
Ἡ τῆς ξενίας σύμπτωσις ἐπικαιρος. Δὲν θὰ
μοὶ ἀρνηθῆς. Εἶνε εὐχὴ μου καὶ εὐδαιμο-
νία σου.

ΠΕΤΡΟΣ.

Πάτερ . . . — Ποῖος δεσμός τὴν γλῶσ-
σάν μου δεσμεύει!

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Διστάζεις, Πέτρε;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἡ σημασία τῆς εὐχῆς σου, πάτερ εἶνε
μεγίστη, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις τις πρόωρος καὶ
ἐσπευσμένη. Τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως
δὲν ἐτελειώσεν εἰσέτι. Ἐνώπιόν μας χαί-
νουν ἔτι τάφροι ἐχθρικοί. Λατινικαὶ ση-
μαῖαι κυματίζουσιν ἀκόμη εἰς τὴν Σούδαν,
καὶ εἰς τὰ Χανία εἰς τὰ χωρία μας ἀκόμη
ἴστανται βενετικαὶ ἀγχόνοι. Δι' ἐμὲ χαρὰ
καὶ τῆς μνηστείας φαιδροτέρα, εἶνε ἡ τῆς
νίκης ἐρωμένη προσφιλῆς καὶ ἱερὰ ἡ Κρήτη!

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Πῶς; Ὑπεκφύγεις, Πέτρε; Τὴν πρῶ-
την μου, τὴν μόνην μου καὶ τελευταίαν
ἴσως εὐχὴν, ἣν γέρων πλέον, σοὶ ὑποβάλλω,
ἀποκρούεις;

ΠΕΤΡΟΣ.

Εἶπέ μοι, πάτερ, ν' ἀναβῶ τὰ τείχη
τῶν Χανίων μόνος, προκαλῶν βέβαιον καὶ
ἄμεσον θάνατον, καὶ θὰ μὲ ἴδης ταχὺν
ἐκτελεστὴν τῆς προσταγῆς. Εὐχῆθητι νὰ
ἴδης τὸν υἱόν σου ὑψοῦντα τοῦ γένους τὴν
σημαίαν ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου
καὶ θὰ τὸν ἴδης πάραυτα σπεύδοντα ἐκεῖ.
Εἶπέ νὰ θυσιάσω ὑπὲρ σοῦ, ὑπὲρ τῆς Κρή-
της τὴν χεῖρά μου, τὴν κεφαλὴν μου, ἀλλὰ
μὴ διαθέτης τὴν καρδίαν μου. Ἀφιέρωσα
τὴν χεῖρα εἰς τὴν Κρήτην, τὴν καρδίαν
μου εἰς ἄλλην! . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἄσκεπτον παιδίον! τοιαῦτα σὺ ἐφρόνεις
καὶ ὁ κρονόληρος ἐγὼ ἐνταῦθα τὴν Ἑλέ-
νην προσεκάλεσα! Ὅποιαν προκαλεῖς σκη-
νήν! Τοιαῦτα πῶς δὲν μοὶ ἔλεγες καὶ χθές;

ΠΕΤΡΟΣ.

Σοὶ εἶπον ὅτι τὴν Ἑλένην ἠγάπων ὡς
ἰδέλφην, ὡς φίλην, ὡς ἐνάρετον Κρήσσαν,
ἀλλὰ ὡς ἐρωμένην πλέον . . . ὄχι! Πάτερ
σοὶ τὸ ὁμολόγησα!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρὸς θεοῦ! σιγήσατε· ἀναβαίνει ὁ Μου-
σούρης!

ΠΕΤΡΟΣ.

Ὅποια δι' ἐμὲ στιγμή . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Πρόσεχε, Πέτρε. Συλλογίσθητι ὅτ' ὑπε-
σχέθην . . .

(*Εἰσερχόμενοι, ὁ Μουσούρης, καὶ ἡ Ἑ-
λένη καὶ βλέποντες αὐτοὺς τεταραγμένους ἴστανται πρὸ τῆς θύρας ἐκπεπληγμένοι*).

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

Οἱ ἄνω ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ καὶ ΕΛΕΝΗ.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ

(*προβαλῶν εἰς συνάντησιν*).

Ἄγαπητὴ Ἑλένη . . . Βισέλθετε . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Εἰπῆτε, τί συμβαίνει. Τῆς ταραχῆς σας
ταύτης ποῖα ἡ αἰτία;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ (*τεταραγμένος*).

Τίποτε. Εἰς στιγμὰς τοιαύτας φυσικὴ ἡ
συγκίνησις . . . Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ πύρ-
γου τῆς Ἀλικιανοῦς . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Και τί ἀπεφασίσθη ; . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (τῷ Καρτανολέω).

Μὴ λησμονῆς τὸ γράμμα, ὅπερ ἔφθασαν ἐκεῖθεν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

(ἐγχειρίζων τὸ γράμμα τῷ Μουσούρη).

Ναί ! ἴσως προτείνουν μεσολάβησιν . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

(παρατηρῶν τὴν ἐπιγραφὴν).

Πρὸς ἐμέ . . ἐκ τῆς Ἀλικιανούσ ; Ἀπρὸς δόκην . . .

(Ἐν ᾧ ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει ταύτην ἐν μεγάλῃ ταραχῇ, ὁ Καρτανολέος, ὁ Πατερόπουλος καὶ ὁ Φωτεινὸς συνομιλοῦσι χαμηλοφόνως με ταξύτων, ἡ δὲ Ἑλένη προβαίνει πρὸς τὸν Πέτρον ὠχρὸν καὶ τεταραγμένον.)

ΕΛΕΝΗ.

Ἵποδοχὴν τοιαύτην, Πέτρε, πρὸς ἐμέ . . τὴν παιδικὴν σου φίλην, τὴν καλὴν, ὡς ἔλεγες, Ἑλένην σου ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Συγγνώμην . . ἢ ἀπρόοπτος ἐμφάνησίν σου . . .

ΕΛΕΝΗ.

Ἀπρόοπτος ; . . Ἄλλ' ἐνταῦθα ἀπὸ χθὲς ξενίζομαι.

ΠΕΤΡΟΣ.

Οἱ ἀπειλοῦντες τὴν πατρίδα κίνδυνοι, αἱ ἐθνικαὶ, αἱ κρίσιμοι στιγμαὶ, ἄς διερχόμεθα . .

ΕΛΕΝΗ.

Τί σύγχυσις ! ποία ψυχρότης ; Πέτρε . . ὡς ἂν μ' ἐμίσησι . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Νὰ σε μισήσω ; σέ τὴν σεμνοτέραν Κρῆσαν, τὴν φίλην μου, τὴν ἀδελφὴν . . .

ΕΛΕΝΗ.

Τὴν ἀδελφὴν ; . . Ὅποιαν γλώσσαν εἰς στιγμὰς τοιαύτας ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ποσάκις δὲν σοι εἶπον ὅτι δι' ἐμέ ἐπέχεις πλέον θέσιν ἀδελφῆς, πλὴν μόνον, μόνον ἀδελφῆς.

ΕΛΕΝΗ.

Ἐπεὶ τοῦ παθήματός μου ! τῆς ἀπάτης μου ! (ἐν ᾧ δακρύουσα ετοιμάζεται νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον διὰ τῆς καλύπτρας, σπεύθει

ἐν ἄκρῃ ταραχῇ, κρατῶν ἔτι τὴν ἐπιστολὴν ὅ)

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ,

Ἑλένη μου ! ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ διπροσώπου τούτου !

(Ὁ Πέτρος καὶ ὁ πατήρ του Καρτανολέος, θέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους, προβαίνουν κατὰ τοῦ Μουσούρη, ὅτε σπεύδει ὁ Πατερόπουλος παρεντίθεται μεταξὺ αὐτῶν, ἐν ᾧ ὁ Φωτεινὸς βεηθεὺ τὴν ἐκ τῆς ταραχῆς πλπτουσαν ἐπὶ τῆς ἔδρας Ἑλένην).

ΠΕΤΡΟΣ.

Διπροσώπου ; . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ὅποια ὕβρις !

ΕΛΕΝΗ.

Πάτερ, πάτερ μου.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρὸς Θεοῦ, Μουσούρη, ἀδελφοί !

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (ἐπιδεικνύων τὴν ἐπιστολὴν)

Ἴδου ἡ περγαμηνὴ σου, ἐπίδοξε τῆς Κρήτης ἡγεμῶν Ἴδου οἱ τίτλοι τῆς φιλοπατρίας σου. Ἀναγνώσατε ! Εἶνε γράμματά του . . . εἶναι στίγματα !

(ὀρᾷ κατὰ γῆς τὴν ἐπιστολὴν).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Βενετικὴ πλεκτάνη ἴσως . . .

(λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν).

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἡ πρόσκλησις μου αὕτη ἐνταῦθα σήμερον, Γεώργιε Καντανολέε, εἶνε πρόκλησις εἰς ἐμφυλίου ἔριδας. Ἡ ξενία σου ἐνέδρα δι' ἡμᾶς. (Ὁ Καρτανολέος τεταραγμένος ἀρπάζει ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πατεροπούλου τὴν ἐπιστολὴν, ἐν ᾧ δὲ ἀναγινώσκει αὐτὴν, ὁ Μουσούρης ἐξακολουθεῖ λαλῶν πρὸς τὸν Πατερόπουλον καὶ Φωτεινόν).

Πρὸς τί λοιπὸν τὸ Κυβερνεῖον τοῦτο ; Διὰ τί ἐχθροὺς τῆς Κρήτης θεωροῦμεν τοὺς Βενετούς ; Πρὸς τί ὠρμισθημεν κατὰ τῶν δυναστῶν μας μίσος ἀδιάλλακτον, ἀφ' οὗ ἐχθρόν, κατάσκοπον τῶν Φράγκων κρύπτομεν ἐδῶ ; Προγράφομεν τοὺς Βενετούς, ἀλλ' ἀναδεικνύομεν ἐπίδοξον τῆς Κρήτης ἡγεμόνα τὸν συγχρωτιζόμενον τὴν νύκτα μετὰ Φράγκων, τὴν ἡμέραν μεθ' ἡμῶν ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἰωάννη Μουσούρη . . .

ΣΥΓΧΡΩΝΩΣ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ὁμιλῶ πρὸς τὸν συγκυβερνήτην μου Πα-
τερόπουλον καὶ πρὸς τὸν Φωτεινὸν τὸν
στρατηγὸν τῆς Κρήτης.—Τὰ πάντα ἐξη-
γοῦνται σήμερον καὶ καταγέλαστοι ἡμεῖς
πρὸ τῶν Χανίων εἴμεθα. Ὁ Σέρ Φρατζέ-
σκος, τῶν Βενετῶν ὁ μιαιώτερος, προεγρά-
φη ὑπ' ἡμῶν. Τοῦ πύργου τοῦ ἠ ἄλωσις, ἡ
δήμευσις τῶν τιμαριῶν του ἀνετέθη εἰς τὸν
ὑπασπιστὴν καὶ υἱὸν τοῦ Προέδρου, τοῦ
Καντανολέου. . . Καὶ ὅμως ὁ Καντανολέος
οὗτος (δεικνύων τὸν Πέτρον) ὀρκίζεται
πίστιν αἰωνίαν, ἀφοσίωσιν εἰς τὴν κόρην
τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν καὶ χλευάζων τὰς ἀπο-
φάσεις μας σύρει τὸ ἀξίωμα τοῦ καὶ τὸ
ὄνομα πρὸ τῶν ποδῶν μιᾶς φραγκίσσης. . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ

(ἐπιδεικνύων τῷ Πέτρῳ τὴν ἐπιστολήν).

Τὰ ἔγραψεν ἡ χεὶρ σου ταῦτα ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ναί !

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Πρὸς τὴν Σοφίαν τοῦ Μολλίνη ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ναί !

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Καὶ παρ' αὐτοῦ ἠλπίζομεν τοῦ πύργου
τοῦ τὴν ἄλωσιν !

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ (ἐπιτακτικῶς τῷ Πέτρῳ).

Ὑποχρεοῦσαι σὺ νὰ μεταβάλῃς, πρὶν ἀ-
νατεῖλῃ ὁ ἥλιος τῆς αὔριον, εἰς λίθους καὶ
ἔρειπια τὸν πύργον τοῦ Μολλίνη ! Τὴν κε-
φαλὴν τοῦ Σέρ Φρατζέσκου θὰ μοι φέρῃ ἡ
ἰδία χεὶρ, ἥτις ἔγραψε τὰς λέξεις ταύτας. . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Τὸν ἐμπαιγμὸν τῆς Κυβερνήσεώς μας
παρατείνετε ; Πλὴν τὴν εὐθύνην δὲν θὰ
φέρωμεν ἡμεῖς . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Συγκυβερνήτα . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἐπίτω πρὸ ποδῶν σου τὸν τίτλον τοῦ-
τον ἀπὸ σήμερον εἰμὶ ἀπλοῦς πολίτης τῆς
πατρίδος μου. Σὺ εἰς τὸ Κρουστογόρακον,
ἐγὼ εἰς Ἀποκόρωνα ! Ἐθέ ! (Ἐγείρει ἐκ
τῆς ἔδρας τὴν Ἐλένην). Κόρη τοῦ Ἰωάν-
νου Μουσούρη, συλλογίσθητι ὅτι ἐσώθης σή-
μερον. Θὰ ἦσο δυστυχὴς ἂν συνεδέσσο με

τὸν Φραγκορρωμαῖον τοῦτον, ὅστις ἐλησμό-
νησε πατρίδα καὶ θρησκείαν . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Ὅφείλεις τὴν ζωὴν σου εἰς τὸ γῆρας
σου. . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Μοὶ σπεύδῃς· θὰ ζήσω ὅσον σοι ἀρκεῖ διὰ
νὰ δοκιμάσῃς τὴν ἀδυναμίαν μου.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἰωάννη Μουσούρη, εἴμαι πατὴρ τοῦ ὑ-
βριζομένου. . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Κ' ἐγὼ τῆς περιφρονηθείσης. . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρὸς Θεοῦ! Ποῖον ἠνόηθη ῥήγμα ! ποῖαι
νέαι συμφοραὶ διὰ τὴν ἀτυχῆ πατρίδα.
Ἐπληρώθησαν τῶν Βενετῶν οἱ πόθοι. . .
Συνέλθετε· δὲν εἰσθε μόνον πατέρες, εἰσθε
Κρήτες, κυβερνῆται. . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

(ἀναχωρῶν μετὰ τῆς Ἐλένης.)

Πατερόπουλε καὶ Ἰωάννη Φωτεινέ, σᾶς
ἀναμένω εἰς τὰ Ἀποκόρωνα ! — Πρόεδρε
τῆς Πολιτείας τῶν Κρητῶν καὶ σὺ, ὑπα-
σπιστά του. . . θὰ συναντηθῶμεν ἀλλαχοῦ!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

(πλήττων τὸ μέτωπον.)

ἌΩ Κρήτη, Κρήτη, Κρήτη !

(Καταπίπτει ἐν τάχει ἡ αὐλαία).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Νύξ. Δάσος συνεχόμερον μετὰ τοῦ κή-
που τοῦ Φραγκ. Μολλίνου ἐν Ἀλικιαροῦ.
Ἀρθελιστὴς τῆς αὐλαίας εἰσέρχεται ἀκροπο-
δητὴ ὁ Πέπος, τρίβων τὰς χεῖρας. Μετὰ
τινας στιγμὰς εἰσέρχεται ἡ Σοφία, κεκα-
λυμμένη διὰ καλύπτρας.

ΠΕΠΟΣ (μόνος κατ' ἀρχάς).

Μωρὲ, τί κρίο ρούσικο . . . ἐξεπάγια-
σα. Ἡ κοιλιά μου ἔγεινε βαρέλι γεμάτο
ρούμι, ἀλλὰ . . . 'ς τοῦ κουφοῦ τῆ πόρτα
ὅσο θέλεις βρόντα· καὶ τὸ ρούμι ἐξεπά-

γιασε ἐκεῖ μέσα! Ἐπέρασαν τὰ μεσάνυχτα καὶ οὔτ' ἐφάνηκε τὸ ἀρχοντόπουλο τῆς Κρήτης, καὶ ἡ καυμένη ἢ ἀρχοντοῦλα Σοφία τρέμει ἀπὸ τὸ κρύο τῆς ἐκεῖ κάτω. Νὰ ἔρωτας, νὰ καλοπέρασι! Ἄφινει τὰ πουπουλένια τῆς στρώματα, τὸν ὕπνο τῆς, τὴ ζέστα τῆς καὶ καταβαίνει τέτοια ὥρα ἰδῶ, ποῦ ἔχι Πέτρος, οὔτε λύκος δὲν θὰ ξεμουτίσῃ σήμερα. Δὲν ἤθελα νὰ ἦμαι οὔτε τρίχα τῆς κεφαλῆς τῆς . . . Μπα! κουτὸς ποῦ εἶμαι! Ξέχασα πῶς οἱ ἐρωτευμένοι δὲν κρυώνουν. Δὲν ξέρω τί ζεστά λόγια λένε καὶ κάμουνε τὰ στήθια τους καμίνι.

(Βλέπει ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ περίξ).

Τί μαυρίλα! Αὐτὸ μᾶς ἔλειψε νὰ πιάσῃ καμμιά βροχὴ καὶ τότε νὰ σοῦ δείξω γ'ῶ.

(Ἡ Σοφία πλησιάζει περισκοποῦσα τὰ περίξ).

Ψτ . . . ψτ. ἔλα, κυρὰ Σοφοῦλα κοντά μου . . . ἀπ' ἰδῶ . . . Δὲν εἶσαι καλά σκεπασμένη καὶ θὰ μοῦ κρυώσῃς . . . Τάχατες νὰ ἦλεθαι καὶ νὰ ἔφυγε; Τοῦδωκες νὰ καταλάβῃ πῶς θὰ ἦσαι τὰ μεσάνυχτα ἰδῶ; Ἄπορε νὰ ἔχασε τὸ δρόμο ὁ ἄνθρωπος.— Οὔτε λέξι ἀπὸ τὸ στόμα τῆς! Μεγάλο κακὸ ἢ ἀγάπη ὡς τόσο, ὅταν ἔρχονται τὰ πράγματα ἀνάποδα, ζερβοδήμητρα, ποῦ λέγει ὁ λόγος. Καὶ τώρα τί καταλαβαίνουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι; ἀλλάζουν δρο-τρία λόγια μὲ χίλια καρδιοκτύπια, ἓνα φιλὶ, ποῦ τοὺς κοστίζει ὁ τζιτζικας γιὰ ἀηδόνι καὶ ἔπειτα ὅπου φύγῃ φύγῃ. Δίκιο εἶχε ἡ Φρασκιά μου. Καλὰ μοῦ τὰ ἔλεγε. Τί ἤθελα νὰ μπλέξω σ' αὐταῖς τῆς δουλειᾶς! Σωστὴ γυναῖκα! τὰ ἔχει τετρακόσια . . . Ἄλλη φορὰ ποῦ τὴν ξαναφέρνω τὴν κυρὰ Σοφοῦλα ἰδῶ. Ἄπο τὸ ἓνα μέρος ὁ χιονιάς, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ φόβος θὰ μὲ ξεπαγιάσουν καὶ θὰ μᾶς πάρῃ καὶ τοὺς δρόμους στοὺς λαίμο του ὁ ῥοδοκόκκινος Κρητικὸς.—Ψτ . . . ψτ . . . κυρὰ Σοφοῦλα! — Καλὴ ἀρχή! τ' αὐτιά τῆς θὰ ξεπάγιασαν. Καλὲ, δὲν ντρέπεσαι! τὰ λόγια τῶν ἐρωτευμένων εἶνε κάρβουνα, φωτιά καὶ καυτὸν. Ἄν μ' ἐρωτᾷς ἐμένα, ἄς μοῦ λέγει μιά γυναῖκα ὅσα γλυκὰ καὶ ζεστά λόγια θέλῃ, ἄς μοῦ κατεβάζει τὸν οὐρανὸν μὲ τ' ἄστρα, ἄς μοῦ τάξῃ χίλια δροὶ κολοκύθια καὶ λαγούς μὲ πετραχίλια . . . ἐγὼ, ἂν κἀν κρύο, θὰ κρυώνω καὶ μὲ τὸ

παραπάνω μάλιστα. Ἐπειτα τὰ πολλὰ τὰ λόγια εἶνε φτώχεια. «Μ' ἀγαπᾷς, σ' ἀγαπῶ, μὲ θέλεις, σὲ θέλω,» ἓνας παππᾶς, ἓνα στεφάνι καὶ . . . ἔξω ἀπ' τὴ πόρτα! — Ψτ . . . θαρῶ πῶς ἔρχεται . . . νὰ . . . (πλησιάζει ἡ Σοφία) πατήματα . . . Αὐτὸς θὰ ἦνε . . . Μιὰ λέξι ὅμως θὰ σοῦ πῶ, κυρὰ Σοφοῦλα. Σήμερα δὲν ἦταν καιρὸς γιὰ ἐρωτοδουλειᾶς . . . Ἐχομε ξένους σήμερα ἀπάνω 'στὸν πύργο, ἐκεῖνο τὸν ἄγριο Βενετζιάνο, τὸν φρουραρχο τῶν Χανίων καὶ τὸν ἄλλον τὸν αὐλάρχη τὸν μυρωδάτο . . . Πρόσεχε! ἂν μᾶς πάρουν μυρωδιά, χαθήκαμε ὅλοι, βουθοῦνι δὲν θὰ μείνῃ . . . Ὅσο μπορεῖς λίγα λόγια μὲ τὸ ἀρχοντόπουλο καὶ ἄλλη φορὰ τὰ λέτε πάλι. Ἄκους, κυρὰ Σοφοῦλα, μὴ μὲ πάρῃς στοὺς λαίμο σου, 'στὴν ἀγάπη τοῦ Πέτρου σου, 'στὸ συγχώρησ τῶν ἀποθαμμένων σου. ἔτσι νὰ ἴδῃς καλὴ μοῖρα . . . λίγα λόγια . . . Νὰ τος, νὰ τος . . . Ἐγὼ θὰ παραμονεύω ἐκεῖ κάτω, ἂν δῶ κανένα ἀπ' τὸν πύργο, θὰ σφυρίζω . . .

(Ὁ Πέπος ἀποχωρεῖ ὀπισθεν τῶν πρὸς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς παρασκηνίων. Ἡ Σοφία περιτρώμος ἀποσύρεται δεξιόθεν τῆς σκηνῆς ἐκ τοῦ βάθου τῆς σκηνῆς εἰσέρχεται βραδείως περισκοπῶν τὰ περίξ ὁ Πέτρος κεκαλυμμένος μέγαν μαρδύαν. Τοποθετήσας δὲ τινας ὀπλοφόρους ὀπισθεν δένδρων, εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς, προβαίνει σπεύδων πρὸς τὴν Σοφίαν).

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΣΟΦΙΑ, ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ.

Σοφία μου . . . τοιαύτην δι' ἐμὲ θυσίαν; . . . Οὔτε ἢ καταγιγίς, οὔτε ἢ ἐρημία σε ἀπέτρεψαν . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἡ καταγιγίς; . . . ἀλλὰ τὰ στήθη ταῦτα ἄλλη θύελλα συστρέφει, Πέτρε μου ἀγαπητέ. Θὰ ἦμην εὐτυχὴς ἂν ἢ ἐντός μου θύελλα ὁμοιάζε πρὸς ταύτην. Αὐτὴ θὰ παύσῃ καὶ θὰ ἴδωμεν αὔριον τὴν φύσιν ἦρε μιν . . . ἀλλ' ἢ ἐντός δὲν ἔχει τέρμα . . . τώρα μαίνεται σφοδρότερον . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἄλλὰ . . . Σὺ τρέμεις . . . Μήπως . . . ἐφοβήθης ;

ΣΟΦΙΑ.

Τὴν ἐρημίαν ; ἐρημία δι' ἐμέ ἢ ἀπουσία σου μοι εἶνε μόνον. Ἄν μυριοὶ δορυφόροι μὲ ἐφύλαττον, χωρὶς νὰ ἦσαι σὺ πλησίον μου, θὰ ἤμην πάλιν ἐρημος. Τῶν πόλεων ἢ τύρβῃ, τῶν αἰθουσῶν ὁ θόρυβος, αἱ ἐορταὶ τῆς Βενετίας, οὐδὲν με συνεκίνησε ἤμην μεταξὺ αὐτῶν κωφὴ καὶ ἀπαθής. Παντοῦ ὅπου δὲν ἦσο σὺ, τὴν ἐρημίαν εὕρισκον. — Νὰ φοβηθῶ, μοι εἶπας ; ποῖον ; τῶν ὀρέων τὰ θηρία ; ἀλλὰ κρύπτονται ἐκεῖ, εἰς τὸν πατρικὸν πύργον φοβερώτερα ἀκόμη δι' ἐμέ. Καὶ σήμερον, τὴν νύκτα ταύτην, τοὺς ὄφεις τούτους περιθάλλει εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὀκακμπτος γεννήτωρ μου, αὐτὸς ὁ ἴδιος πατήρ μου !

ΠΕΤΡΟΣ.

Ποίους ; τί λέγεις ; Μήπως ἔπεσα εἰς ἔνδραν ;

ΣΟΦΙΑ.

Μόνος ἦλθες, ἢ μετὰ στρατιωτῶν ;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἐκαστον δένδρον τοῦ δάσους τούτου κρύπτει ἓνα στρατιώτην μου. Ἐν σάλπισμά μου καὶ ἀρκεῖ . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἄ ! ἀνέπνευσα ! Ἐσώθης, πλὴν δὲν θὰ σωθῇ καὶ ὁ πατήρ μου ἐκ τῆς παγίδος, ἣν τῷ ἔστησαν ὁ Ἀβογάρδος καὶ ὁ Κολλάλτος ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ πύργου του. Εἰς ἀφρευκτον σφαγὴν τὸν ὀδηγοῦσι, μεταβάλλοντες τὸν πύργον τοῦτον εἰς προπύργιον τῶν Βενετῶν καὶ εἰς παγίδα ἴσως κατ' ἐμοῦ.

ΠΕΤΡΟΣ.

Ὡ ἄφρον ! ὄργανον τῶν φράγκων γίνομαι, ἀνεκτέλεστον ἀφήσας τὴν προσταγὴν τῆς ἀλώσεως τοῦ πύργου . . .

ΣΟΦΙΑ.

Σοὶ εἴμ' εὐγνώμων ἀναγνωρίζω ὅτι δι' ἐμέ . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἄλλὰ τί εἶπας . . . ἔστησαν παγίδα κατὰ σοῦ ; . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ὁ κόμης Ἀβογάρδος ἐκηρύχθη σοῦ ἀντίζηλος. Ἄντέστην καὶ . . . συνωμοσίαν

κατ' ἐμοῦ συνέστησαν, ἧς προεδρεύει—οἱ μοι τῆς πτωχῆς!—ὁ ἴδιος πατήρ μου! Πέτρε, εἶμαι δυστυχῆς, ἀπεγνωσμένη . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Τετέλεσται ! Δὲν πρέπει, οὐδὲ δύναμαι νὰ κρύψω πλέον ἀπὸ σοῦ ὅ,τι συμβαίνει, ὅ,τι θὰ συμβῇ . . .

ΣΟΦΙΑ.

Πέτρε . . . πρὸς θεοῦ . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἐγενναν γνωστὰ τὰ πάντα . . . ὁ ἔρωσ μας, αἱ συνεντεύξεις καὶ ὑστάτην ἴσως νύκτα συναντώμεθα παρὰ τὸν πύργον τοῦτον . . . Ἀύριον σωρὸς θὰ ἦνε ἐρείπιων καὶ καταστροφῆς αὐτοῦ.

ΣΟΦΙΑ.

Τί δι' ἐμέ ὁ πύργος οὗτος ; μήπως ἡ ἀγάπη μας σχετίζεται μὲ οἶκον, ὅστις δι' ἐμέ κατέστη ξένος πλέον, ἐρημος ἀφ' οὗ δὲν εἶσαι σὺ ἐκεῖ. Πυρπόλησον τὰ δάση μας, μετάβαλε εἰς γῆν ἀκαλλιέργητον τὰς γαίας, τὰ τιμάρια μας, σκόρπισον τοὺς θησαυροὺς τοῦ γέροντος, πᾶν ὅ,τι δι' ἐμέ προώριζε, τὴν μόνην θυγατέρα του . . . . πλοῦτος μέγας ἀπομένει δι' ἐμέ, εἰς θησαυρὸς πολύτιμος, ὁ ἔρωσ σου. . . Οὐαί μοι, ἂν καὶ τούτου μὲ στερήσης . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Σοφία, παῦσαι, εἶνε βέλη δι' ἐμέ πικρὰ οἱ τελευταῖοι λόγοι σου. Δὲν δικαιούσαι σὺ νὰ δυσπιστῆς ἐπὶ τοῦ ἔρωτός μου· σὺ, ἧτις παρ' ὀλίγον μὲ καθίστας ἐπιλήσιμον τῶν πρὸς τὴν Κρήτην, τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καθηκόντων μου. Οἱ πρόγονοί μας μᾶς ἐδίδαξαν ὅτι παντός, καὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων, προσφιλεστέρα εἶνε ἡ πατρίς, καὶ ὅμως σὺ μὲ εἶδες λατρεύοντά σε, ἂν ὅχι πλειότερον τῆς πατρίδος, ἀλλ' οὔτε ὀλιγώτερον . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἄν δὲν σὲ τύπη διὰ τοῦτο ἡ συνειδήσις, σὲ τύπτει ὅμως, διότι ἡ κόρη, ἣν ἠγάπησες δὲν εἶνε Κρήσσα, οὔτε Ἑλληνίς, διότι δὲν τὴν ἐμύρωσε τὸ μύρον τῆς θρησκείας σου, διότι εἶνε κόρη ἐνὸς φράγκου, τοῦ Βενετοῦ Μολλίνη . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Σὺ εἶσαι δι' ἐμέ Σοφία· τίποτε πλειότερον. Δὲν ἔχουσι αἱ καρδίαι καὶ τὸ κάλλος

θησκεϊαν κ' ἐθνικότητα, ἀλλὰ μίαν θησκεϊαν, μίαν γλώσσαν, ἓνα θεόν, τὸν ἔρωτα ! . . .

ΣΟΦΙΑ.

Δὲν εἶμαι ὅμως, — σοὶ ὀμνῶ Πέτρε μου — δὲν εἶμαι Βενετίς. Ἄν ἐγεννηθῆν φράγκισσα, ἂν ὁ πατήρ μου ἐμίσησε τὴν φυλὴν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ἐκ μητρὸς προπάτορες ὑπῆρξαν Κρήτες καὶ ἐγὼ ἀνέπνευσα ἑλληνικὸν ἀέρα, μὲ ἐθέριμανε ὁ ἥλιός σας, Πέτρε, μ' ἐξελλήνισεν ἡ φύσις καὶ ἡ γλώσσα σας ! Ἐλησμόνησα ἐνώπιόν σου ὅτ' εἶμαι κόρη φράγκου, θρέμμα λατίνων, οἳτινες ἐπίσσαν τὰ στήθη τῆς πατρίδος σου. Ἐὰν ἐκυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας μου λατινικὸν αἷμα, ἐξητμίσθη διὰ τῶν δακρύων καὶ τῶν παθημάτων μου καὶ σήμερον, ἀντὶ τῶν τίτλων τῆς δουκίσσης ἐπεθύμησα κ' ἐφθόνησα τὴν θέσιν τῆς τελευταίας χωρικῆς τῆς Κρήτης . . . τῆς πατρίδος μας . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Σοφία μου ! ἀρκεῖ· οἱ λόγοι σου δύναται νὰ με καταστήσωσι ὑπερήφανον ἀλλ' ὕστερον παράφρονα . . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἵστερον, εἶπας ; λοιπὸν θὰ χωρισθῶμεν ; Σιωπᾶς ; (δακρύει).

ΠΕΤΡΟΣ (καθ' ἑαυτὸν).

Ἐλθέ, σὺ γέρον πάτερ μου καὶ εἰπέ μοι ταύτην τὴν στιγμήν πῶς νὰ ἐγκαταλείψω τὸν κλαίοντα τοῦτον ἄγγελον, πῶς νὰ σπαράξω τοιαύτην καρδίαν μιᾶς κόρης. . . μιᾶς ἑλληνίδος ! — Σοφία ! . . .

ΣΟΦΙΑ.

Λοιπὸν αὐτὴ ἡ τελευταία μας συνάντησις ; Αὔριον ; Ἐρείπια ὁ πατρικὸς μου πύργος, ὄρφανή, ἀπεγνωσμένη, ἐγκαταλειμμένη, ἄνευ σοῦ ἐγώ ; . . . Συμπλήρωσον λοιπὸν τὸ ἔργον, Πέτρε· ἐπὶ τῶν εἰρειπίων θέλεις φάσμα νὰ πλανῶμαι . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Οἴμοι ! ἂν ἐγνωρίζεις Σοφία μου, ὅποια θ' ἀνατείλῃ ἡ αὔριον δι' ἐμέ, διὰ τοὺς Βενετούς, διὰ τοὺς Κρήτας, δι' ἅπασαν τὴν Κρήτην ! Τὴν νύκτα ταύτην βυσοδομεῖται ἕως πόλεμος ἐμφύλιος. Εἰς δύο στρατόπεδα οἱ Κρήτες διαίρουνται, οἱ Καντανολεοὶ ἀπ' ἑνὸς καὶ ἀπ' ἑτέρου οἱ Μουσοβραῖ. Τῶν ἐμφυλίων τούτων διαιρέσεων καὶ ἀντιζη-

λιῶν ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη σήμερον καὶ αὕτη εἶσαι, εἶσαι σὺ !

ΣΟΦΙΑ.

Θεέ μου ! τί ἀκούω !

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἵπερήφανος διὰ τὸν ἔρωτά σου, ἐμμανὴς ἐκ τῆς ἀγάπης, ἤθελον παραδώσει εἰς πῦρ τὸν πύργον τοῦτον, φυγαδεύσει τὸν πατέρα σου καὶ σε ὀδηγήσει εἰς τὸ Κρουστεγέρακον μνηστὴν μου καὶ μελλόνουμφον. Πλὴν σήμερον τὸ σχέδιόν μου τοῦτο ἀνατρέπεται. Ἐν μέσῳ ἐκραγείσης ἡδὴ ἔριδος, ἡ ἐμφάνισίς σου μόνον μεταξὺ τῶν Κρητῶν, ἡ μνηστευσίς μου μετὰ μιᾶς φραγκίσσης, τῆς κόρης τοῦ Μολλίνη μάλιστα, θὰ περιπλέξῃ ἐπιφόβως τὴν πατρίδα μας εἰς σπαραγμούς, ὧν αἷτιος ἐγώ . . .

ΣΟΦΙΑ.

Μὴ γένοιτο, μὴ γένοιτο, ἀγαπητέ μου Πέτρε. Φεύγω, ἐγκαταλείπω καὶ τὸν πύργον καὶ τὴν Κρήτην, κρύπτομαι εἰς δάση, εἰς καλύβην, κλαίουσα τὴν μοῖράν μου, ῥίπτομαι ἀπὸ βαράθρου κάλλιον παρὰ εἰς βάραθρον, εἰς θύελλαν τοιαύτην ἐγὼ νὰ ῥίψω σὲ καὶ τὴν πατρίδα σου. . . Εἰπέ μοι, πρόσταξόν με, ὀδήγησόν με τί νὰ πράξω ; Ἄλλ' ἐν μὴ λησμονήσης . . . . . μὴ μὲ ἀφήσης ν' ἀποθάνω, πρὶν σὲ ἰδῶ ἅπαξ ἔτι, πρὶν ἐπανίδω τὴν μορφήν ἐκείνου, ὅστις ἦτο δι' ἐμὲ παρήγορος, προστάτης, ἐρωμένης, ἡ μόνη μου χαρὰ, ἡ μόνη μου ἐλπίς . . . τὸ πᾶν ! (κλαίει).

ΠΕΤΡΟΣ.

. . . καὶ ἡ καταστροφὴ σου εἶμαι, κόρη δυστυχῆς, ἐγώ. Πρὶν με συναντήσης εἰς τὸν βίον σου, πρὶν συναντηθῶμεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ἐκεῖνο, τὸ μοιραῖον διὰ σέ, ἦσο εὐδαίμων κόρη, πρώτη τῶν Βενετιδῶν, διαπρέπουσα διὰ τῆς καλλονῆς, τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐφυΐας σου. Ἠράσθης κ' ἔκτοτε κατέστης δυστυχῆς. Τὰ πάντα ἀρνηθεῖσα χάριν ἑνὸς γραικοῦ, ἐχθροῦ τοῦ πείσιμονος πατρὸς σου, εἰς δάκρυα βαπτίζεσαι καὶ μαρτυρίου στέφος περιβάλλεσαι. Καὶ ἡδὴ . . . πρέπει νὰ χωρισθῶμεν, ἂν ὄχι ἰσοβίως, πρέπει ὅμως, ἕως οὔ ἡ θύελλα παρέλθῃ . . . Ἄνάγκη μᾶς πιέζει σιδηρᾶ, Σοφία μου.

ΣΟΦΙΑ.

Νὰ ἐπανέλθω εἰς Χανία, μεταξὺ τῶν

Βενετών, νὰ πέσω εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν ἐποφθαλμιῶντων τὴν χεῖρά μου, τὰ πλούτη τοῦ ἀκάμπτου γέροντος ; . . οὐδέποτε !

ΠΕΤΡΟΣ.

Δύριον ὁ πύργος οὗτος τέφρα γίνεται, δημεύονται ὑπὸ τῆς Πολιτείας τῶν Κρητῶν τὰ πλούσια τιμάρια σας καὶ αἰχμάλωτος εἰς τὸ στρατόπεδόν μας σύρεται ὁ γηραιὸς Μολλίνης. Ἄλλη σωτηρία δὲν ἀπέμεινε εἰ μὴ τοῦ πύργου ἢ παραδόσις καὶ ἡ ὑποταγὴ τοῦ γέροντος πατρός σου. Πέσε εἰς τοὺς πόδας του, ὑπόδειξον τὰς συνεπείας, τὴν θλευρίαν μοῖραν, ἣτις ἐπικρέμαται ἡμῖν, ἀλλέως ἀπωλέσθης, ἀπωλέσθημεν ! Ἄναβολὴν μὴ περιμένη πλέον. Ἀκατάσχετος τῶν γεγονότων ἡ φορὰ. Μίαν ἡμέραν, ὥρας μόνον ἂν βραδύνη, ὦ ! τετέλεσται ! Παράκαιρος θὰ ἦνε ἡ μετάνοια, ἡ συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος, ὁ χωρισμὸς μας ἀλγεινός, ἀπότομος, αἰώνιος !

ΣΟΦΙΑ.

Ὀλίγας ὥρας μόνον ἐπιτρέπετε νὰ ζῶμεν ; . . Ἐὰν οἱ Βενετοὶ ἦνε ἐχθροὶ σας, εἰάν ὁ Σέρ Φρατζέσκος ἦνε ἀδιάλλακτος, ἡ κόρη του τί πταίει ; τί σοι ἐπταίει ; Τί θὰ ὠφελθῆ ἡ Κρήτη ἐκ τὰς ἀπωλείας μου ; ὦ ! διατὶ ἐτετελεστὴν τοῦ ἔργου τῆς καταστροφῆς ἡ Κρήτη σὲ προώρισε, τὸ λατρευτόν μου ὄν πρὸς τιμωρίαν μου. . .

(*Ἀκούεται ἐκ τοῦ βάθους τῆς σπητῆς συριγμός*)

Φύγε, Πέτρε, ἀπωλέσθην, φύγε, προφυλάχθητι, εἰς ἐνέδραν θὰ πέσης. . . ὁ πατήρ μου. . . οἶμοι !

ΠΕΤΡΟΣ.

Θάρρει, Σοφία* πλησίον μου οὐδὲν φοβεῖσαι. Μὴ με χλευάζης λέγουσα νὰ φύγω, νὰ σὲ ἀφήσω μόνην. Ἄλλ' εἰπέ μου πόσοι εἶνε οἱ σωματοφύλακες τοῦ Σέρ Φρατζέσκου ;

ΣΟΦΙΑ.

Οἱ μισθωτοὶ μας ὀπλοφόροι οὔτε ἑκατόν.

ΠΕΤΡΟΣ.

Καιρὸς δὲν εἶνε μάχης, μάλισα πρὸ γυναικὸς λατρευομένης, τῆς Σοφίας μου . . . Μίαν στιγμὴν. . .

(*Βαίνει πρὸς τὸ βάθος τῆς σπητῆς. Εἰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοποθετηθέντων ὀπισθερτῶν δένδρων στρατιωτῶν, βαίνει πρὸς συνάρτησίν του*).

Σαλπίζατε ἄπαξ. Ὅταν δὲ προσέλθωσιν οἱ πρόσκοποι μου, εἰπήτε νὰ περικυκλώσῃσι τὸ μέρος τοῦτο. Ἐὰν συναντηθῶσι μετὰ Βενετῶν, τὴν ρῆξιν ἄς ἀποφύγουν βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ σκότους. Ὅταν ὅμως δις συρίζω, ἐπιπέσατε !

(*Ἐπιστρέφει πρὸς τὴν Σοφίαν. Εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος ἐπιγίνεται κεκαλυμμένος πολυπύχῳ μαδύῳ ὁ Κολλάλιος, ὀπισθεν αὐτοῦ ὁ Φραγκίσκος Μολλίνης καὶ τελευταῖος ὁ Ἀβογάρδος* συνοδεύονται δὲ πάντες οὗτοι ὑπὸ τριῶν ὀπλοφόρων κεκαλυμμένων ἐπ' ἴσης*).

ΠΕΤΡΟΣ.

Τί ἐφοβήθης τόσον ; οὐδεὶς ἐφάνη, πλὴν καὶ ἂν ἔλθῃ, ἔχε εἰς ἐμὲ πεποιθήσιν ; Ἐποφύγω τὴν ροὴν τοῦ αἵματος. Σὺ μὴ λήσης* ἄφες εἰς ἐμὲ τὴν ὑπεράσπισίν σου.

ΣΟΦΙΑ.

Ἄν φόνευσόν μας ἀπὸ τοῦδε, ἀφοῦ ὀλίγας μόνον ὥρας παρεχώρησας* ἐδῶ ἄς λήξῃ τὸ μαρτύριον τῶν συμφορῶν μας καὶ ἄς γίνῃ τάφος μας τὸ μέρος, ἐνθα ὠμόσαμεν τὸν ὄρκον αἰωνίου πίστεως. . . Ἐὰν μετ' ἀπευκταίαν συμπλοκὴν ἐπιζήσης, λάβε ὡς ἐνθύμημα τὰς τελευταίας ταύτας ἐξομολογήσεις μου. (*Τῷ δίδει τινα γράμματα*) Ἄνάγκως ταῦτα εἰς τοὺς Κρήτας καὶ ἂν ἀποθάνω, ἴσως ἐπιτρέψουν νὰ ταφῆ τὸ πτώμα μου, καὶ ἴσως σὲ ἀφήσουν νὰ δακρύσης ἐπὶ τῷ θανάτῳ μου . . . Ἄς χωρισθῶμεν . . . Σπεῦσε. . .

ΠΕΤΡΟΣ (*ἀσπαζόμενος αὐτὴν*).

Σοφία μου ! τὸ ξίφος τοῦτο εἶνε δῶρόν σου. Εἶν' ἐκεῖνο, ὅπερ ἔλαβον ἐκ τῶν χειρῶν σου, ὅταν τοὺς Βενετοὺς ἱππότας ἐνίκησα εἰς τὸ ἵπποδρόμιον. Τὸ φέρω μόνον διὰ τὴν πατρίδα, καὶ διὰ σέ. Δὲν λησμονῶ τὸν ὄρκον, ὃν σοι ὤμωσα . . . Σοφία μου . . . σὺ τρέμεις . . . Πρὸς Θεοῦ ! Σοφία μου !

(*Ἡ Σοφία πίπτει σχεδὸν λειπόθυμος ἐπὶ τῆς ἀγκάλῃς του. Μεσολαβοῦσι στιγμὰς συγκινήσεως, καθ' ἃς οἱ μὲν Βενετοὶ ἀκροποδητὶ πλησιάζουν, τινες δὲ ὀπλοφόροι Κρητὲς δτέρωθεν ἐπίσης ἀκροποδητὶ περικυκλοῦσιν τὸν Πέτρον καὶ τὴν Σοφίαν*).

Ἄν τίς συνδεδεμένους οὕτως δύναται νὰ μᾶς χωρίσῃ ;

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΟΙ **ΑΝΩ**, **ΜΟΛΛΙΝΗΣ**, **ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ**,
ΑΒΟΓΑΡΟΣ.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Τὸ ξίφος τοῦ Μολλίνη!

(*Σπεύδει ὅπως ἐπιπέση κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδὼν περικυκλωθέντα τὸν Πέτρον ὑπὸ Κρητῶν ὀπλοφόρων ὀπισθοχωρεῖ*).

ΠΕΤΡΟΣ (πρὸς τοὺς ὀπλοφόρους του).

Προσέξατε! εἶνε βαθύ τὸ σκότος. Φρουρήσατε τὴν κόρη, ἣν σὰς παραδίδω πρὸς στιγμήν, ἀλλ' ὑπ' εὐθύνην σας.

ΣΟΦΙΑ.

Πέτρε, ποῦ σπεύδεις; εἶνε ὁ πατήρ μου. Πάτερ μου, ὁ Πέτρος εἶνε σωτήρ σου. Ὑποχώρησον· σὲ πολιορκοῦσι Κρήτες ἀναριθμητοί.

ΠΕΤΡΟΣ.

Προκύφατε λοιπόν! τί κρύπτετε τὰ πρόσωπά σας; Δολοφόνοι! τίς ἐξ ἡμῶν ἔπεσεν εἰς ἐνεδραν. Δολίως δὲν φονεύω· εἶμαι Καντανολέος, ὄχι Μολλίνης, εἶμαι Κρής, ὄχι Βενετός· δὲν κρύπτομαι ὑπὸ μανθῶαν, οὔτε βοηθὸν τὸ σκότος θέλω. Φέρετε δάδας, παρατάχθητε ὡς ἄνδρες!

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Δὲν ὑπομένω! Καντανολέος, εἶμαι ὁ Κολλάλτος. Ἦσο ἱππότης ἄλλοτε, σημαιοφόρος τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, εἶμαι ἱππότης σήμερον ὁ φρούραρχος Κολλάλτος.

ΠΕΤΡΟΣ.

Δις ἡ αἰχμὴ τοῦ ξίφους μου ἔστιγματίσει τὰς παρειάς σου. Νὰ σὰς διδάσκω ξιφασκίαν πλέον δὲν ἐπιθυμῶ. Θὰ συναντηθῶμεν καὶ συντόμως. . . αὐριον, ὄχι εἰς τὸ σκότος καὶ ἐδῶ, ἀλλὰ εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς! Ἐτοιμασθῆτε! Εἶσθε αἰχμαλώτοι μου· δύναμαι νὰ σὰς σύρω ὀπισθὲν μου ταύτην τὴν στιγμήν. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (προβαίνει).

Θρασυτής! Ζωηρὸν παιδίον τῆς μιανῆς πᾶν Γραικῶν φυλῆς! . . .

ΣΟΦΙΑ (διακόπτουσα αὐτά).

Πρὸς Θεοῦ! μὴ ἀγνωμόνως φέρεσαι πρὸς ἐκείνον, εἰς ὃν ὀφείλεις, πάτερ, τὴν ζωὴν...

ΠΕΤΡΟΣ.

Εἰς σὲ καὶ μόνον τὴν ὀφείλει, διὰ σὲ καὶ μόνον προθεσμίαν τελευταίαν τῆ παραχω-

ρῶ μέχρι πρώτας. Ἄν δὲν ἦσο εὐ, ὁ Σέρ Φρατζέσκος ἀπὸ ἡμερῶν πολλῶν, ἐπαίτης γέρον, θὰ περιεφέρετο εἰς τὸ στρατόπεδόν μας. Τὰ πρόσωπα μὴ κρύπτετε, καὶ σεῖς, ἐκθράσματα τοῦ Ἁδρία. Ἐπιστρέψατε εἰς τὰ Χανιά· εἰπῆτε εἰς τὸν Δοῦκά σας Συγώνην, εἰς τὸν Δοῦκα, ὄχι τῆς Κρήτης πλέον, ἀλλὰ τῶν Χανίων, ὅτι σὰς ἀφήκα ζῶντας ἵνα τῶ ἀναγγεῖλητε ὅτι οἱ Κρήτες κατ' αὐτῶν ἐπέρχονται δρομαίοι, κύριοι ἀπάσης τῆς Κρήτης. Ἀπομακρύνετε τοὺς δολοφόνους. Ἄν εἰς τὴν ἐλαχίστην δόση ἀφορμὴν συγκρούσεως, εἶσθε ὑπεύθυνοι ὑμεῖς.

(*Βαθμηδὸν ὁ Κολλάλτος καὶ Ἀβογάρδος ὑποχωροῦσι περιστοιχούμενοι ἀπὸ τῶν ὀπλοφόρων τῶν*).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ. (*δεικνὼν τὴν Σοφίαν*.)

Τὴν ἐχίδναν αὐτὴν, ἣν εἰς τοὺς κόλπους ἔθαλπον ὁ γέρον ὁ κρονόληρος, αὐτὴν τὴν ἄπιστον. . . τὴν ἀρηθείσαν καὶ πατέρα καὶ πατριδα καὶ θεοσκίαν, λάβε πλέον μετὰ σοῦ. Ἄς ἔχει τὴν κατάραν μου! Τὸ τέλος τῆς πικρῶν ἅς ἦνε καὶ ἐπώδυνον. . . Τὴν κατάραν μου!

ΣΟΦΙΑ (*κλίρουσα τὸ γόνυ παρ' αὐτῶν*).

ὦ πάτερ, μὴ. . . ἂ! θὰ μετανοήσῃς. . . πικρῶς θὰ κλαύσης ὅταν μάθῃς ὅτι δι' ἐμέ... (*διακόπτεται ὑπὸ λυγμῶν*).

ΠΕΤΡΟΣ.

Σπεῦσε, ὦ γέρον, ἀνεκάλεσον τὴν φοβερὰν ἀράν σου. Εἰς αὐτὴν, εἰς τὰ θερμά της δάκρυα τὴν ὑπαρξίν ὀφείλεις. Αὐτὴ καὶ μόνη νὰ σε σῶσῃ δύναται. Δὲν θέλω, οὐδὲ πρέπει νὰ σοι εἶπω τι πλειότερον· παρὰ τῆς κόρης ταύτης, τοῦ λατρευτοῦ ἀγγέλου, οὐ κτύχησας νὰ ἦσαι ὁ πατήρ, θὰ μάθῃς τὰ πάντα. Ὁ πύργος σου περικυκλοῦται πάντοθεν. Οὐδέν σε σώσει· εἶσαι μεταξὺ πυρῶν· καὶ ἂν τὰς κλειδας δέν μοι πέμψῃς τὴν πρώταν, ἂν δὲν ὑψώσῃς ὡς προπατίδα τὴν Κρητικὴν σημαίαν, ἀπωλέσῃς.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ. (*καθ' ἑαυτόν*.)

ὦ μωροί! Ὁ Βενετός γνωρίζει πολλοὺς τρόπους ἐκδικήσεως.

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἄκομη ἐνδοιάξεις;

ΣΟΦΙΑ.

Πίστευσον, πάτερ. . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σίγα αὐθὰ σκεφθῶ πολὺ ἂν πρέπει νὰ σοὶ δώσω τὸ δίκαιωμα νὰ με ἀποκαλῆς πατέρα! — (Πρὸς τὸν Πέτρον). Καντανολέε δέχομαι τὴν προθεσίαν· εἰς τίνα θ’ ἀναγγείλω τὴν ἀπόφασίν μου.

ΠΕΤΡΟΣ.

Εἰς ἐμέε θὰ ἀναμῆνω ἄγρυπνος μέχρι πρώτας.

(Ὁ Μολλίνης μόλις κρύπτων τὴν ἀγανάκτησίν του, ἀναχωρεῖ δάκνων τὸν δάκτυλον).

Σοφία μου, σε συνοδεύω μέχρι τοῦ πύργου. Ὁ πατήρ σου, ὡς εἰκάζω, ἤρχισε νὰ κάμπτηται. Σὺ μόνη νὰ τὸν πείσης ἥδη δύνασαι. Κατεύνασον τὴν ταραχὴν του. Ἄνδεν παραδοθῆ, ὁ Ὑψιστος ἄς σε διαφυλάξῃ. . . δὲν θὰ μ’ ἐπανίδῃς οὐδαμῶ, οὐδέποτε!

ΣΟΦΙΑ.

Οὐδέποτε; Ἰδοὺ τὸ πρῶτον τραῦμα τὸ θανάσιμον! Ὄ, διατὶ, ἀντὶ τῶν λέξεών σου τούτων δὲν βυθίζεις εἰς τὰ στήθη μου τὸ ξίφος τοῦτο; Εἶνε θάνατος γλυκύτερος.

ΠΕΤΡΟΣ.

Τὸ ξίφος τοῦτο, τὸ μοιραῖον τοῦτο γέρας, προορίζω δι’ ἐμέ, ἂν ἐπιζήσω τῆς Σοφίας, ἥτις μοι τὸ ἔδωκεν εἰς ὄραν νίκης ζηλωτῆς!

ΣΟΦΙΑ.

Ὁ Πέτρε! δὲν ἀντέχω. . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Σπεῦδε! Σοφία, εἶνε στιγμαὶ πολὺτιμοὶ καὶ κρίσιμοι.

(Ἡ Σοφία στηρίζεται ἐπὶ τοῦ βραχιονοῦ τοῦ Πέτρου κλαίουσα. Ἀπέρχονται δὲ συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν ὀπλοφόρων Κρητῶν. Μένει ἐπὶ τίνας στιγμάς κενὴ ἢ σκηρῆ. Μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται περίτρομος ὁ Πέτρος, τύπτων τὴν κεφαλὴν).

ΣΚΗΝΗ Δ’.

ΠΕΠΟΣ (μόνος).

Ἐδῶ εἶνε ποῦ ἔχασα τ’ αὐγὰ καὶ τὰ πασχάλια μου. Οὕτε ἴστο δνειρό μου νὰ τὰ ἔβλεπα! Ἰμποροῦσα νὰ πιστέψω καλλίτερα τὰ παραμύθια ὄλων τῶν γρηῶν παρά πῶς θὰ γενόμεα ἔγῳ, ὁ ψωροπέπος, ὁ κουτοπέπος, ἔγῳ, ἢ αἰτία ὄλων αὐτῶν τῶν συφορῶν! . . . Ἄχ! Ἄχ! ἀπὸ τώρα μοῦ

ἤρθε τεταρταῖος πυρετός. Οὕτε ξέρω πῶς εὑρέθηκα ἔδῳ, οὔτε ξέρω ποῦ νὰ πάω, τί θὰ κάμω, τί θὰ πῶ. (Τύπτει τὴν κεφαλὴν)

Ἄχ! κεφαλὴ με μυαλὸ εἶσαι αὐθ, ἢ κολοκῦθι με λάσπη γεμισμένος. Ἄν εἶχα κουκούτσι μυαλὸ, δὲν θὰ τὰ πάθαινα αὐτά.

Ὅλο τὸ κακὸ ἀπάνω μου θὰ ξεσπάσῃ. Τώρα ποῦ ξέρει ὁ Σερ Φρατζέσκος ὅτι ἐγὼ τὴν ἔφερνα τὴν κυρὰ Σοφοῦλὰ του ἔδῳ, οὔτε οἱ Ἅγιοι Πάντες δὲν με γλυτώνουν ἀπ’ τὰ χέρια του! Ἄχ! ποῦ νὰ τζάκιζα τὸ πόδι καὶ νὰ μὴν ἐρχόμενα. Καλέ, ἴστα καλὰ καθοῦμενα, νὰ ἔρεθῶ τόσῳ Ἰμπερδεμένος καὶ ἴστο ὕστερο ὕστερο, νὰ χάσω τὴ ζωὴ μου, ἀπάνω, σὲ καμμιὰ κρεμάλα! Ἄν ἀπέθαινα ἀπὸ ἀρρώστια, ἴστο διάβολο μιὰ ζωὴ εἶνε αὐτὴ! μὰ νὰ σε καταδικάσουν σὲ κρεμάλα, νὰ γουρλώσουν τὰ Ἰμμάτια σου καὶ νὰ σε τρῶνε ἡ μύγες. . .

καὶ ὄλα αὐτά γιὰ ξέναις ἔννοιαις! . . Ἀντίο πιὰ, κόσμε ἀδικε καὶ ψεύτη, ἀντίο γιὰ μένα, ἀντίο Φρασκῶ μου, ζηλεμένη περδικά μου. . . Ἄχ! ποῦ νὰ ἦνε ἡ καυμένη! θὰ πῆρε τὰ βουναὶ ζητώντάς με τὴ νύκτα!

Ἄ, θὰ με χάσῃ ποῦ θὰ με χάσῃ ἄς πάρῃ ἀπὸ τώρα τὴ κρυάδα της. (Μετὰ στήμην).

Καὶ πῶς θὰ με σκοτώσῃ ὁ γέρο Βενετζάνος; . . Ὁὰ στήσῃ καμμιὰ κρεμάλα, θὰ πῆ νὰ ἑβάλω τὸ κεφαλάκι μου μέσ’ τὴ θηλειά. . . θὰ τραβήξουν τὸ σχοινί. . . τότε θὰ γουρλώσουν τὰ Ἰμμάτια μου ἴσάν τοῦ ἄστακοῦ, θὰ πεταχθῇ ἡ γλῶσσά μου ἴσάν κόκκινο χαβιάρι καὶ ἔπειτα. . . Ἄ Ἀντίο, γιὰ πάντα, κουρουνόμαλε Πέπον θὰ φωνάζουν, ἀἠθελές τα, ἐπαθές τα. . . Ἄ! Ἄ. . . νὰ. . . τραβοῦνε τὸ σχοινί. . . . Σιγά, μωρῆ, Φρασκῶ μου. . . Χριστιανοί. . . βοήθεια!

(Πίπτει κωμικῶς σκοτοδινηῶν, ἐν ᾧ ἐτέρωθεν φθάνει ἡ Φρασκῶ με φανόν εἰς χεῖρας, ἐν ᾧ δὲ ἐρευνᾷ διὰ τοῦ ὀμματος πέριξ, προσπίπτει παρά τὸν χαμαὶ κείμενον Πέπον).

ΣΚΗΝΗ Ε’.

ΠΕΠΟΣ καὶ ΦΡΑΣΚΩ.

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἄ! ἕνας σκοτωμένος. . . ὁ Πέπος!

δυστυχία μου . . . Πέπο μου, Πέπο . . .
Εἶνε ζεστός ἀκόμη . . . Πέπο μου . . .

ΠΕΠΟΣ (καλύπτων τὸ πρόσωπον).

Δὲν εἶμ' ἐγώ, ἀφέντη . . . δὲν φταίω . . .

ΦΡΑΣΚΩ (ὀλοφυρομένη).

ὦ! ὦ! συφορά ποῦ μᾶς ἦρθε . . . Σεληνιασμός τὸν ἐπίασε . . . Πέπο μου, ἀντρούλη μου . . .

ΠΕΠΟΣ.

Ἐσὺ εἶσαι, Φρασκώ μου . . . Εἶδες τὸ σκοινί, ποῦ θά με κρεμάσουνε ; . . . Φρασκώ μου, συχώρα με καὶ ὁ Θεὸς χωρέσει σε . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

*Ἡ κρασί πολὺ ἤπιες, ἢ τὸ δαιμόνιο ἐμπήκε μέσα σου.

ΠΕΠΟΣ.

Τὸ ἴδιο εἶνε, Φρασκώ μου. Ἐτοίμασε κλάψαις καὶ φωναῖς! Ἄπο αὔριον θά ἦσαι ἡ χήρα, ἡ χήρα τοῦ μακαρίτου Πέπου σου!

ΦΡΑΣΚΩ.

Στάσου, στάσου νὰ φέρω ἓνα παπᾶ νὰ σε διαβάσῃ γιὰ νὰ ἔβγῃ τὸ δαιμόνιο . . .

ΠΕΠΟΣ.

*Ἄς με διαβάσῃ. Ἐτσι κ' ἔτσι θ' ἀποθάνω . . . Τά ἔμαθε ὅλα ὁ ἀφέντης καὶ με εἶδε πῶς ἐγὼ τὰ ἔκμα ὅλα, πῶς ἐγὼ ἔφερνα ἐδῶ τὴν κυρὰ Σοφοῦλα . . .

ΦΡΑΣΚΩ (ἐκπεπληγμένη).

Τὸ ἔμαθε ὁ ἀφέντης; Ἄχ! Πέπο, μαχαίριά ποῦ μοῦ ἴδωκες μέσ' τῆ καρδιά . . . Πέπο μου σὲ χάνω . . . Ἐτρελλάθηκα . . . μ' ἐσκότωσες (πίπτει λειπόθυμος).

ΠΕΠΟΣ (ἐγειρόμενος καὶ περιποιούμενος τὴν Φρασκώ).

Καλέ, τί ἔπαθες ; Ἡ κρασί πολὺ ἤπιες ἢ τὸ δαιμόνιο ἐμπήκε μέσα σου. Νὰ φέρω ἓνα παπᾶ νὰ σε διαβάσῃ ; Σήκω, σήκω, νὰ ἴδουμε πῶς θά τὰ μπαλώσωμεν, εἰδὲ ἄλλου νὰ πάρουμε τὸ φύσημά μας.

ΦΡΑΣΚΩ.

Καὶ ποῦ νὰ πάμε; οἱ Βενετζιάνοι θά μᾶς κρεμάσουν, οἱ Κρητικοὶ θά μᾶς σκοτώσουν. Ἄχ! δὲν ἔχει ἄλλη γιαιτριὰ μόνο νὰ τρέξωμεν στὸ πύργο, νὰ πέσωμε ἑστὰ πόδια τοῦ Σέρ Φρατζέσκου καὶ νὰ ζητήσῃς τὸ ἔλεός του. Ἄν δέν σοι χαρίσῃ τὴ ζωὴ, ἀν πάθῃς τίποτε, Πέπο μου, κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ μαζύ σου . . .

ΠΕΠΟΣ.

Ὅχι, Φρασκώ μου, ζῆσε γιὰ νὰ μὲ θάψῃς, γιατί θά με πετάξουνε ἴσάν σκυλί. Ἄν με σκοτώσουν με μπαλτὰ καὶ ἴδις τὸ αἷμά μου νὰ πετιέται ἴσάν τοῦ ἀρνιοῦ, ὅταν τὸ σφάζουνε, ἔλα, Φρασκώ μου, σφούγγισε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰ ροῦχά μου γιὰ νὰ μὴ πάω λερωμένος, σάν φονιάς, ἴστὸν ἄλλο κόσμο. Τότε, πρὶν νὰ βγῇ ἡ ψυχὴ μου, ἔλα καὶ δός μου τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν.

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἄχ! μ' ἐλοίωσες ἀπὸ τώρα ἑστὰ πόδια μου . . . Ἄκόμη δὲν τὸν εἶδαμεν καὶ Γιάννη τὸν ἐβγάλαμεν . . . Πάμε, πάμε, Πέπο . . . σφούγγισε τῆς λάσπαις ἀπὸ ἴπῶ σου.

ΠΕΠΟΣ.

Οὔ, οὔ! ἐδῶ καράβια χάνονται καὶ ἑσύ, βαρκοῦλά μου, ποῦ πᾶς. Ἐγὼ σοῦ λέω γιὰ κρεμάλα καὶ σύ . . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Σοῦ τὰ ἔλεγα ἡ δύστυχη! . . . Ἄς σε κρεμάσουν τώρα μιὰ φορά, γιὰ νὰ σου γίνῃ μάθημα.

ΠΕΠΟΣ.

Πάμε! Καλοῦ κακοῦ, ἔλα Φρασκώ μου, νὰ μοῦ δώσῃς τὸν τελευταῖο ἀσπασμό! (κλαίει καὶ περιπτύσσεται αὐτὴν).

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἄχ! ἐπίσπαστη! ἡ φωνὴ μου (κλαίει καὶ αὐτὴν).

ΠΕΠΟΣ (μοιρολογῶν).

Φρασκώ μου γυναικοῦλά μου. Συγχώρει με καὶ ὁ θεὸς χωρέσει σε! . . . Χήρα μου, Χήρααα! (Ἀπέρχονται μοιρολογοῦντες καὶ ἐτηγχαλισμένοι).

(Μετασκευὴ τῆς σκηνῆς).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Αἰθουσα τοῦ Γ. Καρταρολέου ἐν τῷ Κυβερνεῖο. Ἡ διακόσμησις αὐτῆς ἀπλὴ καὶ ἀπείριστος. Ἐν τῷ μέσῳ τράπεζα μετὰ ἑδρῶν πέριξ. — Εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν βαρόθυμος ὁ Γ. Καρταρολέος, προβαίνει μέχρι τοῦ παραθύρου, βλέπει ἔξω καὶ ἐπανέρχεται πρὸ τῆς τραπέζης. Μεγάλῃ λυχνία φωτίζει τὴν αἰθουσαν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Βαθεῖα νύξ ἀκόμη. Αἰῶν λοιπὸν δλόκληρος ἢ νύξ θὰ ἦνε αὕτη δι' ἐμέ. Καὶ ὅμως εἶνε ἢ κρισιωτέρα τῶν νυκτῶν, ἃς διήλθε ἡ δυστυχής, ἡ μεγαλομάρτυς Κρήτη. Τίς οἶδε τί τεκταίνονται τὴν νύκτα ταύτην! Πρὶν μεσουρανήσῃ ὁ δῦσας ἥλιος τῆς σήμερον, χαροποιὰ τὰ πάντα ἦσαν. Ἡμεῖς πρὸ τῶν Χανίων, κύριοι τῆς ὅλης νήσου, ἠνωμένοι, ἀδελφοὶ δημοουῦντες, ὁ υἱός μου ἐπίδοξος τῆς Κρήτης ἡγεμών. Καὶ ἤδη διηρημένοι, διχουοῦντες πρὸ τοῦ πύργου τῆς Ἀλικιανούσας! — Ὁ χθὲς συγκυβερνήτης, ὁ Μουσούρης σήμερον ἀντίπαλος, ὁ Πατερόπουλος, ἡ δεξιὰ μου αὕτη χεῖρ, μάντις ἀπαισίων, καὶ ὁ υἱός μου, ὁ χθὲς ἔτι λάτρεις τῶν πατρῶων ἐθίμων καὶ ἀρετῶν . . . σήμερον ἔρπει πρὸ τῶν ποδῶν μιᾶς φραγκίσσης, κλίνει τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς τῆς κόρης τοῦ μιαιωτέρου ἡμῶν ἐχθροῦ! (ἔξεγείρεται πλήρης ὀργῆς). Ὡ ἐμπαιγμὸς καὶ χλεύη! Ἄς εὐρίσκετο εἰς νὰ μοι ἔλεγε πῶς ἠδυνάμην νὰ ἐκσπάσω ἐκ τοῦ στήθους τοῦ τὴν τυφλωθεῖσαν καρδίαν του, χωρὶς νὰ φονεύσω τὸν Πέτρον Καντανολέον! Ἄς μοι ἔλεγε πῶς ἠδυνάμην συγχρόνως νὰ τιμωρήσω τὸν ἁμαρτήσαντα Κρήτα καὶ νὰ σώσω τὸν πταίσαντα υἱόν . . . Ἀνέτρεψε λοιπὸν ἡ προδότικη καρδία του, ἐτύφλωσεν τὸν νοῦν του τόσον ὥστε . . . Ὡ! παραληρῶ ματαίως! Ἐν ᾧ ἀγρυπνῶ παλαίων κατὰ τοσοῦτων προαισθήσεων καὶ ὀδύνης μέχρις ἀπογνώσεως, ἐκεῖνος πλέκει ἴσως ἔρωτας τὴν ὥραν ταύτην μετ' ἐκεῖνης, ἣν ὁ δαίμων τῆς πατρίδος ὁ κακὸς ἔστησεν ἐκεῖ . . . Καὶ λέγεται ἀκόμη Κρής; ἀκόμη Ἑλλην λέγεται ὁ εἰς ἡμέρας ἐθνικῶν ἀγώνων καὶ δυστυχῶν τὴν δεξιάν τον δίδων ὄχι εἰς τὸ ξίφος του, ἀλλ' εἰς τὴν κόρην τοῦ μιαιροῦ, τοῦ ἀλλοθρήσκου μας δημίου; . . . Δὲν ἀνατρέφεις πλέον, δυστυχὴς πατρίς, δὲν ἀνατρέφεις υἱοὺς τελείους, μεγαθύμους ἠρωας! Ἐξεφραγκίσθη, ἐκφραγγίζεται ἡ νέα γενεὰ μας καὶ εἰς μάτην ἴσως ἀναθέτομεν εἰς ταύτην τὴν ἀνάστασιν τοῦ δουλωθέντος γένους μας! Καὶ περιμένομεν ἡμεῖς, οἱ γέροντες, οἱ εἰς τὸ αἶμα καὶ τὰς φλόγας βαπτισθέντες, οἱ σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν διεκδικήσαντες τὰς χῶρας τῆς ἑλληνικῆς

φύλης, . . . περιμένομεν οἱ ἐστιγματισμένοι ὑπὸ τῶν πληγῶν, νὰ ἴδωμεν παρὰ τῶν νέων τούτων ἀνιψουμένην τὴν σημαίαν τῶν Γραικῶν, τὸ λάβαρον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον! . . .

(*Μετὰ στιγμὴν διακοπῆς.*)

Οὐαὶ μοι! εἶμαι ὁ πατὴρ ἑνὸς τῶν νέων τούτων, ὁ πατὴρ ἐκείνου, ὅστις θυσιάζεται οὐχὶ ὑπὲρ τῆς Ἁγίας μας Σοφίας, τοῦ πολικοῦ ἀστέρος τῶν Γραικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς Σοφίας Μολλίνου, τῆς . . . Κύψε λοιπὸν, κύψε, πολιά κεφαλὴ τοῦ ὄνειροπόλου γέροντος τῆς Κρήτης! Κύψε πλέον βαρεῖα ἐπὶ τῶν τρεμουσῶν χειρῶν του!

(*Πίπτει ὀλιγοδρανῆς ἐπὶ τῆς ἔδρας, στηρίζων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν κεφαλὴν. Μετὰ στιγμὴν εἰσέρχεται τεταραγμένος εἰς ἄκρον ὁ Πέτρος.*)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ καὶ ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΕΤΡΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Οἴμοι! εἰς ποίας ἔφθασα στιγμὰς! Ἄγρυπνος ὁ γηραιὸς πατὴρ μου ἦτο καὶ τὰς κλειδάς τοῦ μοιραίου πύργου περιέμενε παρ' ἐκείνου, ὅστις πρὸ στιγμῶν ὀλίγων πίστιν αἰώνιαν ὤμνουν εἰς τὴν Βενετίδα κόρην. . . Τίς οἶδεν, μετ' ἀγρυπνίαν καὶ ὀδύνην ὑπὸ τίνων σκέψεων ἢ πολιά του κατεβλήθη κεφαλὴ. Ἄν αἰφνης ἐκ τῆς ἀπογνώσεως, εἰς ἣν κατέπεσεν, ἐξεγερθῆ, ὅποιον βλέμμα σφενδονίσαι κατ' ἐμοῦ; πῶς θά με ἀπολιθώσῃ, ὡς Μεδοῦσης κεφαλῇ! Λοιπὸν σπανίως ἔρχονται μόναι αἱ μεγάλα συμφοραί, αἱ τῆς ψυχῆς μας θύελλαι! ἢ μία προκαλεῖ τὴν ἄλλην, ἕως οὔ μία σὲ καταβάλλει διὰ παντός. Χθὲς παρέστην μάρτυς καὶ αἷτιος ὀλεθρίας ἐρίδος τῶν ἀρχηγῶν τῆς Κρήτης, πρὸ στιγμῶν ὀλίγων μάρτυς φοβερᾶς σκηνῆς ἐν μέσῳ Βενετῶν καὶ ἐρωμένης λατρευτῆς, καὶ νῦν πρὸ τοῦ πατρὸς μου, ὃν τοσοῦτον περιέπλεξα, πρὸ τοῦ Προέδρου, πρὸ τοῦ Κυβερνήτου, οὐ παρέλυσα τὰς ἐνεργείας, ἀπειθήσας πρὸς τὰς ἀποφάσεις του. — Ἄλλὰ ὁ κύβος ἐπὶ τέλους ἃς ῥιφθῆ. Ἐὰν ἐγὼ ὑπῆρξα μόνος αἷτιος τοσοῦτων συμφορῶν, ἀν' πρόσκομμα παρενεβλήθη πρὸς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Κρήτης ἂν, ἐκλείποντος ἐμοῦ τὰ

πάντα εὐδοκούνται, ἰδοὺ τὸ ξίφος, τὸ εἰμαρ-
μένον τοῦτο ἄθλον καὶ ἐνθούμημα, ἰδοὺ (δε-
κνῶν τὸ στήθος) ἡ πεπρωμένη θήκη του,
τὸ στήθος, ἔνθα κλυδωνίζεται τῶν συμφο-
ρῶν ἡ μόνη ἔνοχος, ἡ ἔνοχος καρδία μου!

KANTANOΔΕΟΣ (ἐγχειρούμενος).

Τίς σὺ; — Ὁ Πέτρος! — Μὲ κενὰς τὰς
χεῖρας ἐπανερχεσαι ἐκ τῆς Ἀλικιανοῦς;

PETROS.

Ἔϊνε ἀκόμη νύξ. Ἡ δρισηθεῖσα προθεσμία
λήγει τὴν πρωΐαν. Ἐὰν τὰς κλεῖδας δὲν σοι
φέρω τότε, δὲν θ' ἀναμείνω τὴν ἀπόφασιν
πολεμικοῦ δικαστηρίου. Ὁ ἄ ρίψω πρὸ πο-
δῶν σου ἀντὶ κλειδῶν, τὸ πτώμα μου, τὸ
πτώμα στρατιώτου ἀπειθήσαντος.

KANTANOΔΕΟΣ (αὐστηρῶς).

Νὰ ἀναγγεῖλῃς ἄλλο ἔχεις εἰς τὸν Πρόεδρον;

PETROS.

Οὐχί, ἀλλὰ εἰς τὸν πατέρα μόνον.

KANTANOΔΕΟΣ.

Σήμερον εἶμαι Πρόεδρος τῆς Πολιτείας
τῶν Κρητῶν. Ἐνώπιον τοῦ τίτλου τούτου,
ἕπεναντι τοιοῦτων καθηκόντων λησμονεῖται
ὁ πατήρ. Τὰ ὄψα τείνω εἰς ἀκρόασιν εἰς ὅ,τι
λέγουσιν περὶ τῆς πατρίδος μου. Ἡμᾶς τοὺς
ἄγραμμάτους, τοὺς ἀνθρώπους τῶν προλή-
ψεων, τῶν ἀπρηχαιωμένων ἰδεῶν, ἐδίδαξαν
διὰ πραγμάτων οἱ πατέρες μας ὅτι καὶ γο-
νῶν καὶ υἱῶν καὶ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων
τιμιώτερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ὑπέρτερον ἡ
πατρίς. Αὐτὸ δὲν εἶνε νέαν· εἶναι παλαιὰ
δέα, καθὼς μᾶς εἶπον· Ἄλλ' εἶνε παροι-
μία, παραμύθιον διὰ τὴν νέαν γενεάν!

PETROS.

Πάτερ...

KANTANOΔΕΟΣ.

Μὴ ζῆτει τὸν πατέρα εἰς τὸ Κυβερνεῖον
τῶν Κρητῶν, εἰς τὸν Κυβερνήτην, ὅστις
ἐπεγνωσμένος διὰ τοὺς κινδύνους τῆς πα-
τρίδος...

PETROS.

Ὁλίγας μόνον λέξεις...

KANTANOΔΕΟΣ.

Ἐπαναλέγω· εἰς ἐνώπιον τοῦ Κυβερ-
νήτου αὐριον ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ σου.

PETROS.

Ἄλλ' ὁ υἱός σου Πέτρος...

KANTANOΔΕΟΣ.

Ναί! εἶχαν υἱόν, ἔκ τέκνον προσφιλέ,

ὅπερ ἔβλεπον καὶ ἐγὼ καὶ ἅπανα ἡ Κρήτη
ὡς σέμνωμά της ἕνεκα τῶν ἀρετῶν, ὡς καύ-
χημά της διὰ τὴν ἀνδρείαν του. Ἄλλ' ἐξαι-
ρέτως δι' ἐμὲ τὸ τέκνον τοῦτο, ὁ καλὸς ἐ-
κεῖνος Πέτρος, ἦτο τὸ καλλίστευμα τοῦ οἴ-
κου μου, διάδοχός μου μόνος, μόνη αἰκογέ-
νεια, πολύτιμός μοι ὑπαρξίς ὡς κόρη ὀφθαλ-
μοῦ. Ποῖαν σχέσιν ἔχεις σὺ πρὸς τὸν υἱόν
ἐκεῖνον, πρὸς τὸν Πέτρον μου; Ἄν ἦτο δυ-
νατὸν νὰ ἔβλεπε τὸ τέκνον μου ἐκεῖνο,
σὲ τὸν Κρητὰ καὶ ὑπασπιστήν μου ἐν μέσῳ
Φράγκων, ἔρποντα παρὰ τοὺς πόδας Βενε-
τίδος, γενόμενον κατάσκοπον ἐκείνων καὶ
παραίτιον ἐμφυλίων σπαραγμῶν, εἰς δύο θὰ
διεμέλιζε τὸ σῶμά σου...

PETROS.

(Ἀποθέτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ ξίφος).

Αὐτὸ νὰ ἀναγγεῖλω ἤλθον. Ἄλλὰ, πρὶν
με καταδικάσης ὡς υἱόν σου, ὡς προδότην
στρατιώτην σου, τοὺς τελευταίους λόγους
ἄκουσον...

KANTANOΔΕΟΣ.

Σεβάσθητε, Φραγκορρωμαῖε, τὴν ἄκραν
ταραχὴν μου καὶ συγκίνησιν...

PETROS.

Φραγκορρωμαῖε; ... Σπεύδεις, σπεύδεις,
πάτερ μου, πολύ. Παρ' ἐμοῦ δὲν ἤκουσας
ποτέ τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀλεθροῦ τούτου ἔ-
ρωτος, ὃν ἐγκλημα ὠνόμασες.

KANTANOΔΕΟΣ.

Οὐδὲ ν' ἀκούσω ἤθελον... Ὁ Πέτρος...

PETROS.

Ἄνθρωπος ἦτο· ἂν ἠμάρτησεν, οὐδεὶς ὁ
ἀναμάρτητος. Ἄκουσον καὶ ἔπειτα... ἰδοὺ
τὸ ξίφος· ἐκσπασον τὴν ἔνοχον καρδίαν καὶ
τιμώρησον διὰ πληγῶν μυρίων. — (Ὁ Καρ-
τακόλος κάθηται ἐπὶ τῆς ἔδρας.) — Πρὸ
δύο ἐτῶν — ἐνθυσμῆσαι — ἐπανελθῶν ἐκ
Βενετίας, ἐδέχθη τὸ ἀξίωμα σημασιόφρου
τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος. Μίαν ἡμέραν προε-
κηρύχθη μέγα ἵπποδρόμιον ἐξῶθεν τῶν Κα-
νίων. Ἴπποταὶ τριακόσιοι, οἱ ἐκλεκτότεροι
τῶν ἵπποτῶν μετέσχον τῶν ἀγώνων. Κατ'
ἄρχαιον ἔθιμον τῶν Φράγκων, ἀνεκηρύχθη
μία τῶν τελετῶν ἐκείνων βασιλῆς· τοιαύτη
ἐξελέχθη ἡ Σοφία τοῦ Μολλίου! (Ὁ Κορ-
τακόλος εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος ποιεῖ
σημεῖον ὀργῆς).

Αὐτὴ νὰ στέψῃ ἐμελλε τὸν νικητὴν...

Διηγωνίσθην καὶ ἐγώ. Ὁ μόνος ἦμην Κρήσι καὶ Ἑλλήνι μεταξὺ τοσοῦτων ἵπποτων τῆς Δύσεως. Ἀπειροπληθεῖς καρδαίαι ἔπαλλον ὑπὲρ τῶν φράγκων συναγωνιστῶν, καὶ πέριξ εἰς τὰ ὄρη, κατηφεῖς, περίλυποι οἱ Κρήτες καὶ αἱ Κρήσσαι τὰ βλέμματα προσήλουν μόνον εἰς ἐμέ. . . Συνεκινήθη· ἔθνικὴ φιλοτιμία ἀνεπτέρωσε τὸ θάρρος μου· ἀφηνίασα πλεῖοτερον τῶν ἵππων μου· δι' ἐλιγμῶν, δεκάδα ῥίπτω ἵπποτων, μετ' ἄλλων εἴκοσι τὸ ἄθλον ἡμφισβήτην. Ἔτρεχον οἱ ἵπποι· πάντες ἐκ συγκινήσεως ἀνέστελλον τὴν πνοὴν καὶ δὲν ἤκούοντο εἰμὴ οἱ παλμοὶ μυριαριθμῶν θεατῶν. . . μετὰ στιγμᾶς ὀλίγας φθάνω πρῶτος. . . νικητής! . . . Πάντες ἀνευφήμησαν, βροντώδεις ἐξεργάγησαν χειροκροτήσεις, ἀπὸ δὲ τῶν περίξ γηλόφων ἀνὰ χιλιάδας αἱ Κρήσσαι καὶ οἱ Κρήτες με δάκρυα ἔθνικῆς χαρᾶς ἐκίνουν τὰ μανθάλια, ὡς ἂν ἐπιπτον πυκναὶ νιφάδες χιόνος. Τότε ἡ βασίλισσα τῶν ἀγῶνων, ἐν μέσῳ ἀνευφημιῶν καὶ θριαμβευτικῶν παιάνων, καταβαίνει, καὶ προσφέρουσα τὸ ξίφος τοῦτο μοι λέγει: «Υἱὲ τοῦ περιωνύμου Γέροντος τῆς Κρήτης, εἶθε ἡ νίκη νὰ στέφῃ πάντοτε τοὺς ἀγῶνάς σου.»

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἀγῶνας τοιοῦτους;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἦτο τότε δούλη ἡ πατρίς. Ὅταν ἐξηγέρθῃ, με εἶδες μυριάκις κινδυνεύοντα ὑπὲρ αὐτῆς.— Δὲν ἐτελείεωσα ἀκόμη. Εὐχαριστῶν τὴν βασιλίδαν τῆς τελετῆς, ἔλαβον τὴν χειρὰ τῆς. . . ἀλλ' ὦ ἐκπληξίς! . . . ἠσθάνθη παλλόμενον τὸ στήθος τῆς καὶ συγκεκινημένος ἠσπάσθη τὴν τρέμουσαν χειρὰ τῆς. . . Ἐκτοτε. . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Γονυκλινῆς ἠσπάσθης χεῖρα, ἦν δὲν ἐμύρωσε τὸ μύρον τῆς θρησκείας μας; Κ' ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι τὰ χεῖλη τοῦ ὑπερηφάνου Ἑλληνος υἱοῦ μου δὲν ἠσπάζοντο εἰμὴ τὰς εἰκόνας τῆς ἐκκλησίας, τὰς χεῖρας τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν γονέων του. . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἀπέναντι τοσοῦτον ἀγνοῦ καὶ οὐρανίου ἔρωτος μοι ἀντιτάσσεις, πάτερ σὺ, ὁ μεγαλόφρων τῆς Κρήτης πρύτανης. . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Εἶπέ; τί ἀντιτάσσω; . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Προλήψεις. . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

(ἀναγινασσόμενος ὀργίλος.)

Προλήψεις; . . . Πεπολιτισμένε νεανία! Ἐγνέπαιξας τὸν πατέρα, ἦδη χλευάζεις τὸν ῥιζάρχη σου, τὸν πρύτανη τῆς Κρήτης. . . Εἶσαι λοιπὸν ἐκ τῶν περιφρονούντων τὰ πατρώα ἦθη καὶ τὰς ἀρετάς; Λησμονεῖτε ὅτι αἱ πατροπαράδοτοι αὐταὶ παραδόσεις, ἃς θεωρεῖτε σεῖς προλήψεις, εἶνε ἡ κιβωτὸς, δι' ἧς ἐν μέσῳ κατακλυσμοῦ βαρβάρων καὶ ἐπιδρομῶν ὁ ἔθνομός ἡμῶν ἐσώθη; Προλήψεις! Ποδοπατεῖτε, ῥίπτετε ὡς ἀχρηστον σκευὸς τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μας τὰς πατρώας ἀρετάς, ἀνευ τῶν ὁποίων ἡ φυλὴ ἡμῶν σήμερον θὰ ἐπλανᾶτο ἀνευ κέντρου καὶ σκοποῦ, ἀνευ ἱεραῶς τιμῆς ἰδέας. . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Τῆς κόρης, πάτερ, ἦν ὑβρίζεις, ἡ μήτηρ ἤτο Κρήσσα. . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Τὰς Κρήσσας μὴ χλευάζεις, εἰς ἕσση μοῖραν θέτων με τὴν κόρην τοῦ Βενετοῦ τιμαριούχου, τοῦ ἀρπάσαντος τὰς γαίας μας. . . Νὰ σ' ἐνθυμίω θέλεις τίνων ἔκγονος εἶνα ἡ ἐρωμένη σου; Πρὸ τριῶν αἰῶνων, ὅταν ἐπανεστάτησαν οἱ Φωκάδες καὶ Μελισσηνοὶ ἤξεύρεις τίς ἐξῆλθεν ἀμειλικτος διώκτη των; Ὁ Μάρκος ὁ Μολλίνης! Πρὸ δύο αἰῶνων ὅταν πάλιν ἐπανεστάτησεν ἡ Κρήτη τίς κατέσφαξε τὸν ἀρχηγόν της Ἰωάννη Καλλέργη; Ὁ Δομένικος Μολλίνης! Εἰ ἄλλην ἐπανάστασιν τίς ἐπρόδωκε τοῦ; Ἀρχολέους καὶ Σκορδύλας; Πάλιν εἰς Μολλίνης τίς ἐπὶ τέλους ἔχει εἰς τὴν ὀπλοθήκην του ὡς τρόπαιον τὸ ξίφος τοῦ προπάτορός σου τοῦ Σκορδύλη; Ὁ πατὴρ τῆς ἐρωμένης σου Κλίνε λοιπὸν τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς, εἰάν δὲ ἔχῃς αἷμα Κρητικόν, Καντανολέου αἷμα εἰ τὰς φλέβας σου!

ΠΕΤΡΟΣ.

Εἶπέ μοι τελευταῖον, εἰς τί ἔπταισεν τὸ πλάσμα τοῦτο, ἂν εἰς τὸν κόσμον ἐγεννήθη κόρη Βενετοῦ; . . . Ἀνῆκω εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐγώ, ἀλλὰ ἐδῶ, εἰς τὸ κοχλάζο τοῦτο στήθος ὑπάρχει τί, τὸ ὅποιον δὲν δύ

ναμαι νά καταστείλω. . . Πάτερ! ἀγαπῶ!
Τετέλεσται!

KANTANOΛΕΟΣ. (*δεικνύων τὴν ὀπλοθήκην*).

Ἐκεῖ ὅμως, εἰς τὴν ὀπλοθήκην τοῦ Σεληνιώτου πατρός σου, βλέπεις; ἐκεῖ ὑπάρχει τι, καταστέλλον πάντας τοὺς ἄλλους παλμούς σου. Εἶνε τὸ σχοινίον, — ἀκούεις; — τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἀπηγγονίσθη ὑπὸ τῶν Βενετῶν ὁ πατήρ μου, ὁ πάππος σου, ὁ ἐπαναστατήσας τὴν Κρήτην, καθ' ἃς ἡμέρας ἐπιπτεν μοιραίαν πτώσιν ἢ Κωνσταντινούπολις! . . . Τὸ σχοινίον ἐκεῖνο διατηρεῖται ἀκόμη εἰς τὸν οἶκόν μας, ὡς ἄφωνος ἀλλὰ φοβερά διαμαρτύρησις κατὰ τῶν δυναστῶν μας! . . . Πλησίασον! θά ἀνατριχιάσῃς, θά συγκινηθῇς, ἂν τὸ ἐγγίσῃς, ἴσως περισσότερον, παρ' ὅταν γονυκλινῆς ἀσπάξῃσαι τὴν χεῖρα τῆς κόρης τῶν δημίων μας! . . . Οὔτε αὐτὸ δὲν καταπνίγει τοὺς παλμούς τοιοῦτου ἔρωτος; "ὦ! δι' αὐτὸ ἀπὸ τῆς νέας ἀπληπίσθην γενεᾶς! Οὐαί σοι, ἀτυχῆς πατρίς μου! Κατέπεσε τὸ φρόνημα τὸ ἐθνικόν, τὸ αἶμα καὶ τὰ ἔθιμα ἡμῶν μολύνονται μὲ ὅ,τι ὀθνεῖον ἔφερεν ἢ Δύσις, οἱ Δοῦκες καὶ οἱ κόμητες, οἱ σταυροφθόροι, καὶ τὸ σμῆνος τόσων τυχοδιωκτῶν! Εἶνε προλήψεις αὐταί; Ὁ ἰσκιωρισμένος γέρον τοῦ Σελίνου ἄλλην γλῶσσαν δὲν λαλεῖ!

ΠΕΤΡΟΣ (*παραδίδων τὸ ξίφος*).

Συμπλήρωσον τὸ ἔργον διὰ σπαθισμοῦ. Γλυκύτερον τὸ τραῦμα θά μοι ἦνε . . .

KANTANOΛΕΟΣ.

Ἐχεις αὖριον καιρὸν νά ἀποθάνῃς, ἂν τὴν προσταγὴν, τοῦ πύργου τὴν καταστροφὴν, δὲν ἐκτελέσῃς σὺ πρὸς τιμωρίαν σου. Ἐκλεξον μεταξὺ πατρίδος καὶ ἐνόχου ἔρωτος . . . (*εἰτοιμάζεται ν' ἀπέλθῃ*).

ΠΕΤΡΟΣ.

Πάτερ, ὄρκος φρικτὸς μετὰ τῆς κόρης ταύτης μὲ συνέδεσε διὰ παντός . . .

KANTANOΛΕΟΣ (*ὀργύλως*).

Ἐπίορκε! τί λέγεις; τίνα τῶν δύο ὀρκῶν θά τηρήσῃς; τὸν πρὸς τὴν πατρίδα, ἢ τὴν ἐρωμένην σου; . . . Ἔσο ἀποκεκρηγμένος καὶ ἐπικατάρα . . .

ΠΕΤΡΟΣ (*διακόπτων αὐτὸν καὶ γονυκλινῆς*).

Πρὸς Θεοῦ! (*λαμβάνων τὸ ξίφος πρὸς*

αὐτοκτονίαν). Ἄφες νά ἀποθάνω, σώζων τὴν πατρίδα, πρὶν καταρασθῆς. . . (*Εἰσερχόμενος ὀρμαίως ὁ γέρον Πατερόπουλος, ἀναχαιτίζει τὸν Πέτρον, οὗ ἀρπάζει τὸ ξίφος*).

ΣΚΗΝΗ Η'.

Οἱ ἄνω καὶ ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Καντανολέοι! — Νέας δυστυχίας προκαλεῖτε! Τὴν ὄραν ταύτην, εἰς οἶκον παρακείμενον, προετοιμάζεται τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν ἢ ἔκρηξις! Ὁ Φωτεινὸς ἐνοῦται μετὰ τοῦ Μουσούρη καὶ τοὺς Κρήτας συγκαλοῦσιν εἰς συνέλευσιν καὶ δημιουργίαν νέας Κυβερνήσεως. Καὶ ὑμεῖς . . .! Τὸ σχέδιόν των εἶνε, κυριεύοντες αὐτοὶ τὸν πύργον τοῦ Μολλίνη, νά ἐγκαθιδρῶσασιν ἐκεῖ τὴν νέαν των Κυβέρνησιν! Ὁ αὐτοὺς παρεμποδίσω ὅσον δυνηθῶ, ἀλλ' ἀμφιβάλλω πλέον! . . .

KANTANOΛΕΟΣ.

Ἄμφιβάλλεις; . . . (*πρὸς τὸν Πέτρον*). Σπεῦσον κατὰ τοῦ πύργου, πρὶν οἱ ἄλλοι καταλάβωσιν αὐτόν. Οἱ Σεληνιώται εἶνε μετ' ἐμοῦ. Οἱ Σφακιώται σου τί λέγουν, Πατερόπουλε;

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐὰν διαιρεθῆτε σεῖς, θά προχωρήσω μόνος μὲ τοὺς Σφακιώτας μου τὸν θάνατον εὐρίσκων εἰς τὰ τεῖχη τῶν Χανίων! Μία ἐλπίς μοι μένει, εἰς ἄγγελος σωτῆρ παρουσιάσθη, ἢ Ἐλένη τοῦ Μουσούρη . . . Αὐτὴ γονυκλινῆς, δακρῦσσα εἰς τοῦ πατρός τοὺς πόδας ἐπεσε παρακαλοῦσα, κατευάζουσα αὐτόν. Ἀμνηστικός, φιλόπατρις καὶ ἀληθῶς ἐρώσα, θυσιάζει ἑαυτὴν ὑπὲρ τῆς Κρήτης καὶ ὑπὲρ τοῦ Πέτρου τῆς!

KANTANOΛΕΟΣ. (*Τῷ Πέτρῳ*).

Ἀκούεις, ποίαν κόρην σοὶ προώριζα; Ἡ μὲν Ἐλένη θῦμα ὑπὲρ σοῦ, σὺ δὲ ὑπὲρ τῆς ξένης!

— Συγκυβερνήτα! αὖριον τὸ Κυβερνεῖόν μας θά ἦνε εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀλικιανοῦς. Μεθαύριον εἰς τὰ Χανία! (*ὁ Πατερόπουλος ἀπέρχεται. Ὁ Καντανολέος βλέπει ὀργύλως τὸν Πέτρον, εἰς ἄκραν συγκινησιν, στηρίζοντα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός*).

(*Πίπτει ἐν τάχει ἢ ἀδρακα*).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

*Ἡ ἐν τῇ ἀ. σκηνῇ τῆς Α΄ πράξιως ἀ-
θουσα τοῦ Μολλίνης.*

ΜΟΛΛΙΝΗΣ, ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ, ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ,
ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Δὲν εἴμεθα πλέον ἀσφαλεῖς ἐδῶ. Μετά
τινας ὥρας θὰ περικυκλωθῶμεν ὑπὸ τῶν
Γραικῶν. Ἡ κατ' αὐτῶν στηθεῖσα σαγήνη
θὰ γίνῃ ἴσως τάφος μας, καὶ αὐριον θὰ μεί-
νουν τὰ Χανία ἄνευ τοῦ Φρουράρχου των
καὶ ὁ Δουξ τῆς Κρήτης ἄνευ τοῦ ἀυλάρχου
του.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Τὸ βλέπω· θὰ συλληφθῶμεν ὡς γυναί-
κες εἰς τὴν Ἀλικιανοῦν.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Παραιτηθῆτε λοιπὸν τῆς ἐνόπλου ἀντι-
στάσεως ἀπὸ τοῦ πύργου τούτου. Μετα-
βάλλωμεν σχέδιον. Ἄς προσποιηθῇ ὁ Σέρ-
Φρατζέσκος ὅτι ὑποτάσσεται, ὅτι παραδί-
δεται εἰς τοὺς Καντανολέους. Ἡ προσποι-
τῆ ὑποταγὴ ἀνοίγει μέγα στάδιον εἰς δό-
λους καὶ καταστροφάς.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Συμφωνεῖτε εἰς τοῦτο; Γράφω πάραυτα
εἰς τοὺς Καντανολέους ὅτι παραδίδομαι,
ὕψων τὴν κρητικὴν σημαίαν ἐπὶ τοῦ πύρ-
γου μου. Μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἂν με ἰδῆτε
ἐνδυόμενον στολὴν Κρητὸς, τὸ φρόνημα, ἢ
καρδία, ἢ ψυχὴ μου μένει ἢ αὐτή. Οἱ με-
τεμφιεσμένοι δὲν παύουν ὄντες οἱ αὐτοί.
Ὁ χαρακτήρ δὲν μεταβάλλεται διὰ τῶν
ἐνδυμάτων· ὑποκρύπτεται μόνον δι' αὐτῶν.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Ἴνα σε πιστεύσωσιν δὲν ἀρκεῖ μόνον ἂν
παραδώσης τὸν πύργον σου. Οἱ πολλὰ πα-
θόντες γίνονται δύσπιστοι.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἄρκει νὰ εἰσέλθω ὡς φίλος εἰς τοὺς οἴ-
κους τῶν Κρητῶν. Ἀνύποπτος ἐκείθεν σχε-
διάζω τὴν παγίδα, δι' ἣς θὰ δυνηθῶμεν ν'
ἀποπνίξωμεν αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ πύργου τού-
του. Σεῖς σπεύσατε ἀμέσως εἰς Χανία, ἐ-
νόσω εἶνε σκότος. Διαδόσατε πλαστῶς ἐκεῖ
ὅτι ὑπέπεσα εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Βενε-
τῶν, ὅτι μὲ προέγραψεν ἡ Βενετία ὡς συ-
νενοοούμενον μετὰ τῶν Κρητῶν.

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ.

Ὅ,τι σοι εἶπουν, πράξε.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Προσποιηθῆτι ὅτι δέχῃσαι πάσας τὰς
προτάσεις.

ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ.

Καὶ τὴν θρησκείαν ἂν σοι εἶπουν νὰ ἄλ-
λάξῃς, δέχθητι. Ὁ σκοπὸς ἄς ἐπιτύχῃ
περὶ τῶν μέσων, ὅσῳ καὶ ἂν εἶνε εὐτελεῆ,
μὴ φρόντιζε.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σύμφωνος! Ἔως οὗ ἐτοιμασθῶσιν τὸ
πρὸς ἀναχώρησίν σας, ἀφήσατέ με μόνον
μετὰ τῆς Σοφίας. Ἐπανερχόμενοι μετὰ
στιγμὰς ὀλίγας λαλήσατε ἐνώπιόν της δυ-
σμενῶς κατ' ἐμοῦ ὡς ὑπόπτου Βενετοῦ.
Πρέπει νὰ πείσωμεν τὴν κόρην ὅτι ἀληθῶς
παραδίδομαι. . . .

(Ἀκούσας βηματισμοὺς, ποιεῖ νεῦμα αὐ-
τοῖς ν' ἀποχωρήσωσιν. Ὁ Μολλίνης ἀθή-
ται σύννους ἐπὶ ἔδρας. Μετὰ στιγμὴν εἰ-
σέρχεται ἡ Σοφία).

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ καὶ ΣΟΦΙΑ.

ΣΟΦΙΑ.

Πρὶν μὲ ζητήσης φθάνω μόνη. Ἐάν με
κρίνης ἔνοχον πάθους ἀξιοτιμωρήτου, εἶσαι
πατὴρ καὶ πράξε ὅ,τι θέλεις, ὅ,τι δύνασαι.
Πλὴν σκέψαι· οὔτε δικαιούσαι, οὔτε δύνα-
σαι νὰ ἐπιβάλῃς θέλησιν καὶ ἐπὶ τῆς καρ-
δίας μου. Φέρω τὸ ὄνομά σου· δύνασαι νὰ
με στερήσης τούτου. Μὲ τρέφεις εἰς τὸν
οἶκόν σου, μὴ μοι δώσης πλέον ἄρτον. Ἡ
σκέπη τοῦ οἴκου σου μὲ ἐπισκέπει, κλείσε
μοι τὴν θύραν του. Εἶσαι πατὴρ ἐμοῦ καὶ
κύριος τοῦ πύργου τούτου· πράξε ὅ,τι δύ-

νασαι, ἀλλ' ὄχι ἐπὶ τῆς καρδίας μου· εἶμαι αὐτῆς κυρία· ἀλλ' ὄχι! οὔτε ταύτης· αὕτη ἔχει ἰδίαν θέλησιν καὶ δύναμιν, εἰς ἄλλον παρεδόθη.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πάντοτε ἡ ἰδία· οὐτ' ἐρύθημα ἐπὶ τῆς παρειᾶς σου . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἐρύθημα ; Διατί ; διότι τὸ καλλίτερον τῆς Κρήτης τέκνον ἀγαπῶ ; Μήπως φέρει στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου του ; Ἐπνίξε κανένα εἰς τὴν Γέφυραν τῶν Στεναγμῶν ; ἔδηλητηρίασεν οἰκογενείας ; ἤρπασε τὰς γαίας ἄλλων, τὸν ἄρτον ἀπὸ στόματος πτωχῶν ; εἶνε Κρῆς· δὲν εἶνε εἰλωσ, οὔτε ἄπατρις· ἐπανεστάτησεν ὑπὲρ πατρίδος· εἶνε τοῦτο ἔγκλημα ; Ἠγάπησε τὴν κόρην σου· εἶνε τοῦτο μυσαρὸν ; οὔτως ἀνταμείβεις ἐκεῖνον, ὅστις ἀπεθέωσε τὸ πλάσμα σου τὸ μόνον, τὴν μόνην θυγατέρα σου ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἐπαυσεσ ; δὲν ἔχεις πλέον ἄλλα ;

ΣΟΦΙΑ.

Ἐχω ἀκόμη τοῦτο· ἀπὸ σήμερον, ἐὰν μ' ἀφήσης εἰς τὸν οἶκόν σου, τὴν θύραν μου, τὰ ὄτα μου θὰ κλείσω πρὸς τοὺς ὀλεθρίους φίλους σου, πρὸς τοὺς ξενιζομένους Βενετούς, οἵτινες ὡς ὄργανόν των σὲ ἐξέλεξαν. Εἰς μόνος δύναται ν' ἀναδειχθῇ σωτὴρ σου· ἐκεῖνος ὅστις μέχρι τοῦδε σ' ἔσωσεν· ὁ Καντανολέος.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἦρχισα πειθόμενος, Σοφία, περὶ τούτου.

ΣΟΦΙΑ.

Ἄν δὲν διατάζης πλέον, ἀπαλλάχθητι ταχέως τῆς λυκοφιλίας των. Ἡ ὥρα εἶνε εὐκαιρος. Ἐντὸς στιγμῶν ὀλίγων ἢ τὸν πύργον παραδίδεις εἰς τοὺς Κρήτας, ἢ θὰ πέσης θῦμα ἀντιστάσεως ματαίας πλέον.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σοφία μου· εἶνε πειστικοὶ οἱ λόγοι σου.

ΣΟΦΙΑ.

Διστάζεις ἔτι ; Ἐκεῖνοι εἶνε Βενετοί, ἐλθόντες χθὲς εἰς Κρήτην· αὔριον θὰ φύγωσιν· ἀλλ' οἱ Μολλίται ἐγεννήθησαν εἰς Κρήτην· ἐδῶ οἱ πρόγονοί σου, πάτερ, ἀναπαύονται. Τώρα, εἰς τὸ γῆρας σου, θὰ ἐγκαταλείψης διὰ παντὸς τοὺς τάφους τῶν προγόνων σου ; Καὶ μόνος, μόνος εἰς τὴν

Βενετίαν θὰ ἀπέλθης ; Ἐμὲ μὴ πλέον περιμένης πέραν τῆς Ἀλικιανοῦς. Δι' ἐμὲ δὲ κόσμος ὅλος συγκεντροῦται ὅπου μένει, ὅπου ἀναπνέει ὁ λατρευτός, ὁ ἐκλεκτός μου . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Κόρη μου . . . ἰδοῦ ! ἀποφασίζω ! παραδίδομαι !

ΣΟΦΙΑ.

Πάτερ μου, ἐσώθης, ἐσώθημεν. Ἰπὸ τὴν σκέπην τῆς σημαίας τῶν Κρητῶν θὰ εὐρωμεν ἀνάπαυσιν, ἀσφάλειαν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πρὶν ὑποστῶ τὴν πεισίν των, τὴν πολιορκίαν των, θὰ ἀναγγεῖλω εἰς τοὺς Κρήτας ὅτι παραδίδομαι . . . καὶ ὅτι πλέον... Λάβε τὴν γραφίδα, γράψε σὺ πρὸς τὸν Καντανολέον τὸν Πρόεδρόν των· ἐγὼ ἑλληνικὰ δὲν γράφω, καθὼς σὺ, οὔτε ἡ χεὶρ μου δύναται νὰ γράψῃ ἐκ τῆς συγκινήσεως.

(Ἡ Σοφία γράφει καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Μολλίτη).

Γενναϊότατε Ραιτούρη τῶν Κρητῶν.

«Εἰς τοὺς Βενετούς κατέστην ὑποπτος καὶ μισητός. Ἀρνηθεὶς νὰ ἀποσυρθῶ εἰς τὰ Χανία μετ' αὐτῶν καὶ νὰ διανείμω ἔπαντα τὰ πλοῦτή μου εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Δουκὸς διὰ τὰς δαπάνας τοῦ πολέμου, ἀπεκνήρυχθην ὑπ' αὐτῶν. Πρῶτη ἀπεστάτησεν ἡ κόρη μου, ἡ προσφιλεῖς Σοφία μου. Ἀπαρνηθεῖσα τὴν βενετικὴν ἐθνότητα, ζητεῖ νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς Κρήσσα τὴν καρδίαν καὶ τοὺς πόθους. Εἶμαι γέρον, ἄξιος τῆς συμπαθείας τῶν γενναίων ἀρχηγῶν τῆς Κρητικῆς πολιτείας. Ὁ πύργος μου ἀνήκει εἰς τὴν ἐλευθέραν Κρήτην· παραδίδομαι μεθ' ὅλων μου τῶν τιμαρίων, ἅτινα κληροδοτῶ, εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς Κρήτης.»

ΣΟΦΙΑ (ἀσπαζομένη τὴν χεῖρά του).

Πάτερ, με κατέστησας εὐδαίμονα.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δός μοι νὰ ὑπογράψω.

(Ἐν ᾧ ὑπογράφει, εἰσέρχονται οἱ Κολλάτος, Ἀβογάρδος καὶ Δὸν Πλάτσιδος προσποιούμενοι ἐκπληξιν καὶ ἀπορίαν).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΚΟΛΛΑΔΤΟΣ, ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ
καὶ ΔΟΝ ΠΛΑΤΣΙΔΟΣ).

ΚΟΛΛΑΔΤΟΣ. (τῷ Ἀβογάρδῳ).

Δέν με ἐπιστεύτεε ; Ἴδου, ὁ Σέρ Φρα-
τζέσκο εἰς γραπτὰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν
ἀποστατῶν!

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Σέρ Φρατζέσκε, εἴμεθα μάρτυρες αὐτό-
πται τοῦ ἐγκλήματός σου. Ἀπὸ σήμερον
θὰ διαγραφῆς ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐγενῶν
κ' εὐπατριδῶν τῆς Βενετίας.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πρὸς Βενετὸν δὲν ὀμιλεῖτε πλέον· ἐπὶ
τοῦ πύργου, ὅστις σᾶς ἐξένιζεν μέχρι τῆς
ῥαρας ταύτης, δὲν κυματίζει ἡ Βενετικὴ ση-
μαία πλέον. Τὸ σκότος δύναται ἀκόμη νὰ
σας σώσῃ.

ΚΟΛΛΑΔΤΟΣ.

Εἶνε προδοσία τοῦτο. Ἄν ἦσαι γνήσιος
Βενετός . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (διακόπτων αὐτόν).

Δέν ἐγεννήθην εἰς τὴν Βενετιαν· οὔτε θ'
ἀποθάνω ἐκεῖ. Τὰ ὅσα μου θέλω ν' ἀνα-
παυθῶσιν εἰς ἐλευθέραν γῆν, πλησίον τῶν
προγόνων μου.

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Ἡ κεφαλή σου, γέρον δυστυχῆ, προγρά-
φεται.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Καθὼς αἱ εἰδικαί σας ὑπὸ τῶν Κρητῶν.
(Ἐν ᾧ ἡ Σοφία διπλώνει καὶ σφραγι-
ζει τὴν ἐπιστολήν, οἱ Βενετοὶ ἀπέρχονται,
συνεγγρούμενοι διὰ νευμάτων μετὰ τοῦ
Μολλίνη, ὅστις τοτε συνιστᾷ σιωπὴν διὰ
τοῦ δακτύλου ἐπὶ τῶν χειλέων).

ΣΟΦΙΑ.

Ἐφυγαν ; . . . Ἀνέπνευσα !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δός μοι τὸ γράμμα· τὸ ἀποστέλλω πά-
ραυτα. Ὅταν ἐξημερώσῃ μεταβαίνομεν εἰς
τὸ στρατόπεδόν των.

ΣΟΦΙΑ (καθ' ἑαυτήν).

ᾠ ! θὰ τὸν ἐπανίδω ! Εὐτυχία μου !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἐλθὲ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ τῆς ἀναχωρή-
σεως . . .

(Ἀναχωροῦσιν· εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν)

γὴν δειλῶς ὁ Πέπος· μετ' αὐτὸν ἐξ ἀν-
τιθέτου παρασκηνίου ἡ Φρασκῶ).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΠΕΠΟΣ καὶ ΦΡΑΣΚΩ.

ΠΕΠΟΣ.

Μωρὲ, πῶς δὲν ἐπνίγηκα μέσ' τὰ χαν-
δάκια. Δὲς κατάστασι ! ἔγεινα σάν βρεγ-
μένη κόττα. (Τινάζων τὰ ἐνδύματά του).
Τί βγαίνει μ' αὐτά ; ἐδῶ θὰ χάσω τὸ πε-
ταί μου κ' ἐγὼ συλλογίζομαι τὰ ρούχα. Μὲ
τί μούτρα νὰ δῶ τὸν αὐθέντη μου, μὲ τί
στόμα νὰ τοῦ ζητήσω ἔλεος. . .

ΦΡΑΣΚΩ.

Πέπο ! τὴν γλυττώσαμε. Νὰ πᾶς ν' ἀ-
νάψῃς μιὰ λαμπάδα ἔς τὸν Ἅγιο ποῦ σ' ἐ-
γλύττωσ' ἀπ' τὴ κρεμάλα. Ἡ κυρὰ Σοφοῦ-
λα τὰ ἔφτιασε.

ΠΕΠΟΣ.

Μωρὲ, τί ἔφτιασε ; Ἄλλα πάλιν καμῶ-
ματα ;

ΦΡΑΣΚΩ.

Ἀκόμη δὲν μυρίστηκες τίποτε ; Πέρνομε
τὰ παπούτζια στὸ χέρι καὶ τὸ φύσημά μας
ἀλλοῦ. Θὰ γίνωμεν ὅλοι ἐδῶ μέσα κρητι-
κοὶ, ἀνάρται καὶ ἡμεῖς. Δὲν ἄκουσες τί ἔ-
γραψε ἔς τοὺς Κρητικούς ὁ Σέρ Φρατζέσκο ;
Ζητεῖ νὰ γίνῃ φίλος των.

ΠΕΠΟΣ.

Νὰ τὸ δῶ καὶ νὰ μὴ τὸ πιστέψω.

ΦΡΑΣΚΩ.

Καλέ, τί τρέμεις ἔτσι ; ἀπὸ τὸ φόβο ἢ
ἀπὸ τὸ κρύο ; Πᾶμε νὰ σὲ στεγνώσω· θὰ
μου κριώσῃς.

ΠΕΠΟΣ.

Ἄγπαγε ὀπίσω μου, Σατανά ! Ἐγὼ κλαίω
τὴ μοίρα μου καὶ σύ . . . οὔτε συλλογίζε-
σαι πῶς αὔριο θὰ ἦσαι ἡ χήρα τοῦ Πέπου
σου, ἡ χήρα μου. Ἀγκαλά, Πέπουσ βρίσκεις
ὅσους θέλεις. Ἄν χαθῶ, θὰ χάσ' ἡ Βενε-
τιὰ βελόνι !

ΦΡΑΣΚΩ.

Πάλι τὰ ἴδια ; Ἄχ ! δὲν ἤθελα τίποτε
ἄλλο παρὰ νὰ γίνω γιὰ λίγο καιρὸ χήρα
καὶ νὰ ἔβλεπεσ ἔπειτα πῶς θὰ ἐμετάνοι-
νες γι' αὐτὸ ποῦ μοῦ λέγεις τώρα. Βρχε-
σαι νὰ δοκιμάσῃς ;

ΠΕΠΟΣ.

Αἶ . . . κάποιος μᾶς φωνάζει, θαρρῶ . . .
ΦΡΑΣΚΩ.

Ἐτοιμασάις γιὰ φευγάλα. Δὲν ἔς τό ἴπα;
Ἄφινόμε ἔγερὰ ἔς τὸ πύργω. Ἡ ἀρχοντοῦλα
τὰ ἔκαμε μέλι καὶ γάλα. Μέσ' τὴν ἀνεμο-
ζάλη οὐτ' ἐσυλλογίστικαν τὸν Πέπο καὶ τῆς
μεσιτείας του . . . Πᾶμε!

ΠΕΠΟΣ (σταυροκοπούμενος).

αΜέγας εἶσαι, Κύριε!

(Ἀπέρχονται. Μετασκευὴ τῆς σκηνῆς.)

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Δωμάτιον ἐν τῷ αἰκῷ τοῦ Μουσούρη,
φωτισόμενον ὑπὸ μεγάλης λυχνίας ἐμπρο-
σθεν εἰκότος τῆς Παραγίας.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ καὶ ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Λοιπὸν τί ἀπεφάσισας;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Νὰ ρίψωμεν τὸν κύβον, νὰ προβῶμεν εἰς
τὴν ἄλωσιν τοῦ πύργου καὶ ἐγκαθιδρόντες
ἐκεῖ τὴν νέαν μας Κυβέρνησιν, ν' ἀποκη-
ρῶμεν τοὺς Καντανολέους. Εἶμαι πλέον
ἀδιάλλακτος. Βλέπεις ἐκεῖ (δεικνύει διὰ
τῆς θύρας). Ἐν τέκνον εἶχον, τὴν Ἐλένην,
προσφιλεστέραν κόρης ὀφθαλμοῦ καὶ μοι
ἐπλήγωσαν αὐτὴν οὐχὶ εἰς τὴν καρδίαν μό-
νον, εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῆς. Πρὶν μεταβῆ
ὁ ἄστατος ἐκεῖνος νεανίας εἰς τὴν Βενε-
τίαν, ἦναψε πυρὰν μεγάλην εἰς τὸ στῆθός
τῆς. Ἐνόμιζεν ὅτι ἐσβέσθη ἐκ τῆς ἀπου-
σίας του καὶ μοι τὴν ἀπέκρυπτεν ἄλλ' ὅτε
ἐπανῆλθεν ἀνερρίπισθη καὶ . . . Ἰδοὺ ἔρω
τος προσβεβλημένου θῦμα κεῖται. Δὲν ὤφε-
λοῦσι πλέον αἱ πατρικαὶ μου συμβουλαὶ
τὸν ἀγαπᾶ ὅσον οὐδέποτε.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἄν τὸν φονεύσης, δι' αὐτὴν χειρότερον.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Νὰ τὸν φονεύσω; Ἄπρόσεξον, μοι εἶπε
χθὲς, μίαν ἀν ἐγγίσσης τρίχα του, μίαν
πληγὴν μοι δίδεις. Τί ἔπταισεν ὁ Πέτρος,
ἀν ἐγὼ ἠγάπησα πλείοτερον αὐτόν; Κ' ἐ-
κεῖνος μὲ ἠγάπα πρὶν συναντήσῃ τὴν ὥραίαν
μου ἀντίζηλον. Ὁ ἔρωσ μου ἦτο πολὺ ἄ-
θῶος τὸν ἀπογοήτευσεν καὶ τότε, τότε μοι

τὸν ἤρπασεν ἐκείνη, ἥτις ἦτο ἀνταξία νύμ-
φῃ τοιοῦτου ἡγεμόνος τῶν Κρητῶν.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἐγεμόνος τῶν Κρητῶν; . . . Ἰδοὺ λοι-
πὸν! οἱ πταίοντες εἴμεθα ἡμεῖς, ἡμεῖς, οἵ-
τινες τὸν νέον αὐτὸν ἀνυψώσαμεν καὶ εἰς
τοιαύτας ἀξιώσεις ἀφορμὴν ἐδώκαμεν. Ἐ-
γεμὼν ἐπίδοξος ἐκεῖνος; καὶ ἡμεῖς; ἀκόλου-
θοι πειθίνοι τοῦ ἀγερώχου νεανίου; Βλέ-
πεις ποῦ ἄγει ἡ ὑπερβολὴ τῆς μετριοφρο-
σύνης σου καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως τοῦ γέ-
ροντος Πατεροπούλου; Ἡ μετριοφροσύνη δὲν
εἶνε πάντοτε καὶ ἀρετὴ. Οἱ δειλοὶ, οἱ συ-
ναισθανόμενοι ἀδυναμίαν, οἱ ἀνεχόμενοι τὴν
ὑψωσιν τῶν ἄλλων νομίζουσι ὅτι εἶνε με-
τριόφρονες κ' ἐνάρετοι πολῖται! Ἄλλ' ὁ συ-
ναισθανόμενος τὴν δυνάμιν του, ἔχων εὐ-
σταθὲς τὸ φρόνημα δὲν πίπτει ὅπως γίνῃ
γέφυρα, βαθμὶς πρὸς ὑψωσιν τῶν ἄλλων.
Διὰ τοιοῦτους ἐναρέτους ἄρχοντας εἶνε ἀνοι-
κταὶ αἱ θύραι τῶν μοναστηρίων. Τὸ στά-
διον τῶν ἀξιούντων τὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ κη-
δεμονίαν θέλει ἄνδρας, βέκτας, παλαιστάς.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Οἱ λόγοι σου ποῦ τείνουσι, Φωτεινέ;

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Εἰς τοῦτο ν' ἀνακηρυχθῆς σὺ τῆς Κρή-
της ἡγεμὼν ἀντὶ τοῦ ἐπιδόξου νεανίου,
ὅστις δὲν ἐγήρασεν ἐν μέσῳ μαρτυρίων, ὅ-
πως σὺ. Ἐχέγγυα πλείοτερα θὰ εὔρη ἢ πα-
τρί, τόσοι ριζάρχη, τόσοι λευκανθεῖσαι
κεφαλαὶ εἰς τὸν ἀπειρον ἐκεῖνον νεανίαν,
ὅστις ἀξιοὶ νὰ γίνῃ ἡγεμὼν; Καὶ θὰ ἀμαυ-
ρωθῶσι πρὸ αὐτοῦ τοσοῦτοι οἴκοι ἐνδοξοὶ
καὶ σεβαστοὶ, τοσοῦτοι γόνοι οἰκογενειῶν,
ὡς οἱ τῶν Φωκάδων, τῶν Μελισσηνῶν, τῶν
Κομνηνῶν;

(Ἐπιφαινεται ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας
ὁ Πατεροπούλος.)

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Μὴ μὲ κλονίζης, Φωτεινέ, πλείοτερον
τὴν στιγμὴν ταύτην μίαν ἔτι προτροπὴν ἀρ-
κεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν Μουσούρη ἀϊτίον
μεγάλων ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Λυποῦμαι
τὴν πατρίδα σπáιρει πρὸ ἡμῶν αἰμοστα-
γῆς ἢ Κρήτη. Ἐὰν προσθέσωμεν εἰς τὰ δει-
νά της ἐμφυλίους σπαραγμούς, οἱ Βενετοί,
ὡς κόρακες θὰ ἐπιπέσουν πλέον κατ' αὐ-
τῆς, ὡς ἐπὶ πτώματος.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (προβαίτων.)

Τοιαύτην γλώσσαν ὁ Μουσούρης πρέπει νὰ λαλῆ. Ἡ ἀρετὴ ἢ δόξα τῶν ἀρίστων πολιτῶν δὲν εἶνε, στρατηγέ μου, τ' ἀξιώματα, οἱ τίτλοι κ' ἢ ἐπίδειξις. Ὅστις ποθεὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος τὴν ὠφελεῖ, ἂν ἦνε νέος διὰ τῶν ἀγῶνων του, ἂν ἦνε γέρον διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν συμβουλῶν. Ἄφες τὸν Μουσούρην σύμβουλον, συγκυβερνήτην μόνον. Τίς σήμερον, εἰς τοὺς κινδύνους τῆς πατρίδος, θὰ μεταβάλῃ τὸ ξίφος εἰς ὄργανον ἀδελφοκτονίας; Ἡμεῖς ἀνάγκην ἔχομεν οὐχὶ τῶν τίτλων καὶ στεμμάτων, ἀλλὰ κυβερνητῶν σωφρόνων καὶ πατριωτῶν. Ἡμεῖς πατρίδα μόνον θέλομεν μεγάλην καὶ ἐλευθέραν· ἡγεμῶν αὐτῆς θὰ ἦνε ὄχι ὁ ἀπλῶς κρατῶν εἰς χεῖρας σκῆπτρον, ἀλλ' ὁ κερδίζων τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ διὰ γενναίων ἔργων, ὁ ἀποκαθιστάμενος τὸ γόητρον καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ ἔθνους.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Τοιοῦτοι δὲν ἀναδεικνύονται βεβαίως οἱ Κανταολέοι.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Εὐρὸ τὸ στάδιον δι' ὅλους εἶνε. Ἡ ἀμιλλα ἰδοῦ! ἀλλὰ προσέξατε· μεγίστη ἢ εὐθύνη· ἡμεῖς παραχωροῦμεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀρχηγίαν. Συλλογισθῆτε ἑμῶς· ἐάν, ἡνωμένοι τῆς πατρίδος οἱ πρῶτοι εἰς κυβέρνησιν κοινήν δὲν ἠλευθέρωσαν ἀκόμη ταύτην, διηρημένοι καὶ ἀντιζήλοι οὐδὲν θὰ κατορθώσωμεν καὶ θὰ δειχθῶμεν ἄξιοι τῆς τύχης μας.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Λοιπὸν προτείνεις συνδιαλλαγὴν διὰ τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν;

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Καὶ μήπως ταπεινοῦμαι ἐγὼ ὁ γέρον Σφακιώτης ὑποχωρῶν πρὸ τοῦ Κανταολέου; Εἶμαι καὶ θὰ ἦμαι πάντοτε, εἴτε ἀρχηγός των, εἴτε συμπολεμιστής, ὁ Πατερόπουλος. Τὰς ἐπιδείξεις καὶ τοὺς τίτλους διατηροῦσιν οἱ παταγαθοῦντες μόνον· τοὺς ἐπιζητοῦσι μόνον οἱ ἀνώνυμοι.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἡ μετριοφροσύνη αὕτη καὶ ἡ ἀνοχὴ ἔδωκαν τὸ θάρρος εἰς τὸν Πέτρον νὰ ἀπειθῆ εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως. Ἰδοῦ! ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς Ἀλικιανοῦς κυματίζει ἀκό-

μη ἢ λατινικὴ σημαία. Ἐλθέ. (Βλέπει διὰ τοῦ παραθύρου.) Τί βλέπω; οἱ πέριξ λόγοι ἐπλημμύρησαν Κρητῶν. . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (πλησιάζων πρὸς τὸ παράθυρον.)

Στενωῶς ἐπολιόρχησε τὸν πύργον ὁ Κανταολέος.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Πλὴν δὲν ἀκούω θόρυβον πολέμου. . . Ἀλλὰ προσέξατε· δὲν διακρίνω ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων Βενετικὴν σημαίαν.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (ἐπ' ὕψους.)

Ἰδοῦ ὑψοῦται ἤδη μία· δὲν φαίνεται βενετικὴ· τὸ χρῶμα εἶνε ἄλλο. . . εἶνε. . .

ΦΩΤΕΙΝΟΣ (βλέπων ἐπισταμένως.)
Κρητικὴ!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Κρητικὴ; Λοιπὸν ὁ πύργος παρεδόθη; **ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.**

Ἐσώθημεν· τὸ πρόσκομμα κατέπεσεν. (εἰσέρχεται ἐσπυσμένως καὶ λυαίκομος ἡ Ἐλένη.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΕΛΕΝΗ.

ΕΛΕΝΗ (τῷ Μουσούρη).

Ἄν θέλῃς νὰ με σώσης ἄφες με νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰ Ἀποκόρωνα ἀμέσως. Στιγμὴν δὲν μένω πλέον. Ἰδὲ ἀπὸ τοῦ παραθύρου· ἀπεσταλμένοι φθάνουσι τοῦ Βενετοῦ Μολλίνη, ὅστις παραδίδεται μετὰ τῆς θυγατρὸς του. Ἐδῶ μὴ με ἀφήσης· ἡ συνάντησις μετὰ τῆς ἀντιζήλου μου. . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἡσύχει, κόρη δυστυχῆς. Ἐδῶ βεβαίως δὲν θὰ μείνωμεν, ἀλλ' οὐτ' ἐκεῖνοι πλέον. **Τ' ἀπεφάσισα!**

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἀπεφάσισης; Μουσούρη, εἰς οὐδὲν αἰ παρακλήσεις μου; Καὶ τώρα ὅτ' ἐξέλειπε τὸ σκάνδαλον. . .

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Σοὶ ἀπαντῶ ἐγὼ ἀντὶ τοῦ δυστυχοῦς πατρός. Δὲν ἀνεχόμεθα τὴν συγκέντρωσιν τῆς δόξης, τῆς ἰσχύος πάσης εἰς τὸν Κανταολέον, πολὺ δὲ περισσώτερον εἰς τὸν υἱὸν του.

ΕΛΕΝΗ.

Πάτερ, μίαν λέξιν μόνον. Πρὸς θεοῦ, σὲ ἱκετεύω, πρὶν τὴν τελευταίαν εἶπες λέξιν εἰς τὸν Πατερόπουλον, δὸς μοι ἀκράσιν στιγμῶν ὀλίγων. Εἶσαι εἰς τὴν Κρήτην χρήσιμος· πατὴρ δὲν εἶσαι μόνον τῆς Ἑλένης. Εἰς στιγμὰς κινδύνων τῆς πατρίδος φοβερῶν, λησμόνησον ὅτ' εἶσαι καὶ πατὴρ μου. Ὅταν τὸ μέγα ἔργον τελειώσῃτε, ἔλθε εἰς π' Ἀποκόρωνα· ἐκεῖ θὰ μ' εὕρῃς ἤσυχον, προσευχομένην ὑπὲρ σοῦ καὶ τῆς πατρίδος μας. Μὴ ἐντεινῆς τὴν περιπλοκὴν, τὴν ῥῆξιν τὴν ἐμφύλιον. Ἐὰν ὁ Πέτρος πλέον δέν με ἀγαπᾷ, δέν με μισεῖ ἀκόμη. Μὴ τὸν ἀναγκάσῃς νά με μισήσῃ· ἡ ὀδύνη θὰ ἦνε πικροτέρα. ὦ! μὴ, πάτερ, μὴ διστάζῃς· δὸς τὴν χεῖρα εἰς διαλλαγὴν. Ἐκεῖνος δέν θὰ μ' ἐπανίδῃ· εἰς τὰ Ἀποκόρωνα θὰ ζήσω πλέον ἄνευ ἀξιώσεων ἐπὶ τοῦ Πέτρου· θὰ ζήσω, θ' ἀποθάνω κόρη τοῦ Μουσούρη· μοι ἀρκεῖ. ὦ! μὴ λυπῆσαι· μὴ με ἀναλύς εἰς δάκρυα... (Ὁ Μουσούρης συγκινηθεὶς πλπτει ἀδρανῆς ἐπὶ ἔδρα· ἡ Ἑλένη γονυκλιγῆς παρ' αὐτῷ).—Σεῖς, δέν με βοηθεῖτε εἰς τὰς παρακλήσεις μου, σὺ πρὸ πάντων, γέρον σεβαστέ; (τῷ Πατεροπούλῳ). Σπεύσατε, εἰπῆτε εἰς τὸν Πρόεδρον Καντανολέον ὅτι ὁ Μουσούρης, ὅτι τῆς Ἑλένης ὁ πατὴρ δέν τρέφει πλέον μῖσος κατ' αὐτοῦ, ὅτι τὴν ἐκδίκησίν του σβύνει εἰς τὰ δάκρυα τῆς κόρης του, εἰπῆτε ὅτι ὁ Μουσούρης, χάριν τῆς Κρήτης, δέν μνησικακεῖ, εἰπῆτε...

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (ἐγχειρόμενος).

Τί λέγεις; ποῖος σοὶ ἐπέτρεψε νά λέγῃς ταῦτα;

ΕΛΕΝΗ.

Συγχώρησόν μοι, συγχώρησον τὴν δυστυχὴ Ἑλένην σου, ἥτις δέν θέλει νά σε ἴδῃ πίπτοντα ἀδόξως εἰς πόλεμον ἐμφύλιον. Ἐὰν ὁ Πέτρος πέσῃ ὑπὸ σοῦ νεκρὸς, ποία τύψις συνειδήσεως; Ἐγὼ θὰ ἦμαι ἡ αἰτία, κατ' ἐμοῦ ἡ Κρήτη πᾶσα θὰ ἐξεγερθῇ, βλέπουσα νεκρὸν τὸν ἥρωά της, πτώμα τὸ σέμνωμά της, τὴν ἐλπίδα της.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἑλένη μου, ἡ σὺ παραλαεῖς, ἡ ἐγὼ κακῶς ἀκούω. — Πατερόπουλε, ἂν ἀναμένης νά ἀκούσῃς τὴν ἀπόφασίν μου, μάθε ὅτι ὁ Μουσούρης δέν συνδιαλάσσεται διὰ τῆς τα-

πεινώσεως. Ἄν ὁ Μολλίνης ἔπεσεν νεκρὸς ἢ ἔφυγε καὶ οἱ Καντανολεοὶ θέλωσι διαλλαγὴν, ὁ Μουσούρης θὰ εὐρίσκειται ἐδῶ. Πλειότερα δέν λέγω.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ Φωτεινός;

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ὁ Μουσούρης ἀπήντησε καὶ δι' ἐμέ. Τοῦτο προσθέτω μόνον, τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἀλικιανοῦς θὰ παραδώσουν εἰς ἐμέ. Στρατηγὸς τῆς Κρήτης δέν εἶνε ὁ Καντανολέος· εἶνε Πρόεδρος ἀπλοῦς διὰ τὴν ἡλικίαν μόνον.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (ἀναχωρῶν).

Οἴμοι, ἀπηλπίσθην! Εἶσθε ἀδιάλλακτοι!

ΕΛΕΝΗ.

Μὴ μᾶς ἀφήσῃς μόνους, γέρον σεβαστέ... Ἀπῆλθε!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Διάταξον, Φωτεινέ, τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὀπλιτῶν μας. Οὐδεὶς γνωρίζει πῶς θὰ εὐρεθῶμεν σήμερον.

(Παρακολουθοῦσα μέχρι τῆς θύρας αὐτοὺς ἀπερχομένους ἡ

ΕΛΕΝΗ.

Πάτερ! — Πρὸς θεοῦ, κατεύνασον τὴν ταραχήν του, στρατηγέ· σὲ ἱκετεύω. Ἄν πταίω, ἂν τῷ ἔπταισα ἐγὼ, ὡς με δικάσῃ ὁ Θεός. (Μόνη, βλέπουσα ἀπὸ τοῦ παραθύρου.) Ἴδού! ἐκεῖνοι· πλησιάζουν. Ποῦ νά κρυφθῶ, νά μὴ τοὺς ἴδω, νά μὴ ἀκούσω τίποτε ἐξ ὧν θὰ συμβῶσιν. Οἴμοι! δυστυχής! (Ἀπέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Ἡ αἶθουσα τοῦ Κυβερνήτου τῶν Κρητῶν. Ὁ Πέτρος ἀνησυχῶς παρατηρῶν διὰ τοῦ παραθύρου ἔξωθεν.

ΠΕΤΡΟΣ.

Δέν ἀπατῶμαι πλέον· ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς Ἀλικιανοῦς φαίνεται κυματίζουσα ἡ κρητικὴ σημαία. Ἡ πέτρα λοιπὸν ἤρθη τοῦ σκανδάλου· ἔπεσεν ἡ λατινικὴ σημαία ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων, καὶ ὁμως δέν γνωρίζω τί ἀπέγειναν οἱ κάτοικοι τοῦ πύργου, ἡ κόρη τῶν ὄνειρων μου! Ὁ ἔρως τῆς σφοδρῆς, ἀκαταμάχητος μὲ ἔφερεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου· παρ'

ὀλίγον ἐγενόμην ἀρνησαίπατρις καὶ πρόξενος μεγάλων συμφορῶν. Ἴδού! ὁ πύργος εἶνε κτῆμα τῶν Κρητῶν καὶ ἡ Σοφία . . . ἴσως ταύτην τὴν στιγμήν ἀπάγεται εἰς τὰ Χανία ἐπὶ βδελυρᾶς ἀγκάλῃς! Κ' ἐγώ . . . ἐδῶ ἀκόμη μένω ὡς δεσμώτης· λησμονῶ τὸν ὄρκον, ὃν ἀκόμη χθές ἐν συγκινήσει ἱερᾷ τῇ ἐπανάλαβον. Ὁχι! δὲν μένω· εἶνε ἀνανδρον. Ἄν ὁ πλεονέκτης ἐραστής τῶν θησαυρῶν τῆς ὀμισητὸς αὐτάρχεις μοι τὴν ἤρπασεν, ἂν διὰ τῶν φιλημάτων τοῦ ἐμόλυνε τὴν χειρὰ τῆς, τετέλεστα! Ὁ βίος τοῦ Καντανολέου λήγει ἄδοξος διὰ δολοφονίας καὶ αὐτοκτονίας . . .

(*Εἰσέρχεται ὁ Καντανολέος ἀγαπῶν ἄσπικτον ἐπιστολὴν.*)

ΣΚΗΝΗ Η΄.

ΠΕΤΡΟΣ καὶ ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ (*καθ' ἑαυτὸν.*)

Καὶ εἰς ἐμὲ ἀκόμη τρυφερὰ αἰσθήματα προτείνουν; Ἄπορῶ, μὰ τὸν Θεόν, πῶς ἄνδρες γράφουσι τοιαῦτα.—Τεταραγμένοι εἶσαι, Πέτρε; Κάθῃσαι· ἔχω νὰ σ' ἐρωτήσω τι. Εἶπέ μοι, διατὶ τὸ ξίφος τοῦτο φέρεις; Ἐάν ὡς κόσμημα ἵνα τὸ σύρῃς εἰς τοὺς δρόμους, τὰ βουνὰ τῆς Κρήτης δρόμους λιθοστρώτους εἰσέτι δὲν ἀπέκτησαν. Ἐπάνελθε εἰς Βενετίαν· τὸ ξίφος σύρων ἐπὶ τῶν ὁδῶν θὰ προκαλῆς τὴν προσοχὴν παρθένων, αἵτινες ἐλκύονται ἀπὸ τὸν ἦχον τοῦτον.

ΠΕΤΡΟΣ.

Πρὸς τί ταῦτα;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Μὴ βιάζεσαι σὺ, ὁ φίλος τῶν ἀναβολῶν· ἀνέβαλες ἐπὶ ἡμέρας τὴν καταστροφὴν τοῦ πύργου καὶ τώρα . . . Ἄν σήμερον ἡ μακαρίτις μήτηρ σου ἀκόμη ἔζη, ἤξεύρεις εἰς τί δίλημμα θὰ ἔθετον αὐτὴν, ἔάν σε ἐπεδείκνυον; Ὁ τὴν ἡρώτων ἂν τὸ βρέφος ὃ περ ἐβαπτίσαμεν καὶ Πέτρον ὠνομάσαμεν ἦτο θῆλυ ἢ ἄρρεν. Ἐννοεῖς; Ὁ τὴν ἡρώτων, διατὶ δὲν τὸ ἐνέδουσε γυναικεῖα ἐνδύματα, ἀλλὰ μ' ἀφῆκε νὰ τῷ ἐμπιστευθῶ καὶ ξίφος, ὅπερ εἰς τὴν θήκην ἐσχωρίασε.

ΠΕΤΡΟΣ.

Πάτερ, μὲ ὑβρίζεις.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Δὲν σε ὠνόμασα γυναῖκα· τοῦτο μόνον σ' ἐρωτῶ· δύναμαι νὰ σ' ὠνομάσω ἄνδρα, ἀφοῦ ἀδυναμίαν καὶ δειλίαν ἔχεις γυναικός;

ΠΕΤΡΟΣ.

Δειλίαν γυναικός;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐν σοὶ ἀνέθεσεν ἡ πολιτεία τῶν Κρητῶν, τὴν ἄλωσιν ἐνὸς μεμονωμένου πύργου. Ὑπεσχέθης, ἀλλ' ἀνέβαλες· ἀφῆκες νὰ σε στιγματίσωσιν ὡς ἀνανδρον. Σοὶ εἶπον νὰ ἐκπλύνῃς τὴν μομφήν. Ἐπείθησας· ἡ εὐκαιρία ἀπωλέσθη πλέον διὰ σέ. Ὁ κύριος τοῦ πύργου ἐκουσίως παραδίδεται. Σταύρωσε τὰς χεῖρας τώρα καὶ περίμενε νὰ δοξασθῇς διὰ τοῦ ἔρωτος!

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἐάν ἡ μήτηρ ἔζη, ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσῃς ὄχι ὅτι πρὶν μοι ἔλεγες, ἀλλ' ἔάν ἔτεξε τὸ τέκνον ἄνευ καρδίας. Ποίαν ἀπάντησιν θὰ εἶδιεν;

(*Μακρόθεν ζητωκραυγαί: «Ζήτω ὁ Ραιτούρης.» Ἐπανέρχεται ὁ Πατερόπουλος.*)

ΣΚΗΝΗ Θ΄.

Οἱ ἄνω καὶ ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἡ συνοδία τοῦ Μολλίνῃ ἐφθασεν, ἐπλησίασεν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐως οὗ ἀναβῆ ἑνταῦθα, ἀνάγνω τὰ γράμματά του. Δωρεῖται εἰς τοὺς Κρήτας τὰ τιμαρῖά του, πάντας αὐτοῦ τοὺς θησαυροὺς καὶ ἐπιζητεῖ τὴν προστασίαν μου. Ἄνάγκη διὰ τοῦτο νὰ κληθῶσι πάντα οἱ κυβερνηταὶ πάντες. Ὁ Μουσούρης ἐπιμένει εἰς τὴν ἀποχώρησιν;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἐάν ἐκλείψῃ ἐντελῶς τὸ σκάνδαλον, ἐλπίζω εἰς τὴν συμφιλίωσιν. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ διαταχθῇ ὑπὸ φρουρὰν ν' ἀπέλθῃ εἰς Σφακία καὶ εἰς τὸ ἀπώτερον χωρίον ὡς αἰχμάλωτος.

ΠΕΤΡΟΣ.

Αἰχμάλωτος δὲν εἶνε ὁ παραδιδόμενος καὶ εἰς τοὺς Κρήτας τ' ἀγαθὰ αὐτοῦ δωρούμενος. Οἱ Κρήτες εἶνε μεγαλόψυχοι· τοὺς παραδιδόμενους οὕτω δὲν τιμωροῦσιν ὡς δεσμώτας.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ (αὐστηρῶς.)

Εἶσαι ἀπλοῦς ὑπασπιστής μου καὶ χιλιάρχος. Τὴν θέσιν μὴ λησμόνει, εἰς ἣν σ' ἔταξεν ἡ Πολιτεία. Δικαίωμα δὲν ἔχεις νὰ λαλῆς ἐδῶ· καθῆκον μόνον νὰ ἀπέλθης ὅπου σὲ προστάσσω. Πρὸς τὰ Χανία· ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς κατάλαβε τὰς πρώτας θέσεις πρὸς πολιορκίαν των.

ΠΕΤΡΟΣ.

Μίαν στιγμήν ἀκόμη, μίαν λέξιν καὶ ἡ προσταγή μοι φαίνεται ματαία· εἶνε τὸ καθῆκόν μου, νὰ σπεύσω πρῶτος, εἶνε ἡ φιλοδοξία μου νὰ πέσω ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων μαχόμενος ὑπὲρ ἐλευθερίας. Δὲν θὰ ἐπιστρέψω πλέον· προαίσθησις μὲ πείθει ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμήν διὰ παντὸς ἀποχωρίζομαι ἡμῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς ὑμῶν ὑπάρχει δι' ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ κόσμου ἓν ἀκόμη προσφιλές . . . καὶ θέλω, βαίνων πρὸς τὸν βέβαιόν μου θάνατον, νὰ ἀποχαιρετίσω, ἀπαξ ἔτι νὰ ἰδῶ, ἓν νὰ τείνω βλέμμα πρὸς τὴν κόρην ἣν ἡγάπησα. Μὴ με ἀφήσης ν' ἀποθάνω πρὶν βεβαιωθῶ ὅτι ἐσώθη, ὅτι θὰ σωθῆ. Ἐάν πεισθῶ, τὸ βῆμά μου θὰ ἦνε ἀσφαλέστερον, τὸ θάρρος μεγαλείτερον, ὁ θάνατος γλυκύτερος.

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Μίαν στιγμήν ζητεῖς καὶ μόνην ; Ἔστω !

ΠΕΤΡΟΣ (ἀνησυχῶς.)

Μοι ἀρκεῖ ! (Μετὰ στιγμήν κάθηται σὺντρος.)

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (εἰς Καντανολέω.)

Πολλάκις μία στιγμήν γεννᾷ πλειότερα παρ' ὅσα χρόνος βραδυκίνητος. — Σπεύσε, κάλεσον ἐγκαίρως τὸν Μουσοῦρην καὶ τὸν Φωτεινόν.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἄναμεινάτέ με· (ἀπέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ Ι.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ καὶ ΠΕΤΡΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὡ εὐκαιρία ! μὲ ἀφίνει μόνον μετ' αὐτοῦ καὶ εἰς στιγμήν τοιαύτην ! Ἄς πειραθῶ μὲ ὄλην τὴν ὑπολειπομένην δύναμιν τῆς ἡλικίας νὰ διασώσω, νὰ ἀποσπάσω ἐκ τοῦ ὀλεθρίου ἔρωτος τὸ ἐκλεκτότερον τῆς Κρήτης τέκνον. — Πέτρε . . . Συγγνώμην σὲ ἐτάραξα.

ΠΕΤΡΟΣ.

Συγγνώμην παρ' ἐμοῦ ὁ Πατερόπουλος ;
ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Σέβομαι τὴν ταραχὴν σου. Δὲν εἶνε μόνον τὸ γῆρας σεβαστόν· καὶ σεῖς οἱ νέοι, οἱ πολλὰ παθόντες, οἱ ἐγκρύπτοντες ὑπὸ τὴν μαύρην κόμην μελανὰς φροντίδας, εἰσθε σεβαστοί, ὡς οἱ λευκότριχες. Γνωρίζω πόσον πάσχει ἡ καρδία σου, μαντεύω ποῖαι κεραυνώδεις συγκινήσεις θὰ προκύψουν ἐκ τῆς συναντήσεως μετὰ τῆς ἐρωμένης· ἀλλὰ δὲν λησμονῶ, οὐδὲ νὰ λησμονήσης πρέπει ταύτην τὴν στιγμήν ὅτ' εἶσαι Κρής, Καντανολέος, στρατιώτης. Πρόσεχε, μὴ, ἐνδίδων εἰς τὴν καρδίαν, ταπεινώσης τὸ φρόνημά σου, τῆς οἰκογενείας σου τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀποστολήν. Τὸ οἰκόσημόν σας παριστᾷ ὀρθοστατοῦντα λέοντα, ἐστεμμένον διὰ στέμματος βυζαντινοῦ· οἱ φέροντες ὀνόματα καὶ σύμβολα τοιαύτα, ἱστορίαν ὄλην ἐθνικῶν μαρτυριῶν, ἔχουσι ὑποχρεώσεις ἀνωτέρας τῶν κοινῶν παθῶν καὶ αἰσθημάτων. Λησμόνησον τὴν κόρην τοῦ τιμαριούχου Βενετοῦ. Ἐάν ἡγάπας μίαν Κρήσσαν, μίαν βυζαντινὴν ἡγεμονίδα, μίαν Κομνηνήν, ὁ ἀρραβῶν σου θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς, δι' ἅπασαν τὴν Κρήτην ἐθνικὴ πανήγυρις, ὡς σύμβολον, ὡς οἰωνὸς τῆς ἐνότητος τῶν πόθων τῆς φυλῆς ἡμῶν.

ΠΕΤΡΟΣ.

Νὰ λησμονήσω λέγεις ; . . . Κάθησαι, γέρον, καὶ εἰπέ μοι—εἶσαι πολύπειρος καὶ συνετός—δίδαξέ μοι πῶς θὰ δυνηθῶ ἀδαιρέτως ν' ἀγαπῶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν κόρην ταύτην, ἀλλὰ νὰ ἦμαι μόνον Κρής . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Δὲν εἶσαι Κρής ἀπλοῦς. Ὅταν παιδα, μείρακα ἀκόμη σε ἐβλέπομεν, σκιρτῶντα

εἰς τὰ ὄρη καὶ μὲ ξίφος παίζοντα, φαιδρῶν, ἐνθουσιῶντές σε ἐπεδεικνύομεν εἰς τοὺς ἐχθρούς μας, λέγοντες: αἰδοῦ ἢ θάλλουσα ἑλπίς μας, ὁ υἱὸς τοῦ γέροντος Καντανολέου.» Καὶ ὅταν σε ἀπεστείλαμεν νὰ διδαχθῆς, ἠλπίζομεν νὰ ἐπανέλθῃς ἔπειτα . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Πῶς ἀντηχοῦν οἱ λόγοι οὗτοι ἐν ἐμοί.—
Εἶπέ, οἱ λόγοι σου ποῦ τείνουν;

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Νὰ ἀποπνίξῃς εἰς τὰ στήθη τοὺς δλεθρίους ἔρωτάς σου πρὸς τὴν φράγκισσαν, τὴν κόρην τοῦ μοχθηροῦ τιμαριούχου, ὅστις ἐθησαύρισεν ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ λαοῦ. Ἄν σεῖς, οἱ ἀρίστοι τῶν νέων, νοθεύετε τὸν ἐθνισμόν μας διὰ σχέσεων τοιούτων, ποῖον διὰ τὸν λαὸν ἀφίνετε παράδειγμα; Οὕτω καταπίπτει τὸ ἐθνικόν μας φρόνημα, τὰ ἔθιμα, ἡ γλῶσσα, τὰ αἰσθήματα, τὰ πάντα ἀλλοιοῦνται κ' ἐφραγκίζονται. Πλὴν τότε, ποῖαν πατρίδα θὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἐπεροχομένους; Μίγμα γραικύλων, ἀλλοφύλλων, εἰς ὧν τὰς φλέβας δὲν θὰ ῥέῃ. . .

ΠΕΤΡΟΣ.

(Ἀκούσας βηματισμούς, διακόπτει αὐτόν).

εἰς μάτην . . . εἶνε ἀδύνατον . . . ἔφθασαν . . . Θεέ! (Εἰσέρχεται ὁ Καντανολέος).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

Οἱ ἄνω καὶ ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἔφθασαν!

ΠΕΤΡΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Εἶνε κ' ἐκεῖνη!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ δὲ Μουσούρης καὶ ὁ Φωτεινός;

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐμήνυσα νὰ ἔλθουν. (Πρὸς τὸν Πέτρον ἐν ἄκρα ταραχῇ εὐρισκόμενον). Μεῖνον. εἶνε ἡ στιγμή, ἦν μοι ἐζήτησας, ἡ μόνη, ἦν σοι παρεχώρησα. Ἦκουσας; ἡ μία καὶ ἡ μόνη!

(Εἰσέρχεται ὁ Μολλίνης πελιδνός, φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ παράσημα αὐτοῦ, ἔπεται ἡ Σοφία συγκεκλιμένη. Δύο παῖ-

δες ἐπὶ προσκεφαλαίων φέρουσι τὰς κλεῖδας τοῦ πύργου καὶ τὴν σημαίαν (ἄνευ τοῦ ἰσοῦ). Ἦ σκηνὴ πληροῦται Κρητῶν ὀπλοφόρων καὶ ἀξιωματικῶν).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

Οἱ ἄνω καὶ ΜΟΛΛΙΝΗΣ, ΣΟΦΙΑ,
ΚΡΗΤΕΣ κλπ.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (τῷ Καντανολέῳ).

Πρόεδρε τῆς Πολιτείας τῶν Κρητῶν (λαμβάνει ἀπὸ τῶν παιδῶν τὰς κλεῖδας καὶ τὴν σημαίαν). Ἴδου αἱ κλεῖδες καὶ ἡ σημαία τοῦ πύργου τῆς Ἀλικιανοῦς. Ἴδου εἰς Βενετὸς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου, εἰς δυστυχῆς πατὴρ μετὰ τοῦ τέκνου του ἔτοιμος νὰ ὑποστῇ ὅ,τι ἀποφασίσῃς. Παράδος ἡμᾶς εἰς τὴν δικαίαν ὀργὴν τῶν στρατιωτῶν σου.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Φραγκίσκε Μολλίνη! ἐὰν δὲν ἐσεβόμην τὸ γῆρας σου ἤθελον σὲ τιμωρῆσαι ἀληθῶς, ὅχι ὡς Βενετόν, ὅχι ὡς πατέρα τῆς κόρης, ἥτις διήρσεν εἰς δύο ἐχθρικά στρατόπεδα τοὺς Κρητάς, ἀλλ' ὡς ὑβρίζοντά με ταύτην τὴν στιγμήν. Ἐκ τῶν ἰδίων κρίνων τὰ ἀλλότρια ἐνόμισας τὸν οἶκόν μου φωλεᾶν δολοφόνων; Ἐνόμισας ὅτι ὁ Καντανολέος δύναται νὰ φονεύσῃ γυναῖκα καὶ γέροντας ἀόπλους ἐρχομένους εἰς τὸν οἶκόν του καὶ παραδιδόμενους; Σὲ τιμωρῶ συγχωρῶν τὴν τόλμην σου ταύτην. Εἶσαι ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ οἴκου μου καὶ τῆς Πολιτείας, ἀρκεῖ νὰ ὠμόσῃς ὅτι εἰλικρινῶς παραδίδεις.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Εἶνε ἀνάγκη ὄρκου; Ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτὸν θὰ διςπιστήσῃς, ἀπόστειλόν με εἰς ἐρημον καλύβην μετὰ τῆς δυσμοίρου ταύτης κόρης· τάξε φρουροὺς, ἀλύσεις καὶ φύλακας . . . ἀρκεῖ νὰ με σώσῃς ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀχαρίστων συμπατριωτῶν μου, ἀφ' ὧν ἀπεκηρύχθην πλέον. Πιστεύσατέ με! ἀπὸ σήμερον οἱ Βενετοὶ πλείοτερον μισοῦσιν ἐμὲ, ἢ πάντα Κρητά.

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ:

Ποῖα αἰνίγματα ἀκούω; Λάλει καθαρῶτερον.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Μετὰ τὴν στρατοπέδευσιν ὑμῶν ἐνταῦθα, μὴ παραδώσας εἰς τοὺς Βενετούς τὸν πύργον μου, κατέστην ὑποπτος. Ἄρνηθεις νὰ μεταβῶ εἰς τὰ Χανιά, διεβλήθην ὡς συνεννοημένος μεθ' ὑμῶν.

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Τί σε ἠνάγκασε νὰ μένης εἰς Ἄλικιανοῦν;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἡ κόρη αὐτῆ, ἡ αἰτία τῶσων συμφορῶν τοῦ οἴκου μου.—Χθὲς ἀνεγνώσθη εἰς τὰ Χανιά τὸ δουρικὸν διάταγμα, δι' οὗ ἡ κεφαλὴ μου προεγράφη καὶ ἐδημεύθησαν τὰ φέουδά μου. Σήμερον, προγεγραμμένοι ὑπ' αὐτοῦ, φοβούμενος εἰς πᾶν μου βῆμα τὸ δολοφόνον ἐγχειρίδιον ἢ δηλητήριον τῶν Βενετῶν, προὔτιμησα νὰ ζητήσω ἄσυλον παρὰ τῶν μεγαθύμων Κρητῶν. Δέν με πιστεύετε; Παραλάβετε εἰς τὰς γαίας μου, διανείματέ τας εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς Κρήτης καὶ ἀρῆτέ μοι τὸν μόνον θησαυρόν μου, τὴν Σοφίαν μου, ἥτις τώρα, εἰς τὰ γηρατειά μου, μ' ἐδίδασκε ν' ἀγαπῶ τὴν Κρήτην περισσότερον τῆς Βενετίας, καὶ προσεπάθει τώρα, εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου μου, νὰ μεταβάλῃ τὴν καρδίαν μου εἰς Ἑλληνος καρδίαν. (Δακρύει).

ΣΟΦΙΑ.

Πάτερ, σύνελθε· εἴμεθα εἰς ξένον οἶκον· μὴ ταράττομεν τοὺς κυρίους μας, ἀρκεῖ ὅτι μᾶς χαρίζουν τὴν ζωὴν.—Ἄρχων τῆς Κρήτης, συμπληρῶ τὰ τοῦ πατρός μου. Εἶνε γέρον, συγχωρήσατέ τον. Εἴμεθα εὐγνώμονες, διότι μᾶς ἐδέχθητε ὑπὸ τὴν προστασίαν σας. Ὅμνῶ ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ γηραιοῦ πατρός μου, ὃν κατέστησα τοσοῦτον δυστυχῆ, ὅτ' εἶμαι Κρήσσα καὶ ἐγώ, ἐθήλασα τὸ γάλα τῆς μητρός μου τῆς Σκορδύλη, ἐξελληνίσθην ἀναπνέουσα ἐνταῦθα, τὴν γλωσσάν σας λαλοῦσα, ἀγαπήσασα ἐκεῖνον, ὅστις ἠγάπησε τὴν Κρήτην τόσον...

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

*Ἄς εἶχον σιδηρᾶν καρδίαν ταύτην τὴν στιγμήν!

ΣΟΦΙΑ.

*Ἄν ἦνε τιμωρίας ἀξιός ὁ γηραιὸς πατήρ μου, τιμωρήσατε ἐμέ· ἐγὼ τὸν ἐξηρέθησα διὰ τοῦ ἔρωτός μου.

ΠΕΤΡΟΣ.

(Προβάλλων ἐκ τοῦ βάθους).

Πάτερ, ἂν ἀπαιτεῖται θῆμα πρὸς ἐξιλέωσιν, ἰδοῦ, ὁ αἴτιος εἰμὶ ἐγώ . . .

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Κατανολέε, εἶσαι εἰς τὸ Κυβερνεῖον καὶ ἐνώπιον τοῦ Κυβερνήτου! πρόσεξον . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Δικασάτέ με πάραυτα· ἐὰν δὲν παρεδόθη ὁ Μολλίνης ἀπ' ἀρχῆς, δὲν πταίει οὐδ' αὐτός, οὐδὲ ἡ κόρη μου. Μόνος ἔνοχος ἦτο ὁ ἔρωσ μου πρὸς κόρην ἔχουσαν καρδίαν ἑλληνίδος, ἀλλὰ πατέρα Βενετόν. Τί ἔπταισεν ἐκείνη; εἰς τί ἔπταισα ἐγώ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Βενετόν εἶπας; *Ἦδὴ ἀπέβαλον τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ὄνομα. (Ἀποσπῶν ἀπὸ τοῦ στήθους τὰ παράσημά του καὶ ρίπτων αὐτὰ χαμαί). *Ρίπτω τὰ παράσημα, δι' ὧν ἡ Βενετία ἐξηγόρασε τὴν ἀνοχήν μου. Τὴν σημαίαν τὴν Βενετικὴν ἤδη ἔρριψα ὡς βράκος. *Ἄν δὲν ἀκοῦσι ταῦτα, ἰδοῦ· (ἐξάγει ἀπὸ τοῦ κόλπου ἔγγραφον καὶ σχίζει αὐτὸ) σχίζω τὴν περγαμνὴν τοῦ τίτλου, ὃν ἡ δολία Βενετία μοὶ ἀπένευμε!

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐὰν ἐπαναλάβῃς ταῦτα καὶ ἐνώπιον τῶν ἄλλων συναδέλφων μας, τίθεσαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθέρως Κρήτης.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δὲν λησμονῶ, γενναϊότατε Καντανολέε, ὅτι ἄλλοτε αὐτοπροσώπως ἔσωσας τὸν ἀδελφόν μου Δαυρέντιον καταδικασθέντα εἰς τὸν διὰ τῆς πείνης θάνατον. Βύγνωνμων δι' ἐκεῖνον καὶ διότι μοὶ χαρίζεις τὴν ζωὴν, παραδίδομαι ὀλοψύχως εἰς σέ, ἀνήκω εἰς τὴν Κρήτην καὶ θέλω Κρῆς νὰ ἀποθάνω κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἐθνισμόν.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

*Ἄρνησίθρησκος, ἀρνησίπατρις . . .

ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Σὲρ Φρατζέσκε Μολλίνη . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Δότε μοι ἐν ἄλλο ὄνομα, νὰ μὴ σᾶς ἐνθυμίζῃ τὸ βενετικόν· δότε μοι τὴν ἀδειαν νὰ ἐξαγνίσω τὰ χεῖλη μου μὲ τὸ μύρον τῆς θρησκείας σας, τῆς θρησκείας, ἣν ἐπρέσβευσεν ἡ σύζυγός μου . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐ σύζυγός σου ; Ἐνθυμούμαι μᾶς συνδέει ἀγχιστεία.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἐ μήτηρ τῆς Σοφίας, ἡ Βύδοκία, κατήγετο ἀπὸ Σκορδύλας. Ἐναλαμβάνω σήμερον τὸ ὄνομα ἐκείνης καὶ μετονομάζομαι Σκορδύλης.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ

(δίδει αὐτῷ τὴν χεῖρα).

Ἐπείσθην· δέξαι τὴν χεῖρα ἀδελφοῦ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

(κατ' ἰδίαν τῷ Καντανολέῳ).

Προσοχή, Καντανολέε, εἶνε Βενετός . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Πάτερ, πίπτουν πλέον οἱ φραγμοί. Εἶνε ὁμοσθῆς μας . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Εἶς ἔνδειξιν σφιγκτοτέρου συνδέσμου προτείνω τὴν δεξιὰν τῆς Σοφίας Σκορδύλη . . . Εἰξέυρεις ἔρωσ καὶ ὄρκος τοὺς συνδέει, τοὺς συνδέεσε διὰ παντός.

(Ἐ Πέτρος καὶ ἡ Σοφία κλίνουσι τὸ γόνυ πρὸ τοῦ Καντανολέου, ὅστις φαίνεται καμπτόμενος).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (τῷ Μολλίῳ).

Ἐξήγησόν μοι μίαν ἀπορίαν μου. Τὸ οἰκόσημόν σου παριστᾷ ἀνεμόμυλον καὶ φέρει τὰς λέξεις : ἘἘνακυκλῶ ἀλλὰ δὲν κάμπτομαι. Πῶς σήμερον ἐκάμφθης καὶ κατέπεσας ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Οἰκόσημον Μολλίῳ δὲν ὑπάρχει πλέον, οὔτε ὀνομάζομαι Μολλίνης.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ἐ λησμονηθῆ μετὰ τοῦ Μολλίῳ καὶ τὸ παρελθόν.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (τῷ Καντανολέῳ).

Ἐσυλλογίσθης καλῶς τί πράττεις ; Ἐναλαμβάνεις μόνος τὴν εὐθύνην ταύτην, ἀπόντος τοῦ Μουσοῦρη καὶ τοῦ Φωτεινοῦ ;

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Τῆς Κρήτης δὲν δεσπόζει ὁ Μουσοῦρης, οὐδ' ἐπιτρέπω νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸν οἶκόν μου. Καὶ ἰδοὺ δίδω πέρασ εἰς τὸ ζήτημα. Ἐ ἡ γίνῃ ὅ,τι εἶνε πεπωμένον. (Ἐρῶν τὰς χεῖρας τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Σοφίας), Ἐνώσατε τὰς χεῖρας μνηστευόμενοι. — Σοφία Σκορδύλη, εἶνε ὁ μνηστός σου.

(Ἐ Πέτρος καὶ ἡ Σοφία ἀνίσταται καὶ ἀσπάζονται τὴν χεῖρα τοῦ Καντανολέου.)

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Πέτρε Καντανολέε, ἐλησμόνησας νὰ ἀσπασθῆς τὴν χεῖρα τοῦ βενετοῦ πενθεροῦ σου Μολλίῳ !

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Βενετοῦ ; Ἐ Φραγκίσκος Σκορδύλης, γένόμενος ὁμοσθῆς καὶ ὁμόθησκος, δικαιούται νὰ μεθέξῃ τῆς τύχης μας καὶ τῆς κυβερνήσεως. Μετὰ τὸν ἀναβαπτισμόν του διορίζεται Μέγας Λογοθέτης τῆς Κρητικῆς Πολιτείας.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Μέγας Λογοθέτης ! Ἐσπευσας πολὺ, συγκυβερνήτα. Ἐνακάλεσον τὸν τελευταῖον τίτλον. Ἐἰδοῦ, ἔρχεται ὁ συγκυβερνήτης Μουσοῦρης.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Ν' ἀνακαλέσω ; Πάντοτε ὡς φόβητρον προτάσσεις τὸν Μουσοῦρη. Ἐἰδοῦ ! ἡ Κυβέρνησις ἀντικαθιστᾷ ἐκεῖνον ἀντὶ τοῦ Φραγκίσκου Σκορδύλη. Κ' ἐγώ, ὁ κινδυνεύσας ν' ἀπολέσω τὸν υἱόν, σήμερον τὸν σώζω, σώζων καὶ προσθέτων μίαν ἑλληνίδα εἰς τὸν οἶκόν μου, τὴν ὄρφανὴν μητρός Σκορδύλη, ἣν υἱοθετεῖ ἡ Κρήτη δι' ἐμοῦ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐπαναλέγω, ἐνθυμοῦ ὅτ' εἶνε ἄπιστοι οἱ τυραννοῦντες, ὅτι οἱ ἀλλάσσοντες θρησκείαν, ἐθνικότητα καὶ ὄνομα δὲν εἶνε πλέον πιστευτοί.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἐ ὦ ! πόσας ἐξυβρίσεις ! εἶμαι γέρων δυστυχῆς καὶ αἰχμάλωτός σας· ἐζήτησα ἔν ἄστυλον . . .

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟΣ.

Εἶσαι εἰς τὸ Κυβερνεῖον τῶν Κρητῶν· αὔριον θὰ μεταβῶμεν εἰς τὸν πύργον τῆς Ἐλικιανοῦς πρὸς τέλεσιν τῶν γάμων. . . Ἐπασα ἡ Κρήτη θὰ χειροκροτήσῃ τὸν ἀναβαπτισμόν σου καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν τέκνων μας.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (ἀθροισθῶν).

Καντανολέε, Πρόεδρε . . . ἀνάβαλε τὸν γάμον, ἄλλως τὰς χεῖρας πλέον νίπτω καὶ εἶθε, εἶθε μὴ εἶπῃς ποτε ἀόρθῶς με συνβούλευσεν ὁ γέρων Πατερόπουλος.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (καθ' ἑαυτόν).

Ὁ ἀπαίσιος οὗτος γέρον κατέστη ὁ κακός μου δαίμων. Πρῶτος αὐτὸς θά πέση εἰς τὴν παγίδα μου.

ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΩΣ.

Σοφία, τέκνον μου, διατί ὠχρίασες; ἔλθε καὶ πάλιν νὰ σᾶς δώσω τὰς εὐχὰς μου.

(Ἐν ᾧ ὁ Πέτρος καὶ ἡ Σοφία κλίνουσι τὸ γόνυ παρ' αὐτῷ, ἐπιφαινεῖται ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας ὁ Μουσοῦρης, μετὰ στιγμὴν δὲ ὁ Φωτεινὸς συνοδεύων λυσίκομον τὴν Ἑλένην. Πάντες στρέφουσι πρὸς αὐτοὺς. Ὁ Πέτρος ἀποχωρίζεται τῆς Σοφίας, ἣτις πλησιάζει πρὸς τὸν Μολλίνην πρὸς τ' ἀριστερὰ συγκεκμημένην πρὸς τὰ δεξιὰ ἴστανται ὁ Καντανολέος, ὁ Πέτρος καὶ ἄλλοι Κρητες. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκηνῆς ὁ Πατερόπουλος, στήριζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς).

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ, ΦΩΤΕΙΝΟΣ
καὶ ΕΛΕΝΗ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Βοήθησέ την, Φωτεινέ, ν' ἀναβῆ καὶ τὸν Ἰδὴ καλῶς.—Δὲν ἐπίστευες εἰς τοὺς λόγους μου· ἰδὲ, δυστυχῆς κόρη, καὶ πείσθητι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου πλέον.

ΚΑΤΑΝΟΛΕΩΣ.

Ἰωάννη Μουσοῦρη, παράττεις τὸν οἰκόν μου.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Εἶμαι εἰς τὸ Κυβερνεῖον τῶν Κρητῶν καὶ εἴμεθα οἱ Κυβερνήται (δεικνύει τὸν Φωτεινόν). Πῶς εὐρίσκεισθε ἐνταῦθα;

(Οἱ Καντανολέοι θέτουσι τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ ξίφους των καὶ ἐν ᾧ κινουῦνται ὅπως ἐφορμήσωσι κατὰ τοῦ Μουσοῦρη στήριζοντος τὴν Ἑλένην ἐπὶ τῶν χειρῶν, καὶ τοῦ Φωτεινοῦ ἀνασπῶντος τὴν σπάθην, ἀναχαιτίζονται ὑπὸ τοῦ παρεμβαλόντος Πατεροπούλου).

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Μὴ βιάζεσθε· θὰ συναντηθῶμεν ἄλλα-χοῦ. Εἴμεθα πλέον ἐχθροί!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρὸς θεοῦ, τὴν Κρήτην λυπηθῆτε, λυπηθῆτε τὴν πατρίδα μας. Ἐχετε δίψαν αἵματος· ἰδοῦ! (δεικνύων τὰ στήθη) ἰδῶ κτυπάτε· εἶμαι ἄχρηστος καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν Κρήτην πλέον!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (τῇ Ἑλένῃ).

Ἐξακολουθεῖς ἀκόμη νὰ τὸν ἀγαπᾶς; (Πρὸς τὸν Καντανολέον). Τώρα συμπληρώσατε τὴν τελετὴν σας. Φεύγομεν, ἀλλὰ... ὑπάρχει δίκης ὀφθαλμὸς!

(Ἐν ᾧ ἀναχωροῦσι: πίπτει ἡ αὐλαία).

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Δωμάτιον ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Μολλίνην. Ὑψουμένης τῆς ἀδελφῆς ἀκούονται ἐκ τοῦ βάθους ἤχοι μουσικῶν ἐγχωρίων ὀργάνων. Ὁ Πέπος διέρχεται ἐν σπουδῇ μεγάλη ἐκ τῶν δεξιῶν παρασηκίων πρὸς τ' ἀριστερὰ μεταφέρων φιάλας οἴνου καὶ ἄλλα τῆς τραπέζης σκεύη. Μετὰ στιγμὴν εἰσέρχεται καὶ ἡ Φρασκῶ βοηθοῦσα αὐτὸν εἰς τὴν μεταφορὰν.

ΠΕΠΟΣ

(πίπτων κεκμηκῶς ἐπὶ ἔδρα).

Ἄχ! κουράσθηκα πολλὰς φορὰς στὸ βίο μου, μὰ ἴσάν καὶ σήμερα ποτές μου. Κουβαλῶ ἀπὸ τὰ ἔξημερώματα μποτίλιες, ὀρεκτικὰ, ποτήρια, μαχαίρια, σουβλιστὰ ἀρνιά καὶ σωμὸ δὲν ἔχουνε! Βοήθη καὶ σὺ, μωρὲ γυναῖκα, κούνα ἴλιγο τὸ ποδάρι σου! Οὐ νὰ πάρη ὁ διάβολος, σὲ πῆραν τὰ χρογία, πῆρες τὸν κατήφορο!

ΦΡΑΣΚΩ.

Ὅλα κ' ὄλα, μὰ μὴ ξαναπῆς τέτοια λέξι γιατί κ' ἐγὼ δὲν ξέρω πῶς θὰ τὰ περάσης. Νὰ τα δά. Αὐτὸ μᾶς ἔλειψε.

ΠΕΠΟΣ.

Μωρὲ, οὔτε γὰ χωρατὰ δὲν θέλουσιν αὐταῖς ἢ γυναῖκες νὰ τοὺς πῆς γιὰ τὰ χρόνια τους. Ταῖς πληγώνεις ἔς τὸ ὀμοούσιον! Πές μου, γιατί σᾶς κακοφαίνεται; Ἄς σὲ

ἴπουν πῶς εἶσαι ἕκατον τεσσάρων ἐτῶν.
 βαστᾶς, βαστᾶν τὰ πόδια σου; ξεμπέρ-
 δεψε. Σάματι ὁ ἄλλος κρατάει κατάστιχο
 καὶ γράφει τῆς ἡμέρας καὶ τὰ χρόνια;
 ΦΡΑΣΚΩ.

Σοῦ τῶπα κί; ἄλλη μιὰ φορά. Ἄν κρε-
 μάσουν καμμιά φορά τοὺς διαβασμένους καὶ
 τοὺ φιλοσόφους ἀδίκᾳ θὰ πᾶ; καὶ σύ.

ΠΕΠΟΣ.

Ναι, μὰ ἐγὼ μὲ τὸ μικρὸ μου, τὸ ἀχυ-
 ρένιο μου κεφάλι κατάφερα ὅλαις αὐταῖς
 τῆς ἱστορίας ποῦ βλέπεις ἐδῶ μέσα. Πι-
 στεύω πῶς οὔτε ξανάγινε, οὔτε θὰ ξανα-
 γίνη τέτοιος γάμος καὶ χαρὰς σὲ ὅλο τὸ
 ῥωμαίλιο. Ὅλα τὰ ἐμπόδια τοῦ κόσμου
 τοὺς παρουσιάστηκαν καὶ ὅμως τὰ ἔβγαλαν
 πέρα!

ΦΡΑΣΚΩ.

Σ' αὐτὸ ἔχεις δίκιο. Ἄς τῶχει χάρι σὲ
 σένα ἢ ἀρχοντοῦλά μας. Ἄν δὲν ἔκαμες
 καὶ σύ τῆς μεσιτείας, ἂν δὲν τὴν κατέ-
 βαζες τὴν νύκτα νὰ γλυκομηλᾶ μὲ τὸν Πέ-
 τρο τῆς, θὰ τὸν ἔπερνε τὸν μῆνα ποῦ δὲν
 ἔχει Σάββατο.

ΠΕΠΟΣ.

Ὡς τόσο τί τὰ θέλεις! ὅλαις ἢ παροι-
 μίαις ἔχουν τὸν τόπο τους. Οὐμᾶσε τί σου-
 λεγα χθές; . . . Τοῦ διαδόλου τὸ κορίτσι.
 Κατάφερε ἐκεῖνον τὸ σὲρ Φρατζέσκο, τὸν
 πατέρα τῆς ν' ἀλλάξη γνώμη, ν' ἀλλάξη—
 μωρὲ, τοῦτο δὲν εἶνε χωρατὰ—ν' ἀλλάξη
 καὶ τῶνομά του, καὶ τὴ θρησκεία του, νὰ
 γίνη μὲ μιὰ λέξι Κρητικὸς ἀπ' τὴ κορφή
 ὡς τὰ νύχια. Ἔβκανα τὸ σταυρὸ μου χθὲς
 ὅταν ἔβλεπα τὸν Σὲρ Φρατζέσκο, γέρο ἀν-
 θρωπο, νὰ βαπτίζεται σὰ μωρὸ παιδί στὴ
 κολυμβήθρα! . . . Ἔπειτα ὡς ποῦ νὰ πῆς
 «ἄψε σβύσε», ἀρραβωνιάστηκαν καὶ σήμε-
 ρον νὰ τους: Ἡσαῖα χόρευε!»

ΦΡΑΣΚΩ.

Μὰ χωρατεύεις μὲ τὴν ἀγάπη; ἀγάπη
 μάλιστα μὲ τόσα καρδιοκτύπια καὶ ἐμπό-
 δια. Αὐτὰ τοὺς ἔκαναν καὶ ἀναψαν κ' ἐκό-
 ρωσαν!

ΠΕΠΟΣ.

Καὶ τί; ἐγὼ σ' ἀγαποῦσα ἴλιγώτερον
 ποῦ δὲν ἦρα ἐμπόδια; (Ἐπαναλαμβάν-
 ονται οἱ ἦχοι τῆς μουσικῆς. Ὁ Πέπος
 βλέπει διὰ τοῦ παραθύρου). Σκύψε, σκύψε

νὰ ἴδῃς πόσοι ἔρχονται ἀκόμη, ἕνας κ' ἕ-
 νας, τὰ πρῶτα ἀρχοντοπούλα τῆς Κρήτης.
 Νὰ οἱ Φωκάδες, νὰ οἱ Μελισσηνοὶ, νὰ οἱ
 Καλλέργαι, οἱ Σιφόπουλοι . . . νὰ . . .
 οὐ! μετρητὸ δὲν ἔχουν! . . . Δές! . . . οὔτε
 γνωρίζει τὸ σκυλὶ τὸν ἀφέντη του.» — Τί
 ἤθελαν νὰ καλέσουν ὅλη τὴν Κρήτη σ' αὐ-
 τοὺς τοὺς γάμους; Ῥουθοῦνι δὲν θὰ ῥμεινε
 τριγύρω 'ς τὰ χωριά. Ἀπὸ χθὲς σφάζουμε
 γιδοπρόβατα, πουλερικά, γουρουνόπουλα
 — μὲ συμπάθειο — πετεινοὺς . . . μὰ οἱ
 προσκαλεσμένοι εἶνε τόσῳ πολλοὶ ποῦ κ'
 ἔμένα θὰ φάγουν ὡς τὸ ὕστερο, ὕστερο.
 Ἀπὸ κρασί δά, θάλασσα! Ὅπου γυρίσεις
 νὰ ἴδῃς σοῦ μυρίζει αἷμα καὶ κρασί. Καὶ νὰ
 ἴδῃς ποῦ ἀρχισαν ἀπὸ τώρα, ὡς τὰ μεσά-
 νυκτα τοὺς ἔχω ποῦ τοὺς ἔχω. Δὲν θὰ βλέ-
 πουν οὔτε τὴ μύτη τους . . . σκνίπα ὄλοι!

ΦΡΑΣΚΩ.

Ὁ κόσμος μὲ τὸ κόσμο καὶ σύ . . . Ζη-
 λιάρη, θὰ περισσεύση καὶ γιὰ σένα.

ΠΕΠΟΣ.

Τί κατεργάρα . . . ὄλω μοῦ τὸ παρα-
 κτυπᾶ! — Πές μου, μωρὲ γυναῖκα, ἐδῶ θὰ
 σὲ πιάσω ἂν κόβῃ τὸ κεφάλι σου. Σὰν πόσα
 γιδοπρόβατα, πόσα ζωντανὰ λογαριάζεις
 νὰ ἐσφάξαμε σήμερα καὶ χθὲς;

ΦΡΑΣΚΩ.

Καμμιά ἑκατοστή . . .

ΠΕΠΟΣ.

Βάλε ἀκόμα . . . Ἐχει ὁ γέρο Μολλί-
 νης ἀμέτρητα.

ΦΡΑΣΚΩ.

Διακόσια: Τριακόσια; . . .

ΠΕΠΟΣ.

Μωρὲ, βάλε ἀκόμη καὶ μὴ λυπάσαι! —
 Δὲν λές χίλια! Μήπως ἦταν δικά σου; Ἐ-
 δῶ, μωρὲ ἡμᾶτια μου, ἀπὸ προχθὲς αἰμ-
 πᾶτε, σκύλ', ἀλέστετε κί' ἀλεστικά μὴ δῶς
 τε». Ἐγεινε ἡ γῆ Μαδιάμ τῶν ζωντανῶν
 καὶ τῶν πουλερικῶν!

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΜΟΛΙΝΗΣ καὶ ΠΕΠΟΣ.

ΜΟΛΙΝΗΣ (καθήμενος).

Ἀπῆυδῆσα ὑποδεχόμενος. Ἄφες με μό-
 νον . . . δός μοι νὰ γράψω . . .

ΠΕΠΟΣ.

Μὰ, μὲ συμπάθειο, ἀφέντη· τέτοια ὦρα δὲν βαριέσαι νὰ γράφῃς καὶ νὰ σοῦ γράφουνε ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Νὰ μοῦ γράφουν ; . .

ΠΕΠΟΣ

(κλείων τὴν θύραν, ἵνα μὴ ἀκουσθῇ).

Ἄμα ἐβράδυνασε ἤμουν κάτω 'ς τὴν αὐλή. Τότε ἔρχεται ἕνας σὺν νὰ ἦτανε καὶ σὺν νὰ μὴ ἦτανε Κρητικὸς, μοῦ δίνει διὰ φλουριὰ καὶ μοῦ λέει : « Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα . . » (Ἐξάγει τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ κόλπου).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (διακόπτων αὐτόν).

Τὸ γράμμα ; Δὸς μοι το . . . καὶ με ἔκαμες ν' ἀνησυχῶ τόσο. — Ἄφησέ με τώρα μόνον . . . Ὅχι· περιμενον ἔξω τῆς θύρας καὶ μὴ ἀφήσῃ κανένα νὰ εἰσέλθῃ.

ΠΕΠΟΣ (καθ' ἑαυτὸν ἐν ᾧ ἀναχωρεῖ).

Ἄν δὲν τρελλαθῶ ἐφέτος, δὲν ἔχω πιά φόβο· οὔτε αὐτοὶ ἔξερουν τί κάμουν, οὔτ' ἐγὼ τί μου γίνεται !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (ἐν ὄργῃ).

Ἄκόμη ἐδῶ, ἡλίθιε ;

ΠΕΠΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Ἄδες πῶς ἀγρίψε ! Παληόγερε ! (φεύγει ἐσπευσμένως).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (μόνος).

Ἄνέπνευσα ! (ἀποσφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν). Εἶνε ἡ ἐκ Χανίων περιμενομένη ἐπιστολή. Μοὶ γράφει ὁ Κολλάτος καὶ ὁ Ἄβογάρδος. Λαμπρά ! (ἀναγιώσκει) Ἄκριβῶς τὸ μεσονύκτιον ἀναχωροῦμεν ἐκ Χανίων· τὸ ὄλον πεντακάσιοι ἐκ τῆς φρουρᾶς. Θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Ἄλικιανοῦν μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Θὰ προηγηθῇ τῆς σφαγῆς ἡ ἀρπαγὴ τῆς Σοφίας. Ἔστὲ ἔτοιμοι. Ὡς σύνθημα τῆς ἐπιθέσεως καὶ τῆς ἀρπαγῆς θὰ ἦνε θόρυβος παραφῶνων μουσικῶν καὶ ὀργάνων. — Ποία ὅμως τόλμη των· νὰ παραδώσουν τοιαύτην ἐπιστολὴν εἰς τὸν βλάκα αὐτὸν ὑπηρέτην ! Πρέπει πρῶτος νὰ γίνῃ αὐτὸς βωδὸς διὰ τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐκείνου οἴνου — Πέπο !

(Εἰσέρχεται θροναίως ὁ Πέπος φέρων μελανοδοχεῖον).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΠΕΠΟΣ καὶ ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

ΠΕΠΟΣ.

Ἄμέσως, ἀφέντη !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Εἶνε περιττόν· δὲν θὰ γράψω. Πήγαινε καὶ σὺ τώρα νὰ διασκεδάσῃς . . .

ΠΕΠΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Μπᾶ, γλυκάδες ! Τοῦ ἔπερασε ὁ θυμὸς. Μιὰ ; τὸ καρφί καὶ μιὰ 'ς τὸ πέταλο.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σήμερον, Πέπο, εἶνε ἡ καλλιτέρα ἡμέρα τοῦ βίου μου. Φάγε, χόρρευσε, πῖε . . .

ΠΕΠΟΣ.

Ἄπο ποῖο κρασί, ἀφέντη.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πονηρέ· πῖε ἀπὸ τὸ καλόν, ἀπ' ἐκεῖνο . . .

ΠΕΠΟΣ.

Εἰξεύρω· ἐκεῖνο ποῦ ἔχομε γιὰ τοὺς καλοὺς. Εὐχαριστῶ, ἀφέντη. Νὰ ζήσουν, νὰ γεράσουν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πήγαινε τώρα· πῖε καὶ εἰς τὴν ὑγιαν μου.

ΠΕΠΟΣ.

Ἐγὼ, ἀφέντη, εἶμαι δέκα χρόνια στὸ σπῆτί σου, καὶ . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Θὰ μοῦ εἶπες ἀνοησίας. Πήγαινε. — Ἄγνοεὶ ὅτι θὰ πῆ τὸν θάνατον !

(Ἐξέρχονται δι' ἀντιθέτων παρασκηνίων).

(Μετασκευὴ τῆς σκηνῆς).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Μουσοῦρη. Ἡ Ἐλένη λυσίκομος ἐπὶ ἔδρας. Φωτίζεται τὸ δωμάτιον ὑπὸ λυχνίας κρεμαμένης πρὸ τῆς εἰκόμος τῆς Παραγίας. Ὁ Μουσοῦρης ἕσταται πλησίον τῆς Ἐλένης, ὡς ἐπαγρυπῶν, διὰ τοῦ παραθύρου φαίνεται μακρὰν κατάφωτος ὁ πύργος τῆς Ἀλικιανοῦς.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ καὶ ΕΛΕΝΗ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (καθ' ἑαυτόν).

Ὡ ποία πλάνη ! ὅστις οὔτω τὴν ἴδῃ, θὰ πιστεύσῃ ὅτι κοιμάται, ὅτι ἀνεπαύεται

ἡ δυστυχῆς Ἑλένη μου, ἡ ὀρφανὴ μητὴρ καὶ ἐλπίδος! Καὶ ὅμως ὑπὸ τὴν φαινομένην ταύτην γαλήνην της κυμαίνεται, σπαράσσει, ἀγωνιᾷ ὁ καρδία της!.. Καὶ τὴν παρατηρῶ καθεύδων ἔτι, καὶ ἀφίνων ἀτιμῶρητον τὸν ὑπερόπτην νεανίαν, ὅστις τὴν ὄραν ταύτην τελεῖ γαυριῶν τοὺς γάμους του μετὰ τῆς κόρης μουσαροῦ ἐχθροῦ!.. Τί νὰ πράξω; νὰ τὴν ἀποστείλω εἰς τὰ Ἀποκόρωνα χωρὶς νὰ ἦμαι παρ' αὐτὴν, φοβοῦμαι! εἶνε εἰς στιγμὰς κρίσιμους!.. ἔδω νὰ τὴν ἀφήσω, ἐπικινδυνώδεστον!.. Φαίνεται ἐντεῦθεν καταφώτιστος ἡ Ἀλικιανοῦ ἀκούονται ὁ θόρυβος καὶ οἱ ἀλλαλαγμαὶ τῶν πανηγυριζόντων γάμους ἀπαισίους!.. Ἰδοὺ ῥέει ἐκεῖ ἀφθονος ὁ οἶνος ὅπου ἔπρεπε νὰ ῥέη τὸ αἶμα τῶν θημάτων μας!

(Ἀκούονται μακρόθεν ἤχοι μουσικῆς καὶ ἀνευφημίας).

Μουσοῦρῃ, καταισχύνη σου! Ἀνευφημεῖ ἐκεῖ ἡ Κρήτη τὸν ἀντίπαλόν σου Κυβερνήτην καὶ σύ μοιρολογῆς ὡς γραῖτα! — Ὅχι, ὄχι! θὰ σ' ἐκδικήσω, κόρη. Πρὶν δεχθῆ τὸ νυμφικὸν φίλημα ὁ ἀλαζῶν νεανίας, πρέπει νὰ δεχθῆ τὸ ὀξὺ φίλημα τοῦ ξίφους μου. Καὶ ἂν, φονεύων ἐκεῖνον, δὲν σὲ ὠφελήσω, κόρη δυστυχῆς, ἐάν με καταδικάσῃ τις ἄφρων, τοῦλάχιστον θὰ καυχῶνται οἱ ἐγγονοὶ μου λέγοντες: «Ἄνευ ἐλευθερίας ἔζησεν ὁ γηραιὸς Μουσοῦρῃς, ἄνευ ὅμως τῆς τιμῆς, ποτέ!»

(Ἀγγελεῖται ἡ Ἑλένη, ὡς ἐκ ληθάρου).

Ἑλένη μου... ἐκοιμᾶσο; Ὁέλεις νὰ φύγωμεν; μὰς περιμένουν εἰς τὰ Ἀποκόρωνα. Δὶ συγγενεῖς σου, τόσαι φίλαι... δὲν τὰς ἐνθυμῆσαι;

(Ἀκούονται πλησιέστατα, διερχόμενα κάτωθεν, μουσικὰ ὄργανα καὶ ἀνευφημίας «Ζήτω ὁ Πέτρος, ζήτω ἡ Σοφία Σκορδύλη». Ἡ Σοφία ἀνατινάσσεται ἐκπεπληγμένη).

ΕΛΕΝΗ.

Τί εἶνε; ποῦ εἴμεθα; εἰς τοὺς γάμους; τόσον πλησίον μ' ἔφερες;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ὅχι! ὁ γάμος εἶνε μακρὰν, εἰς τὴν Ἀλικιανοῦν.

(Προβάς εἰς τὸ παράθυρον ἀποτείνεται

πρὸς τοὺς κάτωθεν διερχομένους μουσικούς· Παύουσιν ἀμέσως τὰ ὄργανα).

Πατριῶται, παύσατε παρακαλῶ. Δὲν ἐφθάσατε ἀκόμη εἰς τὴν Ἀλικιανοῦν. Φυλάξετε τὸν ἐνθουσιασμόν σας, ὅταν φθάσητε ἐκεῖ.

ΕΛΕΝΗ.

Διατὶ τοὺς ἐμποδίζεις, πάτερ; Εἶνε Κρήτες· σήμερον φαιδρὰ ἡ Κρήτη ἑορτάζει τοὺς γάμους τοῦ καλλιτέρου τέκνου της!.. Εὐδαίμων ἡ κόρη ἦτις μετ' αὐτοῦ συνδέεται. Διατὶ τοὺς ἐμποδίζεις; Ὑπαγε μάλιστα ἀντ' ἐμοῦ, εὐχίηθητι εὐδαιμονῶν εἰς τὸν καλόν μου Πέτρον καὶ εἰς ἐκείνην, ἦτις μοῦ τὸν ἤρπασεν!..

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Τὸν ἀγαπᾷς ἀκόμη; Εἶσαι ἀπερίσκεπτος!..

ΕΛΕΝΗ.

Δὲν πταίω, οὐδὲ δύναμαι νὰ τὸν μισήσω. Τὸν ἠγάπησα πλεῖστον ἀφ' ὅτου με περιεφρόνησεν. Πλὴν τώρα σοὶ ὑπόσχομαι νὰ λησμονήσω!.. — Ὁεῖ μου!

(Ἀκούονται ἐκ νέου μακρόθεν ἤχοι μουσικῆς).

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

ὦ! πληροῦται τὸ στήθος μου ἐκ βάρους παραδόξου, πρωτοφανοῦς δι' ἐμέ. — Ἄφες με, κόρη! μὴ μοι ἐπιτείνης τὴν συμφορὰν. Ὑπάρχει μέτρον λύπης καὶ συμφορᾶς. Ἄν ὑπερβῶ τοῦτο, δὲν θὰ ἔχω πλέον φρόνησιν καὶ τότε πλέον φοβοῦ δι' ἐμέ! θὰ με βιάσης νὰ τελέσω ἐγκλημα φοβερόν, τὸ ὁποῖον καὶ σὲ καὶ ἐμὲ θὰ φέρῃ ταχέως εἰς τὸν τάφον. Δησάμνησον διὰ παντός τὸν Καντανολέον, ἂν θέλῃς νὰ σώσης τὴν ζωὴν, ἂν θέλῃς ν' ἀπαλλάξῃς κ' ἐμὲ ἐνὸς ἐγκλήματος καὶ τὴν Κρήτην νέας συμφορᾶς.

(Εἰσέρχεται δραματικῶς ὁ Πατερόπουλος).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Οἱ ἄνω καὶ ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐθνικὴ συμφορὰ!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Πατερόπουλε!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐκεῖ, εἰς τὸν ἀπαίσιον πύργον τῆς Ἀλικιανουῆς, ἐστήθη μουσαρὰ πλεκτάνη ὑπὸ Βενετῶν. Τὴν νύκτα ταύτην ἡ πολυπαθὴς Κρήτη θὰ στερηθῇ πολυαριθμῶν τέκνων της.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Οἱ Καντανολέοι . . .

ΕΛΕΝΗ.

Ὁ Πέτρος ; . . Μήπως κινδυνεύει ;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (τῇ Ἐλένῃ).

Μὴ ἀνησυχεῖ σύ. Ὑπάρχει Θεῖα Πρόνοια. Οἱ φιλιούμενοι μετὰ τυράννων ἐπιβούλων πρῶτοι πίπτουν θύματα αὐτῶν. — Πατερόπουλε, ἐκτός τῶν Καντανολέων κινδυνεύουσιν ἄλλοι ;

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Προσκεκλημένοι εἰς τοὺς γάμους — ἢ μᾶλλον εἰς τὸ σφαγεῖον — εἶνε οἱ πρῶτοι τῶν χωρίων μας, οἱ Ἀρχολέοι, οἱ Φωκάδες, οἱ Μελισσηνοὶ . . .

ΦΩΤΕΙΝΟΣ (εἰσερχόμενος).

Σπεύσατε ἔὰν βραδύνωμεν στιγμὰς ἀκόμη, ἢ συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος. Ὑπάρχει πλήρης συνεννόησις τοῦ μουσαροῦ Μολλίνη μετὰ τῶν ἐν Χανίοις Βενετῶν. — Μουσοῦρη, κινδυνεύει ἡ πατρίς. Ἰδοῦ ! συνέλαβα τρεῖς Βενετοὺς καὶ εὗρον ταύτην τὴν ἐπιστολήν.

(Ἐξάγει ἐπιστολήν, ἣν διατρέχει ὁ Πατερόπουλος).

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Διατὶ νὰ πέσωμεν κ' ἡμεῖς εἰς τὴν παγίδα ; Εἶνε ριψοκίνδυνον ν' ἀφήσωμεν τὴν Κρήτην ἄνευ ἀρχηγῶν καὶ Κυβερνήσεως. Ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς Βενετοὺς εἶνε ἄξιοι τῆς τύχης των.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

(βρίπτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν ἐπιστολήν)
Εἶνε ἀποτρόπαιος, ἀνήκουστος τῶν Βενετῶν ὁ δόλος. Ποτίζονται τὴν ὄραν ταύτην τόσοι ἀδελφοί μας δηλητήριον !

ΕΛΕΝΗ.

Δηλητήριον !

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Τοιοῦτον οἶνον παρασκευάσεν ὁ πενθερός . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Δυστάζεις ἔτι ; Μουσοῦρη, σ' ἐξορκίζω

ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος . . . Μουσοῦρη, πρὸς Θεοῦ, ἀς σπεύσωμεν.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Εἴθε ἱκανοὶ σεῖς σπεύσατε.

(Ἀποσύρεται διὰ τῆς πλαγίας θύρας, δυστάζων τὸν παρακολουθοῦσιν, ἰδιαίτερος διαλεγόμενος, ὁ Πατερόπουλος καὶ Φωτεινός).

ΕΛΕΝΗ (μόνη).

(Λαβοῦσα ἀπὸ τῆς τραπέζης τὴν ἐπιστολήν).

Ὁ Πέτρος, κινδυνεύει καὶ οὐδεὶς, οὐδεὶς πρὸς σωτηρίαν του . . . Κ' ἐγώ ; ἐγὼ θὰ μείνω ἄπρακτος, μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας ; Χαίρεκακος δὲν εἶμαι. Θὰ τὸν σώσω ἀφοῦ δὲν ἐγενόμην ἐρωμένη καὶ νυμφία του, ἀς γίνω σῴτειρα αὐτοῦ . . . Ἀλλὰ πῶς νὰ ὑπάγω μόνη ; . .

(Ἀκούονται μακρόθεν συγκεχυμένοι ἦχοι μουσικῶν ὄργάνων, ἀνευρημιῶν καὶ πυροβολισμῶν. Ἡ Ἐλένη ἔξαλλος ἀνοίγει τὴν θύραν, δι' ἧς διακρίνει καταφάτιστον τὸν πύργον τοῦ Μολλίνη).

Ὁ γάμος του τελεῖται . . . καὶ ἔπειτα ὁ θάνατος. (Πλησιάζει πρὸς τὴν πλαγίαν θύραν καὶ τεινεί τὸ οὖρον ἀκούσῃ τοὺς ἔνδον διαλεγόμενους). Ἀκαμπτος ἀκόμη ὁ πατὴρ μου ! Θεέ μου, ποῖον ν' ἀποστείλω ; . . Δὲν ἔχω ! δὲν ἔχει κανένα ; Ἄλλ' ἐγώ ; τί μένω ; αἰσθάνομαι ὀπλιζομένην τὴν χεῖρά μου, κινουμένους τοὺς πόδας μου . . . (Λαμβάνει καλύπτραν καὶ κἀλύπτεται). Εἶνε καιρὸς ἀκόμη. Θὰ τὸν προφθάσω ζῶντα ἴσως τὸν σώσω. Εὐτυχία μου. Βοήθησόν με, Παναγία μου, καὶ εἰς σέ, εἰς μίαν σου μονὴν ἀφιερώνω τὴν ζωὴν μου ἔπειτα ! (Κινεῖται ἐν ἀπέλθῃ). Ἀχ ! κλονίζονται οἱ πόδες μου ἄλλ' εἶνε μέγας ὁ Θεὸς καὶ θὰ με προστατεύσῃ. — Πέτρε, ἐφθασα, σὲ σώζω !

(Ἀπέρχεται ἰσπευσμένως, λαβοῦσα καὶ τὴν ἐπιστολήν. Μετὰ στιγμὰς, καθ' ἃς ἐπαναλαμβάνεται ὁ μακρόθερος θόρυβος, ἐπαρέρχονται διαλεγόμενοι ὁ Πατερόπουλος καὶ Φωτεινός κατόπιν ὁ Μουσοῦρης).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Οί Άνω ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΦΩΤΕΙΝΟΣ
καί ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

*Ας υπάγωμεν λοιπόν και άνευ του Μου-
σούρη. Ήπρεπε να λησμονήση την δικαίαν
του όργην πρό φοβερού κινδύνου. Σπεύσε·
κάλεσον τους όπλοφόρους πάντας και φθάνω.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Επίε τω μίαν έτι λέξιν, μίαν προτροπήν.
(Ήπέρχεται.)

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

(πλησιάζων εις την θύραν).

Μουσούρη! Σε άποχαιρετώμεν. *Αν άπο
θάνωμεν εκεί, συνάθροισον τους επίζησον
τας και συνέχισον τό έργον τής έλευθερώ-
σεως.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ (εισερχόμενος).

Δέν σάς άφίνω μόνους· θα συνκινδυνεύ-
σω μεθ' ύμῶν. *Ας άποχαιρετήσω την Έλέ-
νην μου. — Έλένη! — Τίς οίδεν αν θα
την έπανίδω. — Έλένη . . . Ποϋ είνε ή Έ-
λένη! . .

(Σπεύδει αναζητῶν διὰ τῶν παρασκη-
νίων).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τῷ ὄντι· την άφήσαμεν έδώ. Ποϋ είνε
Άρα γε! Δυστυχής άληθῶς πατήρ ό Μου-
σούρης και δυστυχέστερον τό τέκνον του.

(Ακούεται ένδον ή φωνή του Μουσούρη
καλοϋντος την Έλένην· μετά στιγμην έπα-
νέρχεται κάτωωρος).

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ

Δυστυχία, δυστυχία μου! *Η Έλένη
μου δέν είν' έδώ· έγκατέλειψε τόν οίκον
τοιαύτην ὡραν και ἴσως, ἴσως προβῆ εις
πραξιν άφρονα.

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Τί έννοεις, Μουσούρη;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ

Χθές μοι έλεγε : «Όταν άκούσης την
μουσικην του γάμου του, κλαυσέ με πλέον.»
Πατερόπουλε φοβοϋμαι μήπως σπεύδει εις
αυτοκτονίαν από τῶν βράχων. — Λάβετε
φανούς, ως την αναζητήσωμεν. (Από τής
θύρας). Φέρετε φανούς!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τό πεπρωμένον ἴσως πληρωθῆ· μία μι-

κρά βραδύτης και τετέλεσται. Οί Βενετοί
δέν θα άφήσουν ένα ζῶντα!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Πατερόπουλε, βοθησάτε με . . . Φοβερά
προαίσθησις τά γόνατά μου κόπτει. (Ή
πέρχεται.)

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Μουσούρη! . . (Ήπέρχεται.)

(Μετασκευή τής σκηνής).

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

(Η έν τῷ πύργῳ του Μολλίνη αίθουσα
καταφύγιος και άνθοστολίσιος. Σειραι
φανῶν διαφόρων χρωμάτων διασταυροϋνται
άπό τῶν κιονοστοιχιῶν τής αίθούσης. Άνω
τῆς εις τό βάθος τῆς σκηνῆς μεγάλης θύ-
ρας φαίνεται τό οικόσημον τῶν Καντανο-
λέων (έστεμμένος λέων), περίξ δέ αυτού
κρητικαί σημαίαι. Διά τῆς μεγάλης ταύτης
θύρας διακρίνεται μέρος τῆς εις τό βάθος
τῆς σκηνῆς έτέρας αίθούσης έν ᾧ δειπνοϋ-
σιν οί δαιτυμόνες. Πολλοί λαμπράς κρητι-
κάς στολάς φέροντες διέρχονται διαλεγό-
μενοι φαιδρῶς ανά έμίλλου, υπηρέται δέ
κομίζοντες φιάλας κερνώσιν αυτούς. Η μου-
σική παιανίζει έγγχωρίους μελωδίας. Μειά
στιγμην εισέρχεται έν τῶν παρασκηνίων ό
Πέπος σταυροκοπούμενος και ἴσταται μό-
νος εις τό έμπροσθεν τῆς σκηνῆς).

ΠΕΠΟΣ (καθ' εαυτόν).

Νά τό 'Ανάστα ό Θεός 'πού έλεγα! Μά
αυτοί τό 'παράκαμαν· τί χαρά και τί με-
θύσι! Σύγχυσις γλωσσῶν και ἰδεῶν! Βα-
βυλωνία σωστή· δέν λείπει κανείς, οϋτ'
έγώ. Τί κρασί ὡς τόσο! Τσοϋζει! Τί όρεκτι-
κά τά σουβλιστά!.. Νά τρώγ' ή μάννα και
του παιδιου να μη δίνη. (Ακούονται κά-
τωθεν προπόσεις και άνευφημιαί). Νά τρα-
γούδια, να πανηγύρια ποϋ δέν τά ξανάειδε
οϋτε ή Κρήτη οϋτε ό Μωριάς, οϋτ' ὄλο τό
ρώμέϊκο! Τί κόσμος! Χθές έβλέποντο ό
Σέρ Φρατζέσκος και ό άρχοντας τῆς Κρή-
της 'σαν τόν σκύλο με τόν γάτο και τῶ-
ρα . . . να φιλιὰ και χιάδια . . . Καί ποιός
είχε την οϋρά του μέσα 'ς ὄλ' αυτά; *Αν
έλειπεν ή εύγενεία μου, τρέχα γύρευε τί
θα ἦταν σήμεραν αυτός ό πύργος και ό Σέρ

Φρατζέσκος και ἡ Σέρ Φρατζέσκαίνα! — Αἶ; ἕκαμα ἕνα ψυχικό κ' ἐγὼ μὲ τῆς μεσιτείας μου. Σ' αὐτὸ τὸν κόσμον καθέννας κἀτι 'μπορεῖ νὰ κἀνη. *Ολοι, ποιὸς ὀλίγο, ποιὸς πολὺ, ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς φτωχανθρώπους ἀκόμη. *Ἄς ἔχης φλουρὶ μὲ τὸ σακκί' ἔρχεται ὥρα ποῦ ἔχεις ἀνάγκη καὶ τοῦ τιποτένιου ἀνθρώπου. Θέλεις ἄλλο; ἂν δὲν ἤμουν ἐγὼ, ἕνας ψωροπέπος, ποιὸς θὰ κατέβαζε τὴν νύκτα στὸ περιβόλι τὴν ἀρχοντοῦλα; — Δόξα νάχρη ὁ Θεός! . . . Εἶμαι κατευχαριστημένος. «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα! Ἄμην». (Ἡ μουσικὴ παιανίζει χορὸν Ἰταλικόν, τὴν ταραντέλλαν). Μωρὲ! τὴν ταραντέλλαν παίζουν; Θὰ σκάσω, ἂν δὲν τὴν χορέψω. Τῶχω σὲ κακὸ νὰ μὴ χορέψω τὴν ταραντέλλα σὲ γάμους καὶ χαραῖς. Ἐδῶ δὲν με βλέπει κανεὶς. *Βπειτα κί' ἂν με 'δῆ; τί με 'νοιάζει; ἐδῶ μέσα εἶμαι ἐπάνω κάτω ὡς δεῦτερος νοικοκύρης, — τί διάβολο — εἶμαι τέλος πάντων ὁ καθ' αὐτὸ προξενητής!

(Χορεύει οἱ διερχόμενοι σχηματίζουσι βαθμηδὸν ἡμικύκλιον παρατηροῦντες αὐτὸν καὶ γελῶντες ἐν τέλει τὸν χειροκροτοῦσιν, ἐν ᾧ τρακλιζῶν πίπτει.

Σὰν 'μπορεῖτε, χορέψτε καὶ σεῖς! *Οχι, παίζομεν . . . Μωρὲ, τί ἔπαθα; *Α! Φρασκώ μου, βοήθεια!

(Τινὲς τῶν ἀπρητιῶν τὸν ἀνεγείρουσι καὶ βαθμηδὸν τὸν μεταφέρουσιν ἔξω τῆς σκηνῆς).

ΦΡΑΣΚΩ.

Τί ἔπαθες; *Ἀχ! πάλι μεθυσμένος;

ΠΕΠΟΣ.

*Οχι, ὄχι . . . Κἀτι μοῦ θερίζει τὰ ἄντερα . . . Βοήθεια.

ΦΡΑΣΚΩ.

Παναγιά μου, σῶσε. Τρέμει χειροπόδαρά. Ἀφέντη μου, ἕνα γιαντρό . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

*Ἄς μὴ ἔπινε πολὺ. Θὰ τὸν ἰατρύσῃ ὁ ὕπνος. *Ἄς ἀναπαυθῇ πλέον. *Βκαμε καλὰ τὸ μέρος του.

ΦΡΑΣΚΩ.

*Ἀφέντη μου . . . Ἰδὲς τον, ἐγούρωσε τὰ μμάτια του. *Ἀχ, Πέπο, τί μου ἔκαμες. Νὰ μ' ἐπίασαν κ' ἐμένα τὰ νεῦρά μου . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Μεταφέρετέ τον νὰ ἀναπαυθῇ. Μὴ μᾶς ταραττῆ πλέον.

(Μεταφέρουν ἔξω τὸν Πέπον καὶ τὴν Φρασκώ).

ΣΟΦΙΑ.

*Ὁ δυστυχής! ἄς τὸν περιποιηθῶσι . . .

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἄν με ἤκουσε. Τῷ εἶπα νὰ μὴ πῆη πολὺ. Εἶνε πολὺ δυνατὸς ὁ παλαιὸς αὐτὸς οἶνος τῆς Κισσάμου. Μόλις ἤγγισα τὰ χεῖλη μου, κατελήρθην ὑπὸ ἡμικρανίας. Πρόσεξε, Σοφία μου, μὴ πῆς διόλου. Εἰς τοιαύτας συγκινήσεις σου, καὶ ἂν ἐγγίσῃς ἀπλῶς τὰ χεῖλη εἰς ποτήριον, θὰ βλαφθῆς.

ΣΟΦΙΑ.

*Ἄν ἐκουράσθης, ὕπαγε, πάτερ, ν' ἀναπαυθῆς.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

*Οχι! θὰ ἡσυχάσω ἐπ' ὀλίγον ἐπὶ ἔδρας. Σεῖς διασκεδάσατε. (Ἀπέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Η'.

ΠΕΤΡΟΣ καὶ ΣΟΦΙΑ.

ΣΟΦΙΑ.

Πέτρε, εἴμεθα πολὺ εὐδαιμόνες καὶ τόσον ὥστ' αἰσθάνομαι ἀνησυχίαν τινα ἐνδόμυχον, παράδοξον αἰσθημα τὴν ὥραν ταύτην. Σκέπτομαι ὅτι δὲν θὰ ἦνε δυνατόν νὰ εἴμεθα ἰσοβίως εἰς τοιαύτας συγκινήσεις καὶ φοβοῦμαι, φοβοῦμαι πολὺ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐδαιμονίας . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Εἶσαι παιδίον ἀκόμη. Φοβεῖσαι; τῶρα ὅτε μᾶς συνέδεσε δεσμὸς ἀδιάρρηκτος, αἰώνιος; . . .

ΣΟΦΙΑ.

Οἱ εὐτυχοῦντες δὲν πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν χαρὰν των, ὡς οἱ Κροῖσοι τοῦ θησαυροῦ των. Πέτρε, εἴμεθα εὐτυχεῖς, ἀλλὰ μεταξὺ τῶσων πολλῶν δυστυχῶν . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Τί λέγεις, Σοφία μου; Ἐὰν σὲ συγκινοῦσιν αἱ ἀνευφημίαι, τὰ ἄσματα, ἡ πληθὺς τῶν ἑορταζόντων τοὺς γάμους μας, ἄς τοὺς ἀποφύγωμεν! δι' ἐμὲ ἡ αἴθουσα εἶνε

ἔρημος· δὲν βλέπω, δὲν ἀκούω εἰμὴ σὲ καὶ
μόνην· εἶσαι δι' ἐμέ τὸ πᾶν.

ΣΟΦΙΑ.

Ἄλλὰ τὸ πᾶν δὲν εἶνε δι' ἡμᾶς. Εἶνε
πολύς ὁ ἐνθουσιασμός των, ἀλλὰ θὰ μᾶς
φθονήσουν. Τίς οἶδε, τὰ δάκρυα τῆς πτω-
χῆς ἐκείνης Ἐλένης, ἥτις ἤλπιζεν εἰς σέ...
Πέτρε, εἶπέ μοι, τὴν εἶχες ἀγαπήσει ποτε,
ὡς σήμερον ἐμέ ;

ΠΕΤΡΟΣ

Σοφία μου, τί λέγεις εἰς στιγμὰς τοιαύ-
τας ; Πῶς ἐνθυμήθης παρελθόντα ; Σὺ μό-
νη, μόνη κυριεύεις πλέον, σὺ βασιλεύεις ἐπὶ
τῆς καρδίας μου.

(Ἀκούονται ἐκ τῆς παρακειμένης αἰθού-
σης στροφαὶ τοῦ ἐξῆς ἄσματος).

Εἰς ἀνακωχὴν πολέμων
θέλω μέθην, θέλω οἶνον,
καὶ αἰέριμος, εὐδαίμων
εἰς τὸ δεῖπνον τραγουδῶ.

Θεῖας βλέπω ὄπτασις;
οἶνον τῆς Κισσάμου πίνων
καὶ ἐν μέσῳ εὐθυμίας
ψάλλω κ' ἔνοπλος πηδῶ.

(Ὁ Πέτρος πλησιάζει μετὰ τῆς Σοφίας
πρὸς τοὺς τραγουδοῦντας, οἵτινες ὑψοῦσι τὰ
ποτήρια προπίνοντες ἀπὲρ τῶν νεονύμ-
φων). Ὁ Πέτρος λαβὼν ποτήριον εὐχαρι-
στεῖ αὐτοὺς, οἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τὸ
ἄσμα.)

Δὲν θὰ ζήσωμεν αἰῶνας
καὶ ἡ κόμη μας ταχέως
θὰ στεφθῆ ἀπὸ χιόνας
ἂν δὲν γίνῃ φαλακρά.

Τὰς πικρίας λησμονήτε !
Δις δὲν γίνεται τις νέος.
Μὴ ἀδύνατα ποθῆτε.
Γίνετ' ἡ ζωὴ πικρά.

ὦ ! δόποτιαν τελευτήσω
πόσον θεῶν ἂν τὰ χεῖλή
εἰς τὰ χεῖλη προσκολήσω
κόρης φίλης καὶ ἀδράς !

Μὴ ἐκπεύσωμεν εἰς κλίνην !
Ἦ εἰς πόλεμον, ὦ φίλοι,
ἢ, ἂν ἔχωμεν εἰρήνην
εἰς ἀγκάλας τρυφεράς.

ΠΕΤΡΟΣ (ὑψῶν τὸ ποτήριον).

Ἵπὲρ τῆς ἐλευθέρας Κρήτης !
(Συγκρούουσι τὰ ποτήρια μετ' ἐπευφη-
μιῶν. Παιανίζει ἡ μουσική. Συγχρόνως εἰσέρ-
χεται ὁ Μολλίνης).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Εὖγε, ἀγαπητὰ μου τέκνα !

ΣΟΦΙΑ.

Δὲν ἀνεπαύθης, πάτερ, ὡς μᾶς εἶπας ;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Μ' ἐξήγειραν τὰ ἄσματα. Πέτρε, σὺ δὲ
ἔψαλλες νομίζω· τοῦλάχιστον δὲν σχεδιά-
ζεις δύο στίχους; Μοι εἶπον ὅτι ἄλλοτε ἔ-
ψαλλες τὸν ἔρωτα καὶ τὴν πατρίδα.

ΠΕΤΡΟΣ.

Ὅταν ὠνειροπόλουν δι' ἀμφοτέρα. Σήμε-
ρον ἡ πατρίς εἶν' ἐλευθέρα καὶ ἡ ἔρωμέν-
μου ἰδοῦ. Ἄς ψάλλουν ἄλλοι· οἱ νέοι τὸ
μέλλον καὶ τὸν ἔρωτα, οἱ γέροντες τὸ πα-
ρελθόν καὶ τὰς ἀναμνήσεις. Καλέσατε τὸν
γέροντα ἐκεῖνον ῥαψωδὸν (Πρὸς τινα τῶν ὑ-
πηρετῶν). Εἶναι νομίζω, κάτω, εἰς τὴν α-
λήν· τὸν εἶδον (ὁ ὑπὲρ τῆς ἀναχωρεῖ). Ὁ
γέρον οὗτος ῥαψωδὸς περιῆλθε τὸν Μωρέ-
καὶ ὄλην τὴν Ἀνατολὴν ψάλλων τὰς τι-
χας τῆς πατρίδος μας.

(Βίσέρχεται λυσίκομος ἡ Φρασκῶ, μετ-
τινας δὲ στιγμὰς ὁ ῥαψωδός).

ΣΚΗΝΗ Ι'.

Οἱ ἄνω, ΦΡΑΣΚΩ, ἔπειτα ὁ ΡΑΨΩΔΟΣ.

ΦΡΑΣΚΩ.

ὦ ! σώσατέ τον, ἂν εἰσθε χριστιανοί
Λυπηθῆτέ με τὴν ἄμοιρῃ! ὁ ἄνδρας μου πῶς
θαῖνε !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἐξεμωράνθη! Τί μᾶς συγχίζεις τοιαύτην ὄραν;

ΠΕΤΡΟΣ.

Ὁ δυστυχής! Ὁ ἰατρὸς ποῦ εἶνε;

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Πήγαινε, λέγω· μᾶς ἐτάραξες μὲ τὸν μέθυσον ἐκεῖνον.

ΦΡΑΣΚΩ.

Γιατί με διώχνεις; χρήματα δέν σοι ζητῶ. Βοήθεια σᾶς λέγω, ξεψυχᾷ ὁ ἄνδρας μου. Δέκα χρόνους σὲ δουλεύει σάν σκυλί.

Ἄχ! ἐλάτε νὰ τὸν ἴδῃτε!

(Ὁ Πέτρος καὶ ἡ Σοφία σπεύδοντες νὰ ἐξέλθωσιν ἐμποδίζονται ὑπὸ τοῦ Μολλίνῃ).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ποῦ μᾶς ἀφίνετε μόνους εἰς στιγμὰς τοιαύτης τελετῆς. Ἄν ἀπέθανεν, τί ὠφελεῖ νὰ σπεύσετε· ἐάν ἐκπνέῃ, εἶνε θέαμα...

ΦΡΑΣΚΩ (διακόπιουσα αὐτόν).

Τί κακὸ σοῦ ἔκαμεν; Ἄχ! ποῦ νὰ τρέξω... μόνῃ; (καθ' ἑαυτήν).—Δέν μᾶς ἀκούουν οἱ μεγάλοι τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς πτωχοὺς ὅταν δέν μᾶς θέλουν πλέον γιὰ σκοπούς των! Ἄπὸ τὸν θεὸν νὰ τό ἔβρῃς!

Ἄχ! ἄ; τρέξω μόνῃ! Σάν σκυλί νὰ σε πετάξουνε. (Ἀπέρχεται).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ὅχλος, πάντοτε ὄχλος· ἀποκτηνοῦται πίνων μέχρι πνιγμοῦ. Εἶδετε κάτω, εἰς τὴν κῦλῃν; Ὅλοι ἀπεκοιμήθησαν μὲ τὰ ποτήρια εἰς τὰς χεῖρας!

ΠΕΤΡΟΣ.

Ἀληθῶς μοι ἔκαμεν ἐντύπωσιν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἄφες τους εἶνε ἄξιοι τῆς τύχης των. — Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ γέρον ῥαψωδός.

(Εἰσέρχεται διὰ τῆς μεσαίας θύρας πολεῖς γέρον ΡΑΨΩΔΟΣ, κρατῶν λύραν· πολλοὶ συρρέουσιν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ σχηματίζουσιν ἡμικύκλιον περὶ τὸν ῥαψωδόν).

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (πρὸς τὸν ῥαψωδόν).

Ἐν ἄσμα κατάλληλον, γέρον.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Κατάλληλον; ἀλλὰ τοιαύτην τελετὴν ἔν ἐῖδον, οὐδ' ἐφανταζόμην πώποτε.

ΣΟΦΙΑ.

Ἄς ψάλῃ... τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο, τὸ

ὁποῖον, λέγουν ὅτι ἔψαλλεν εἰς τὰ χωρία...

Πῶς λέγεται;

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Τὸν ἔρωτα τοῦ Λέοντος Καλλέργου.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (ταρασσομένη).

Ὅχι! εἶνε λυπηρόν...

ΣΟΦΙΑ.

Ἄς τὸ εἶπῃ. Μοὶ εἶπον ὅτι εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Καλλέργου καὶ τῆς κόρης τοῦ Δουκός.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ναι, τῆς Φλωρεντίας.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἀκατάλληλον! Ἐρωτες ἐνός Κρητὸς καὶ μιᾶς Βενετίδος!

ΠΕΤΡΟΣ.

Δέν ἔχομεν κανένα πλέον Βενετόν, οὔτε Βενετίδα ἐδῶ.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Εἶνε ὁ ἦχος του λυπηρὸς, νεκρώσιμος.

ΣΟΦΙΑ.

Ἄς ἀπαγγείλῃ μόνον. Γέρον, ἄφες τὴν λύραν. Λέγε!

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (καθ' ἑαυτόν).

Σύμπτωσις!.. Εἶθε ἐκρημνίζετο, πρὶν ἀναβῆ καὶ ψάλῃ.

ΡΑΨΩΔΟΣ (προβάς εἰς τὸ μέσον).

Μὲ τὴν λύραν τῶν θριάμβων τῆς πατρίδος δέν προ-
καὶ τὴν κεφαλὴν μὲ δάφνας τῶν μαχῶν δέν θὰ κο-
[βάλλω, [σμήσω.
Εἰς ὁμηγυρίν τοιαύτην πάθῃ φλογερά θὰ ψάλω
καὶ, ἂν πάντας μὲ τὸ ἄσμα τὸ βραχὺ δέν συγκινήσω
εἰς τὴν μνήμην τῶν Κρητῶν
θὰ ἀνακαλέσω ψάλλον ὄνομα ἀγαπητόν.

Κόραι τοῦ Κρουστογεράκου τίλατε τὰς μαύρας τρίχας συνοδεύσατε τὸ ἄσμα τῶν τρεμόντων μου χειλέων.

Τῶν ἐρώτων τοῦ Καλλέργου τὰς οἰκτρὰς σᾶς ψάλλω [τύχας.

Τίς δέν ἔμαθεν ὁποῖος ἦτο τὴν ψυχὴν ὁ Λέων, ὅστις ἔρριψε βορὰν εἰς ἐρώτων ὀλεθρίων τὴν καρδίαν του πυράν;

Δίς συνήγειρε τοὺς Κρητὰς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κ' ἡ ὑπέρφρον Βενετία ἔτριμεν εἰς τῶνομά του, ἀλλὰ δίς ὑπήρξε θῆμα καταπτύστου προδοσίας...

Ὅταν ἔλυσε χεῖρ ξένης ἐρωμένης τὰ δεσμά του εἰς δημίους καὶ φονεῖς τὸν παρέδωκε τῆς κόρης ὁ πατήρ ὁ ἀπηνής.

Τὸν ἐκάλεσαν οἱ Φράγκοι, ἀλλ' οὐχὶ δεσμώτην
 [πλέον . . .
 Συλλαβῶν σκοποὺς μεγάλους νέαν ἔγερσιν ἐλπίζων,
 τῶν Λατίνων τὴν φιλίαν δὲν ἀπέκρουσεν ὁ Λέων
 καὶ ὁ δούξ τὴν ἔλευσίν του δῆθεν, ὡς πανηγυρίζων,
 —δόλους ὁμως ἐνεργῶν—
 μέγα δεῖπνον προαγγέλλει εἰς τιμὴν τῶν Καλλεργῶν.

Ἦτο τοῦ Δουκὸς ἡ κόρη πλάσμα μ' Ἑλληνίδος στήθη·
 Ἄναλυστο ὁ Λέων εἰς τὸ βλέμμα της τὸ κατὸν.
 Ὡς αὐτὴν ποτε παρθένος εἰς τὴν γῆν δὲν ἠγαπήθη·
 Πέντε χρόνους τὴν ἠγάπα, τὴν ἐλάτρευεν ὁ Λέων
 καὶ τὸν ἔρωτα αὐτῶν
 ἔβλεπε μὲ φθόνου ὄμμα συμμορία ἱπποτῶν.

ΠΕΤΡΟΣ.

Θέλεις νὰ παύσῃ, Σοφία μου ; Συνεκινή-
 θης πολὺ . . .

ΣΟΦΙΑ (εἰς ἄκρον συγκεκλιμημένη).

Ἔξοχι ! ἐξακολούθει, γέρον . . .

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Τοῦ μεγάλου συμποσίου ἡ φαίδρα στιγμή σημαίνει
 κ' εἶνε δαιτυμῶν ὁ Λέων τῶν τυράννων μας Λατίνων.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (διακόπτων αὐτόν).

Εἶνε λυπηρὸν τὸ τέλος. Παῦσαι . . . ἢ
 συντόμουςον !

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ἄλλ' ἐξαίφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς κραι-
 [πάλης
 μεταβάλλονται οἱ Φράγκοι εἰς δημίον συμμορίας
 καὶ ἀνάρπαστος ὁ Λέων ἐπὶ βδελυρᾶς ἀγκάλης
 εἰς σπαρακτικῷ θανάτῳ ῥίπτεται τὴν ἀγωνίαν·

Θῦμα πίπτει Βενετῶν

Θῦμα δόλου ὁ Καλλέργης ὁ ἠγέτης τῶν Κρητῶν !

Κρητες, κλαύσατε μαζί μου, κλαύσατε καὶ εἰς τῶν
 [Λάκκων
 σεμνοπρόσωποι παρθένοι ! Τοῦ χωρίου σας τὸ θρέμμα,
 ἡ ἐλπίς τῆς Κρήτης πάσης εἰς στενὸν ἐτέθη σάκκων
 κ' εἰς τὰ κύματα ἐρίφθη !—Δὲν τοῦ ἔπια τὸ αἶμα
 τῆς πατρίδος μας ἡ γῆ
 οὐδὲ μάχης πολυκρότου τὸν ἐσπάραξε πληγῆ.

Δὲν ἐπέζησεν ἡ κόρη ! καὶ ἡ δυστυχὴς ἐκείνη
 ἀρνηθεῖσα τοὺς δημίους εἰς τὸν θάνατον ἐδόθη !
 Εἰς τὸν Λέοντα ὁ σάκκος ἔγεινε θανάτου κλίνη
 καὶ ἐτάφησαν μαζί του τόσα ὄνειρα καὶ πόθοι !

. . . Πλὴν τί λέγω ;—ἔτι ζῆ

κ' αἰωνίως εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων θ' ἀναξῆ !

(Μεσολαβούσι στιγμαὶ συγκινησεως μεθ'
 ἄς ἀκούονται ἔξωθεν θορυβῶδεις ἤχοι μου-
 σικῶν ἐγγχωρίων ὀργάνων (ἄσκων καὶ τυμ-
 πάνων). Πάντες στρέφουσι πρὸς τὴν θύ-
 ραν).

ΠΕΤΡΟΣ.

Τί θόρυβος !—Οἱ ἄσκαλοι !

ΜΟΛΛΙΝΗΣ (Μίαν ἀρησύχως).

(Καθ' ἑαυτόν). Μεσονύκτιον . . . Ἦλ-
 θον ἐνωρίς.

ΣΟΦΙΑ.

Πῶς ἐταράχθης τόσο, πάτερ ; (τῷ Πέ-
 τρῳ). Εἶπέ νὰ παύσουν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Ἦχι ! μὴ διακόψητε τὴν χαρὰν σας. Ἄ
 εὐθυμήσωσιν οἱ προσκεκλημένοι χωρὶς
 Ἐγὼ ὑπάγω ν' ἀναπαυθῶ . . . Ἐλθε νὰ
 ἀσπασθῶ Σοφία μου.

ΠΕΤΡΟΣ.

(Προβαίνων μέχρι τοῦ παρασκηνίου καὶ
 ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς πλησιάζοντα
 χωρικοὺς).

Παύσατε πλέον ! Πηγαίνετε κάτω,
 τὴν αὐλήν.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Καλὴν νύκτα, Πέτρε.—Σοφία μου.

ΣΟΦΙΑ

(συνοδεύουσα τὸν πατέρα της).

Πέτρε, φθάνω ἀμέσως !

(Ἐν ᾧ ἀπέρχεται ὁ Μολλίνης μετὰ τῆς
 Σοφίας δεξιόθεν, οἱ ἐν τῇ σκηνῇ προχέ-
 ρουσι μέχρι τῶν ἀριστερῶν παρασκηνίων
 ἔνθα ἠκούοντο οἱ ἀσκανιοῦντες. Οἱ ἐν τῇ
 διὰ τῆς μεσαίας θύρας φαινομένη τραπεζῇ
 ὑπολειφθέντες δαιτηριῶδες φαίρονται ἀπο-
 κοιμηθέντες. Συγχρόνως ἀπὸ τοῦ βάθου
 ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς Ἑλένης).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

ΕΛΕΝΗ, ΠΕΤΡΟΣ κλπ.

ΕΛΕΝΗ (ἐνδοθεν).

Ἀφήσατέ με λέγω . . . Ποῦ εἶνε ὁ γαρ-
 θρὸς ; . . . Ἀφήσατέ με ! (Ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ
 τῆς θύρας). Ἄ ! ἐπρόφθασα !

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ, ΣΟΦΙΑ, ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ,
ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ καὶ **ΕΛΕΝΗ.**

ΚΟΛΛΑΛΤΟΣ (χαμηλοφῶτως).

Σὲρ Φατζέσκε ! Ἦλθομεν ἐγκαίρως !

ΑΒΟΓΑΡΔΟΣ.

Φράζατε τὸ στόμα της. Σπεύσατε.

ΜΟΛΛΙΝΗΣ.

Σπεύσατε, πρὶν ἔλθουν εἰς βοήθειάν των.

ΚΟΛΛΑΔΤΟΣ.

Ὅλοι ἐναρκώθησαν. Δὲν εἶνε πλέον φόρος.

(Ὁ Ἀβογάρδος ἀρπάζει ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Σοφίαν, ρίπτων ἐπὶ τοῦ προσώρου της τὸν μανδύαν καὶ φράσων διὰ τῆς χειρὸς τὸ στόμα αὐτῆς λειποθυμώσης. Ἡ Ἑλένη ἐγείρεται ἐκ τῆς φωγῆς τῆς Σοφίας καὶ βλέπει τοὺς τρεῖς Βενετούς, πάγοντας τὴν Σοφίαν καὶ ἐξερχομένους ἀριστερόθεν καὶ τοὺς παρακολουθεῖ ἐκπεληγμένη. Εἰσέρχονται μετὰ σιγμῆν οἱ)

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ, ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ, εἶτα ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ.

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Φρουρήσατε ἐδῶ! Ἐγὼ θ' ἀναζητήσω τὴν Ἑλένην.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Εἴμεθα ὀλίγοι . . . Προσοχὴ μὴ πέσωμεν εἰς ἕνεδραν καὶ ἡμεῖς . . . Ἄς συσσωματωθῶμεν!

ΦΩΤΕΙΝΟΣ

(βλέπων διὰ τοῦ παραθύρου).

Ἴδου, φθάνει καὶ ὁ Πατερόπουλος καὶ ἄλλοι Κρήτες . . .

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Δὲν βλέπω οὔτ' ἐδῶ τὴν Ἑλένην. — Ἐλθένη! . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (εἰσερχόμενος).

Ὁ πύργος ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν Κρητῶν . . . Πλὴν δυστυχῶς ἀργά. Ἴδου! (δεικνύει τοὺς ἐν τῇ τραπέζῃ ποιμαμένους). Ὁ Πρόεδρος ποῦ εἶνε . . . Ἄς τὸν σώσωμεν!

(Εἰσέρχεται ξιφῆρης ὁ Πέτρος. Συνέρχονται ἀριστερόθεν ἡ Ἑλένη λισίκωμος καὶ δεικνύουσα τ' ἀριστερὰ τῶν παρασκητιῶν, ἔρθεν ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς Σοφίας καλοῦσης τὸν Πέτρον).

ΠΕΤΡΟΣ (πρὸς τὸν Πατερόπουλον).

Εἶνε ἐκεῖ ἀκόμη οἱ Βενετοί. Τοὺς ἐπροφθάσαμεν!

ΠΕΤΡΟΣ.

(Σπεύδων καὶ προαπαντῶν τὴν Ἑλένην).

Ἡ Ἑλένη . . . Σὺ ἐδῶ;

ΕΛΕΝΗ.

(Εἰσερχομένη καὶ πλιπτούσα ὡς ἐτοιμὸς θάνατος ἐκ τῆς κοπώσεως παρὰ τὰ γόνατα τοῦ Πέτρου).

Πέτρε, φύγε! — φύγε, θὰ σὲ φονεύσουν! . . .

ΠΕΤΡΟΣ.

Παρεφρόνησας; Τί λέγεις; — (πρὸς τοὺς ἀσκαυλοῦντας ἔξωθεν μουσικούς). Παύσατε πλέον!

(Ἐγείρει τὴν Ἑλένην καὶ τὴν τοποθετεῖ ἐπὶ ἔδρας).

ΕΛΕΝΗ.

Ἐπροδόθητε! Ἐπέσατε εἰς ἕνεδραν τῶν Βενετῶν!

ΠΕΤΡΟΣ.

Παρεφρόνησεν!

ΕΛΕΝΗ (ἀνεγειρομένη).

Φύγε! Ἐποτίσθησαν οἱ στρατιῶτάς σας, οἱ χωρικοὶ σας ὄλοι, μὲ ναρκωτικά! (δεικνύουσα τὴν ἐπιστολήν). Ἴδου! Ὁ πενθερός σου πρῶτος συνωμότης! — Φύγε, ποτίζεσθε μὲ δηλητήριον! (Ἐπανακάμπτει λειπόθυμος ἐπὶ τῆς ἔδρας).

ΠΕΤΡΟΣ.

(Ἐξάλλοι ἀγαγίνωσκει τὴν ἐπιστολήν ἐν ᾧ ἐξακολουθοῦσιν ἦχοι τῶν ἀσκαύλων. Σπεύδει πρὸς τοὺς ἐν τῇ τραπέζῃ). Προδοσία! Εἰς τὰ ὄπλα (Ζητῶν γ' ἀφυπνίση αὐτούς). Φωτιά, Ξιφίπουλε, Ἀρχολέε! . . . Θεέ μου . . . ἕνεδρα! (ἐπανέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν, λαμβάνει ἀπὸ τῆς ὀπλοθήκης τὸ ξίφος καὶ ἀπέρχεται ἐκασουμένως διὰ τῆς μεσαίας θύρας. Μένει ἡ σκηνὴ κενὴ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, καθ' ἃς ἀκούονται συγχυμέναι φωναὶ καὶ ξιφισμοὶ καὶ θόρυβος μουσικῶν ὀργάνων. Ὁ Μολλίνης εἰσέρχεται δεξιόθεν κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Σοφίαν εἰς ἄκρον τοῦ παραγμένην. Ἀριστερόθεν φαίνονται μετὰ σιγμῆν εἰσερχόμενοι)

μενοι ἀκροποδηεῖ καὶ καλύπτοντες τὰ πρόσωπα διὰ τῶν μαθητῶν ἢ Κολλήτους καὶ Ἀβογάρδος. Ὁ Πέτρος ἀπέρχεται ἐσπευσμένως διὰ τῶν ἀριστερῶν παρασκητῶν μετὰ τοῦ Φωτεινοῦ καὶ ὀπλοφόρων. Τὸν παρακολουθεῖ ἡ Ἐλένη. Συγχρόνως ὁ Πατερόπουλος μετ' ἄλλων ὀπλοφόρων σπεύδων πρὸς τὰ δεξιὰ παρασκήνια, συναντᾶται μετὰ τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐρχομένου Μουσούρη).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὴν ἀνεῦρες!

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ὅχι!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὸν Πρόεδρον, τοὺς ἄλλους προεστῶτας ;

ΜΟΥΣΟΥΡΗΣ.

Ἄγωνιῶντας, ἀποθνήσκοντας !

(Ἐπανέρχεται ἡ Ἐλένη κάτωχρος καὶ βλέπουσα πρὸς τ' ἀριστερὰ παρασκήνια, ἔνθεν ἀκούεται θόρυβος συμπλοκῆς).

ΕΛΕΝΗ.

Μὴ, μὴ βοήθεια θὰ τὸν φονεύσουν . . .

Ἄχ! ἰδοὺ πίπτει ὁ γέρον Βενετός . . .

ἰδοὺ καὶ ἄλλος . . . τὴν ἔσωσαν! . . .

(Τινὲς ὀπλοφόροι μεταφέρουσιν ἐτοιμοθάνατον τὴν Σοφίαν).

ΣΟΦΙΑ.

Σώσατε τὸν Πέτρον!

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ μιὰρὸς Μολλίνης ;

(Ἐισέρχεται ὁ Φωτεινὸς ξιφῆρης).

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Ἐπεσε νεκρός.

ΣΟΦΙΑ (ἐκπνέουσα).

Ἄς μὴ τὸν συγχωρήσῃ οὔτε ὁ τοὺς πάντας συγχωρῶν . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ Πέτρος ;

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Κλαύσατέ τον!

ΕΛΕΝΗ (ἀπερχομένη ἐσπευσμένως).

Νεκρὸς ὁ Πέτρος ; — (Τὴν παρακολουθεῖ ὁ Μουσούρης).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Κρήτη, Κρήτη! Δοῦλοι πάλιν εἴμεθα!

(Μεταφέρουσι τετραυματισμένον τὸν Πέτρον καὶ ἀποθέτουσιν ἐπὶ ἔδρας).

ΠΕΤΡΟΣ (ἀγωνιῶν).

Δότε μοι . . . (δεικνύει τὴν σημαίαν) δότε μοι Ἐλένη! . . .

(Ἐν ᾧ ὁ Πατερόπουλος ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦ ἰστοῦ τὴν σημαίαν, ἵνα τὴν δώσῃ τῷ Πέτρῳ, ἀκούεται ἐκ τῶν παρασκητῶν ἡ)

ΕΛΕΝΗ (ἐνδοθεν).

Ἄς αὐτὴν ποτε παρθένος εἰς τὴν γῆν δὲν ἡγαπήθη Πέντε χρόνους τὴν ἡγάπα, τὴν ἐλάτρευεν ὁ Λέων . . .

(Ἐισέρχεται παράφρων, παρακολουθούμενη ὑπὸ τοῦ Μουσούρη).

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Παρειφρόνησε!

ΕΛΕΝΗ.

Ἄλλ' ἐξαίφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς κραυγῆς μεταβάλλονται οἱ Φράγκοι εἰς δημίον συμμορίαν καὶ ἀνάρπαστος ὁ Λέων . . .

Ὁ Λέων εἶπα . . .

(Στραφεῖσα καὶ ἰδοῦσα ἐκπνέοντα τὸν Πέτρον ἐξάγει κραυγὴν, σπεύδει εἰς τὴν τράπεζαν καὶ λαβοῦσα ἀνθοδέσμην ἐπανέρχεται παρὰ τὸν Πέτρον καὶ ἀποφυλλίζει ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἄνθη τῆς, ἐν ᾧ ὁ Πατερόπουλος καλύπτει τὸν νεκρὸν διὰ τῆς σημαίας, ἀφοῦ ἐκπνέων τὴν ἠσπιάσθη ὁ Πέτρος).

ΕΛΕΝΗ

(ἐνῶ ἀποφυλλίζει τὴν ἀνθοδέσμην).

Κρήτες κλαύσατε μαζί μου τῆς πατρίδος σας τὸ ἠρέμμα, ἡ ἐλπίς τῆς Κρήτης! Πέτρε! . . — Καὶ ἐτάφησαν μαζί του τόσα ὄνειρα καὶ πόθοι . . .

ΠΑΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.

Τί ἐσταυρώσαμεν τὰς χεῖρας κλαίοντες ; Τὸ διδάγμα ἄς μᾶς παρακινήσῃ ν' ἀφυπνίσωμεν τοὺς δούλους ἀδελφοὺς, ἀναφωνοῦντες : Ἐργηγορεῖτε. Ἄπιστοι οἱ τύραννοι ! Ἐργηγορεῖτε! . .

(Πίπτει ἡ αὐλαία).

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՍՏՐԱԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

